

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno CCCCLII. ad annum CCCCLXXX.

Parisiis, 1644

Gesta Primae Cognitionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14918

GESTA PRIMÆ
COGNITIONIS.

POST consulatum Varanis v. c. Kalendis Iunii Carthagine in secretario thermarum Gargilianarum, presentibus Sebastiano, Maximiano & Petro viris deuotissimis protectoribus domesticis, adstantibus Vrsō, Petronio & Liboso ducenariis, Bonifacio & Euasio apparitoribus illustrium atque eminentium potestatum, Fileto apparitore illustris comitiuæ sedis, Exitioso adiutore corniculari, Possidio, Quodvultdeus & Colonico adiutoribus commentariorum officii domini nostri v. c. & spectabilis proconsulis, Nauigio adiutore numerorum officii domini nostri v. c. & spectabilis vicarii, Nampio scriba officii v. c. legati almæ Carthaginis, Rufiniano scriba v. c. curatoris celsæ Carthaginis, excipientibus etiam Hilario & Prætextato exceptoribus domini nostri v. c. & spectabilis proconsulis, Fabio exceptore domini nostri v. c. & spectabilis vicarii, & Romulo exceptore v. c. legati almæ Carthaginis, excipientibus quoque Ianuario & Vitale notariis ecclesiæ catholicæ, Victore & Cresconio notariis ecclesiæ Donatistarum, Vrsus ducenarius illustrium atque eminentium potestatum dixit:

Dudum vestra sublimitas secundum imperiale præceptum & nos, & ceteros, qui tam de sacratissimo comitatu, quam etiam de Africanis officiis sublimitatis tuæ sunt actibus deputati, ad singulas prouincias destinauit, & edicta etiam per vniuersam Africam direxit, vt tam catholici quam Donatistæ episcopi intra quartum mensem collationi cuncti adesse deberent: quæ tempora hodierna die videntur impleri. & quia præsto sunt vniuersi, de omnibus scilicet prouinciis Africanis, id est de prouincia proconsulari, de prouincia Burcensi, de Numidia, de Mauritanis, Sitipheni & Cæsariensi, sed etiam & de Tripolitana prouincia, si præcipit nobilitas tua, ad sint iidem venerabiles viri, vt omnia suo ordine peragantur.

II.

Flavius Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Ad-
 sint venerabiles viri quos præsentis esse suggeritis. Et in-
 gressis vniuersis episcopis partis Donati, ingressis etiam
 Aurelio, Alypio, Augustino, Vincetio, Fortunato, Fortu-
 natiano & Possidio episcopis ecclesiæ catholicæ, cum No-
 uato, Florentio, Maurentio, Bonifacio, Prisco, Sereniano
 & Scyllacio coepiscopis suis, Deuterio, Leone, Asterio,
 & Restituto, æque episcopis & custodibus gestorum.

III.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Optarem
 quidem tantæ huius multitudinis sanctitatem quæ sub v-
 nius Christi Dei religione censetur, nulla a se dissensio-
 ne seiungi: sed quia id quod dudum error antiqui hostis
 immisit, Deum certum est velle nunc corrigi, ne diutius
 germana religio concertatione sua spectaculum gentibus
 faciat, licet supra meritum meum hoc cognoscam esse
 iudicium, vt inter eos videar iudicare a quibus me po-
 tius decuerat iudicari: tamen quia certum est, hanc cau-
 sam spectante Deo & angelis testibus agitandam, quæ sub
 fidei cælestis examine vel probata præmium afferat, vel
 læsa iudicium, vt tandem præsentium disceptationibus
 episcoporum manifestius veritas elucescat, imperialis
 primitus sanctio recitetur, vt in quem modum atque for-
 mam sit suscipienda cognitio, ab omnibus possit aduerti,
 licet eam cunctis innotuisse sat clarum sit. Martialis ex-
 ceptor recitauit.

IV.

Imperatores Cæsares Flavius Honorius & Theodosius,
 Pii, Felices, Victores, ac Triumphatores, Augusti, Flauio
 Marcellino suo, salutem. Inter imperii nostri maximas cu-
 ras, catholicæ legis reuerentia, aut prima semper aut sola
 est. Neque enim aliud aut belli laboribus agimus, aut pa-
 cis consiliis ordinamus, nisi vt verum Dei cultum orbis
 nostri plebs deuota custodiat, vt etiam Donatistas vel ter-
 rore vel monitu olim implere conuenerant, qui Africam,
 hoc est regni nostri maximam partem, & sæcularibus officiis
 fideliter seruientem, vano errore & dissensione superflua
 decolorant. Nos tamen eadem frequentius non piget re-
 plicare, quæ omnium retro principum deuota in Deum de-

ANNO
 CHRISTI
 411.

ANNO
 CHRISTI
 411.

finiuit auctoritas, ne temporibus nostris, si quid forte in iniuriam legis catholicæ fuerit generatū, iusto iudicio hoc nobis possit imputare posteritas. Nec sane latet conscientiam nostram sermo cælestis oraculi, quem errori suo posse proficere scæua Donatistarum interpretatio profiteretur, qui quamuis deprauatos animos ad correctionem mitius inuitaret, aboleri eum tamen etiam ante iussimus, ne qua superstitionibus præstaretur occasio. Nunc quoque excludendam subreptionem simili auctoritate censemus, illudque merito profiteamur, libenter nos ea quæ statuta fuerant submouere, ne in diuinum cultum nobis se quisquam auctoribus æstimet posse peccare. Et quamuis vna sit omnium & manifesta sententia catholicæ legis plenam veritatem recto hominum cultu & cælesti sententia comprobata, studio pacis & gratiæ, venerabilium virorum episcoporum legationem libenter admisimus, quæ congregari Donatistas episcopos ad cætum celeberrimæ desiderat ciuitatis, vt electis etiam sacerdotibus quos pars vtraque delegerit, habitis disputationibus superstitionem ratio manifesta confutet. Quam rem intra quatuor menses præcipimus explicari, vt conuersos animos populorum etiam clementia nostra, sicut desiderat, celerius possit cognoscere. Quod si intra præstitutum tempus studiosè Donatistarum episcopi declinauerint conuenire, trini edicti vocatione contumacium tempora concludantur. Quibus emensis atque transactis, si prouocati adesse contempserint, cedat cum ecclesiis populus, qui doctores suos silentio cognouerint superatos, & victum se aliquando gratuletur, sciatque si non præceptis nostris, vel catholicæ legis veris imperiis seruiendum. Cui quidem disputationi principe loco te iudicem volumus residere. Quidquid etiam ante in mandatis acceperis, plenissime meministi, omnemque, vel in congregandis episcopis, vel euocandis, si adesse contempserint, curam te volumus sustinere: vt & ea quæ ante mandata sunt & quæ nunc statuta cognoscis, probata possis implere solertia; id ante omnia seruaturus, vt ea quæ circa catholicam legem vel olim ordinauit antiquitas, vel parentum nostrorum auctoritas religiosa constituit, vel nostra serenitas roborauit, nouella subreptione

ANNO
 CHRISTI
 411.

submota integra & inuiolata custodias. Vt sane admini-
 cula competentia actibus tuis deesse non possint, viros
 spectabiles proconsulem atque vicarium serenitas nostra
 commonuit, vt si propriarum dignitatum statum cupiunt
 retinere, si apparitionem suam extrema declinare suppli-
 cia, tam ex propriis officiis, quam ex omnium iudicum
 apparitione, abunde necessarios faciant deputari. Erit
 iam sollicitudinis tuae, si quid vlla cognoueris arte differri,
 missis relationibus indicare, vt negligentes puniat digna
 correctio. Omnia sane quae vel in vnum episcopis congre-
 gatis disputatio completa firmauerit, vel desistentibus
 forte statuerit circa contumaces lata sententia, te referre
 conueniet, vt quid ad confirmandam catholicam fidem
 praecipio nostra profecerit, celerius possimus agnosce-
 re. & diuina manu; Vale Marcelline carissime nobis. Da-
 ta pridie Idus Octobris Rauennae.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Recitata
 venerabilis lex gestis praesentibus inferatur, cuius defini-
 tio euidenter apparuit, vnde nunc edictorum meorum
 per ordinem forma recitetur.

V.

Martialis exceptor recitauit: Quid clementissimus
 princeps dominus noster Honorius pro catholicae fidei
 confirmatione decreuerit, antelatorum apicum tenore
 monstratur: legationem siquidem venerabilium episco-
 porum libenter accipiens, Africam suo deuotam semper
 imperio vario religionum genere diutius inquietari de-
 colorarique non passus est. Studio namque pacis & fidei
 tantorum dissidia populorum ex antiqua persuasione ve-
 nientia veritatis voluit manifestatione sedari, vt quos se-
 dare principalibus a se sanctionibus prorogatis ac trahi ad
 vnam fidei sententiam non posse peruidit, habita vtra-
 rumque partium disceptatione reuocaret. Cunctos etenim
 tam catholicae quam Donatiane partis episcopos in vnum
 voluit congregari, vt lectis ab vtraque parte peritioribus
 viris, certae fidei veritate discussa, superstitionem ratio ma-
 nifesta conuincat: quatenus quidquid illud est quod pro
 suis partibus aestimat vnusquisque posse competere, pro-
 feratur in medium, & sic germanae, vel sero, fidei lux cla-
 rescat. Consona siquidem vtriusque partis petitio ad hanc

S iij

principem sententiam prouocauit. Nam sicut a catholicis nuper collatio postulata est; sic ante breuissimum tempus Donatistarum episcopos in iudicio illustrium potestatum collationem postulasse non dubium est. Et quoniam libenter assensum tribuit clementia principalis, & Concilium fieri intra Africam vniuersale decreuit vtriusque partis iuxta poscentibus, huic me disputationi principe loco iudicem voluit residere. Vnde cunctos per Africam tam catholicam quam partis Donatiana episcopos huius edicti tenore commoneo, vt intra tempus lege praescriptum, id est, intra quatuor menses, qui dies intra diem Kalendarum Iuniarum sine dubio concludetur, ad ciuitatem splendidam Carthaginensem Concilii faciendi gratia conuenire non differant, ne eam partem de merito propriae fidei appareat iudicasse, quam defuisse constiterit. Vniuersos etiam cunctarum prouinciarum curatores, magistratus, & ordinis viros, nec non & actores, procuratores, vel seniores singulorum locorum, pari admonitione conuenio, sub propriae existimationis ac dignitatis reatu salutisque periculo, quatenus in ciuitatibus locisque in quibus consistunt, vtriusque partis episcopos conuenire, vel sub gestorum confectione vel sub cuiuslibet scripturae documento extante, festinent; ita vt si ipso in tempore in ciuitatibus non potuerint inueniri, per rura etiam perquisitis tam imperialis praeccepti forma, quam tenor huius innotescat edicti; quatenus intra hos quatuor menses ordinum relatione cognoscam singularum partium voluntatem. Illud etiam scire Donatiana partis episcopos volo, si quis eorum adfuturum se esse responderit, ecclesiam sibi primitus cum omni iure suo quae forte a catholicis iuxta praecceptum imperiale retinetur, sine aliqua dilatione per viros ordinis mox tradendam. Si vero omnes vel singuli in locis suis positi se adfuturos esse responderint, & ecclesias & ea loca quae eorum fuisse vel eos tenuisse constiterit, per supradictorum ordinum instantiam eorum iuri dominioque reddenda, vt reformato iisdem primitus statu, disputationis inchoetur initium. Et quoniam tanti mihi negotii summam committere voluit augustissimus princeps, illud me quoque fateor libenter accipere, vt si de mea persona

ANNO
CHRISTII
411.

ANNO
CHRISTI
411.

aliquid cunctationis affertur, alium mecum iudicē, quem ipsi delegerint Donatianæ partis & fidei, vel superioris vel similis dignitatis residere non abnuam. Siue autem cum alio siue solus in hoc negotio iudicaturus interero, nihil aliud me, nisi quod allegationes partium examinata potuerint demonstrare, & quod veri inuenerit fides, per admirabile mysterium trinitatis, per incarnationis dominicæ sacramentum, & per salutem supra memoratorum principum iudicaturum me esse promitto. Nec illam sane partem potui reticere, quatenus nouerint, siue pro Donatistis, siue pro catholicis fuerit lata sententia, in nullo se Donatistarum episcopos aliquam molestiam esse passuros, sed liberos & ab omni iniuriæ genere alienos ad propria redituros. Quod me & per tremendum iudicii diem, & per sacramenta superius memorata, ita facturum esse polliceor. Omnes autem qui ad singulas prouincias fuerant destinati, nouerint in nullo se quemquam deinceps Donatistarum aliquatenus conuenire debere, vel aliquam iisdem superioris executionis molestiam generare, ni malunt pro contemptu recentioris præcepti subiacere vindictæ. Erit autem omnibus Donatianæ partis hominibus de eorum qui missi sunt concussionibus & deprædationibus, si quas forte admissas esse nouerunt, liberum conqueri, ut in eos probata criminum qualitate, ultio digna procedat: & alia manu: Proponatur.

VI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Lectum edictum gestis præsentibus adhærebit, quo constat me euidentius obtulisse, ut si placeret electus a uestra parte mecum alius cognitor resideret: qui si præsto est, introire dignetur.

VII.

Petilianus episcopus dixit: Non decet nos cognitorem eligere alterum, qui non petiuimus primum: & alia manu: Recognoui.

VIII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Euidentiissime præceptionis Augustæ tenore declaratum est collationem non cognitorem fuisse postulatum, & arbitrio suo meæ mediocritatis iudicium delegisse: cui necesse est

me omnibus modis inferuire, cum & sanctitatem vestram ideo conuenisse manifestum sit, vt satisfaceret imperialibus constitutis.

IX.

Petilianus episcopus dixit: Saluis omnibus quæ competunt nobis, & de persona & in causa, proponant ii qui ista elicere meruerunt: & alia manu: Petilianus episcopus recognoui.

Marcellinus vir clarissimus tribunus & notarius dixit: Saluis atque incolumibus vniuersis quæ legibus deferuntur, edictorum per ordinem, sicut & prius statui, formæ recitentur.

X.

Martialis exceptor recitauit: Magnitudo huiusce negotii, quod de veritatis ac religionis agnitione suscipitur, etiam si parum momenti sui libraretur examine, conuenerat tamen ipsa disceptantium grauitate atque auctoritate pensari. Nulli enim habetur ambiguum, quanti sit ponderis causa, quæ inter episcoporum est discutienda personas. Sed cum mihi cognitionem disceptationis huiusce crediderit augusta dignatio, eisque iudicem dederit, quibus inferiorem me esse, pro tanti nominis veneratione cognosco, fidei sollicitudinis meæ hac consideratione prospexi, vt de meo vellem iudicio iudicari. Huius igitur auctoritate propositi omnes vtriusque partis episcopos censui commonendos, vt ante cognoscant, non amplius quam septenos ambarum episcopos partium mutux inter se disceptationis habituros esse colloquium, quos in officium disputandi suarum partium subrogaret electio: siquidem certum deligi ex partibus numerum præceperit imperialis auctoritas. Aderunt alii quoque septeni, delecti iudicio suæ cuiusque partis episcopi: qui seruata primitus per omne colloquium moderatione silentii, ad hoc se tantum intelligant interesse, vt si qui ex disputationibus vtrimque septenis conferre consilium cum suorum quoque voluerit, cum eodem illic secedat in partem, atque ibi communicata patienter ratione tractandi, proprium reuertatur ad locum, fidem seruaturus officii, vt alter, cui id necesse est, tacendo audienda commendet; alter, cui id munus est, loquendo suscepta con-

confirmet. Erit autem collationi aptissimus locus thermarum Gargilianarum; in quem die Kalendarum Iuniarum eosdem episcopos solos qui designati sunt oporteat convenire. Ex quo illud profecto perspicuum est, eo nullum penitus populi fieri debere conventum, quo nec ipsos uniuersos confluere sinatur episcopos. Nam cum patientia disputandi quæ soli amica silentio est, omnem cateruatim agminis strepitum perhorrescat, nihil interest, vtrum eam congestio populorum, an episcoporum turba præpediat. Igitur episcopi memorati soli in prædictum locum tempusque conueniant: ita tamen vt reliqui omnes vtriusque partis episcopi ante diem qui prædestinatus examini est, ratum se habituros quidquid a septenis vtiq; coepiscopis suis fuerit actitatum, epistolis ad meam dicationem currentibus vtrimque designent. Quibus epistolis tamen etiam testimonium omnes apud me propria subscriptionis adiungant. Æquissimum namque est, vt eorum uniuersa collatio rata futura promittatur ab omnibus, qui eliguntur ab omnibus. Nullus ergo vel laicus vel episcopus vltra numerum præstitutum in illum tranquillissimum Concilii locum contra prohibitum molitur accedere, quin potius etiam plebes suas pia quietis ac modestiæ commonitione conueniant, hoc per ecclesias proprias ante tractantes, quatenus a die disputationis ac loco omnis se multitudo contineat, vt religioso patientiæ magisterio delinitum Christianæ paci populum parent. Non solum enim episcopi, verum etiam rationabilis in hanc sententiam populus ipse consentit, disputantibus supradictis: & vbi maior occupatio mentium defixa consistit, de veritate quærentibus, nihil turbidum, nihil tumultuosum, nihil denique intempestiuum debere prorsus obstrepere: nam vt quod omnium saluti proficiat, fiat postea publicum, debet discutientibus veritatem præstare ante secretum, a me vero ita per omnia promulganda sententia est, vt in publicam dimissa notitiam, toto splendida Carthaginis populo iudice ponderetur. Ita quippe oculis non solum vrbs huiusce, verum etiam uniuersæ prouinciæ totus emensæ ordo disputationis pandetur, vt tam prosecutiones disputantium episcoporum, quam pronuntiationum mearum series

subsecuta, digestis in publico voluminibus explicetur. Hæc enim in iudice securitas fidei est, ut de se non timeat iudicari. Ut igitur in eliciendæ veritatis examen non inferpat aliquatenus calumniosa suspicio, lucemque perspicuam, quam mentibus publicis probationum evidentium fides absoluta purgabit, nullis penitus nebulis causatio cuiuslibet partis obducat; id etiam contra suspicionum fucos & commenta fallendi necessario prouisum. Nouerint omnes non solum oportere, verum etiam expedire seruari, scilicet ut inter fatibus meis me primitus per omnia subscribente, etiam omnes disputantes episcopi suis in scheda prosecutionibus vniuersis absque vlla prorsus excusatione subscribant. Exigit enim meritum fidei, ut aduersus eum qui assertionibus suis perfidum forte subducere tentarit assensum, & inficiari quæ dixerit, etiam testimonii sui consistat auctoritas; vbi soli proficiat victoria veritati. Hi autem qui excipiendi funguntur officio, præter eos qui dicationi meæ de publicis præstolantur officiis, etiam quaterni de singulis partibus ecclesiastici alternis debebunt adstare notarii: quorum fides ne qua vacillet ambage, quaterni episcopi partium singularum delecti suorum iudicio præponantur, ut eosdem exceptores ac notarios peruigili ac sollicita obseruatione custodiant, quatenus cum eisdem exceptoribus ac notariis egressi per vices, subinde faciant perspicua digeri descriptione quæ dicta sunt, ut nihilominus adhuc episcopis supradictis in disceptatione versantibus, transeat in apices euidentes profligatæ pars aliqua quæstionis, ut confestim ea cum a septenis episcopis subnexa subscriptione, celerem expectationi publicæ tribuant notionem. Post primum autem collationis diem, descriptioni subscriptionique gestorum, locum diei subsequenti efficiet procrastinata cognitio: ita ut si quid forte præcedenti collationi supererit, in diem tertium recurat examen. Omne igitur spatium conferendi vicissim diei vnius intercapedo distinguet, quo possint in medio gesta subinde subscribenda describi, memoratorum præstolante custodia, qui hoc fine suum metiantur officium, non ut aliquid dicant, sed ut dicta custodiant. Donec autem emenso exitu quæstionum, omnes expedita veritas

ANNO
CHRISTI
411.

enodet ambages, schedas subinde scriptas pariter atque subscriptas, tam mei sigilli quam illorum octo custodum signabit impressio. Maximianistis etiam edicti huius innotescat auctoritas, qua sibi ab illo Concilio intelligant temperandum, quod inter catholicos Donatistasque distinguere omnem diiudicarique conflictum clementium principum præceptio religiosa constituit. Nec eis opitulari aliquatenus potest, quod sibi Donatistarum nomine blandiuntur, cum a Donatistis dicantur esse damnati. Si quis ex istis quæ aduersus omnes multifariæ suspicionis infidias prouisa sollicitè, constituta fideliter, ordinata diligenter, tenor huius propositionis amplectitur, quilibet obseruare noluerit, non solum quid de causa sua sentiat confitetur, verum etiam quid moliatur ostendit. Sufficit interim cognitori talis prærogatiuæ, iustitia huius comminationis circa vniuersos episcopos fecisse populum sibi plebis Carthaginensis testem, quem mox est habiturus iudicem. Superest ut ante Concilii diem vniuersum huiusce ordinationis tenorem, vtriusque partis episcopi, amputata penitus mora, missis ad dicationem meam literis suis impleturos se esse promittant, hoc præcipue maturato, ut eadem quibus ad omnia huiusce edicti se consensisse profitebuntur epistolæ primatum tantummodo episcoporum subscriptione signentur: sufficit enim illis epistolæ vniuersalem (ut ita dixerim) subscriptionem episcoporum omnium coherere, quibus totum disputationis ordinem conferentium septenorum, ratum se habituros esse promiserint.

XI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Hoc quoque edictum suscipiet corpus actorum. Ne quid autem fidei plenorum videatur deesse gestorum, vniuersa quæ a partibus medio tempore vel scripta sunt, vel intimata iudiciis, percurrat officium.

XII.

Petilianus episcopus dixit: Egisti partes tuas, vir nobilis, ut & partibus te iustum futurum promiseris esse, & auribus publicis popularem. Sed quia hæc omnia ante causam sunt, non de causa, id primum a tua petimus potestate, ut iis qui me acciriedictis, qui me de meis sedibus

Concil. Tom. 4.

T ij

euocari, qui me laborem itineris pati inquietauit, petita ut voluit proponat, cur meam desiderarit adesse praesentiam, ut nouerim utrum, vel quid, debeam respondere: & alia manu: Petilianus episcopus recognoui.

XIII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Hæc suo loco & ordine rectius peragentur: interim quod statui percurret officium.

XIV.

Romulus exceptor recitauit: Exemplum notariæ Donatistarum. Post consulatum Varanis viri clarissimi octauo Kalendas Iunii Flauio Marcellino viro clarissimo & spectabili tribuno & notario, Ianuarianus, Primianus, & ceteri sinceræ Christianitatis episcopi & catholicæ veritatis. Notum facimus sinceritati tuæ; nos edicto tuo conuentos, ex diuersis partibus Africæ conuolantes, ingressos fuisse Carthaginem xv. die Kalendarum Iuniarum, cuius nostri aduentus & omnes quos Carthago continet testes sunt, & tua sinceritas non ignorat. Tanta enim vis iurisiurandi tui edicto tuo expressa est, ut exceptis his quos aduersæ valetudines corporum in sedibus retinent, aut ægritudo in via comprehendit, nec grauissimos senes annositas, nec prolixi itineris labor valeat prohibere. Quod cum solum edictum ante causam sufficeret, alterum quoque dignatus es edere, in quo cum multa nos moueant, tum præcipue magnam sollicitudinem facit, quia nos ipsos, edicto tuo, epistolis nostris ad stipulari oportere censuisti, cum hoc nec mos publicus habeat, nec iudicum consuetudo. Qua de re sinceritatem tuam plurimum exhortamur, ut prioris edicti fide seruata, cunctos nos ad te venire præcipias, ut quamprimum de numero nostro constet, quos aduersarii paucos esse sæpe mentiti sunt, ut rite omnibus ordinatis, quæ nostris partibus competunt, disceptatio subsequatur, ne aut edicta tuæ sinceritatis impugnent, aut nobis quidquam præiudicet, ut cum omnes venire præceperis, paucos nunc adesse velle videaris. Hoc enim decet & expedit, ut cunctis præsentibus commune negotium pauci loquantur. Huius notariæ parem apud nos retinuimus. & alia manu: Ianuarianus episcopus sub-

scripsi. & alia manu: Primianus episcopus subscripsi.

XV.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Alterius quoque partis recitetur epistola.

XVI.

Romulus exceptor recitavit: Honorabili ac dilectissimo filio, viro clarissimo & spectabili tribuno & notario Marcellino, Aurelius, Siluanus, & vniuersi episcopi catholici. Edicto spectabilitatis tuæ, quo nostræ collationis tranquillitati quietique seruandæ, & veritati manifestandæ muniendæque consultum est, in omnibus nos consentire, sicut admonere dignatus es, per has literas intimamus: hoc est de loco & tempore ipsius collationis, & de numero eorum, quos præsentem esse oportebit. Consentimus etiam, vt hi quibus conferendi delegamus officium, subscribant prosecutionibus suis. Inque illo scripto, quo eis hoc munus imponimus, ratumque nos habituros quod egerint pollicemur, subscriptiones omnium nostrum non solum habeas factas, verum etiam cum fiunt, ipse perspicias; admonituri quoque, Domino adiuuante, populum Christianum, vt a collationis loco, quietis & tranquillitatis gratia, suum absteineat omnino conuentum, & ea quæ aguntur, non cum aguntur, audire festinet, sed conscripta vt cognoscat, expectet, sicut ea te prolaturum omnibus promisisti. Illo etiam, veritate confisi, nos vinculo conditionis obstringimus, vt si nobis ii cum quibus agimus demonstrare potuerint, cum secundum Dei promissâ populi Christiani vsquequaque crescendo iam magnam partem orbis implerent, & in cetera dilatarentur implenda, subito ecclesiam Christi, nescio quorum, quos isti accusant, peccatorum perisse contagio, & in sola remansisse parte Donati: si hoc, vt dictum est, demonstrare potuerint, nullos apud eos honores episcopalis muneris requiremus, sed eorum sequemur, pro sola æterna salute, consilium, quibus tanti gratiam beneficii pro cognita veritate debebimus. Si autem nos potius valuerimus ostendere ecclesiam Christi, omnium non solum Africanarum, verumetiam transmarinarum prouinciarum, multarumque gentium spatia feracissima populorum copia iam tenentem, & sicut scri-

ANNO
CHRISTI
411.

ANNO
CHRISTI
411.

ptum est, toto mundo fructificantem atque crescentem, nullorum hominum sibi commixtorum peccatis perire potuisse: si denique ipsorum, quos tunc accusare voluerunt, potius quam convincere valuerunt, quaestionem demonstrauerimus esse finitam: quamuis non in eis ecclesiae causa consistat, & Cæcilianum innocentem, illos autem violentos & calumniosos esse iudicatos ab eo imperatore, ad cuius examen criminationes suas vltro accusando miserunt; postremo si quidquid de peccatis quorumlibet hominum dixerint, vel humanis documentis, vel diuinis probauerimus, aut eorum innocentiam falsis criminibus adpetitam, aut Christi ecclesiam, cuius communioni cohæremus, nullis eorum delictis esse destructam, sic eius nobiscum teneant vnitatem, vt non solum viam salutis inueniant, sed nec honorem episcopatus amittant. Neque enim in eis diuinæ sacramenta veritatis, sed commenta humani detestamur erroris: quibus sublatis fraternum pectus amplectimur, Christiana nobis caritate coniunctum, quod nunc dolemus dissensione diabolica separatum. Poterit quippe vnusquisque nostrum, honoris sibi socio copulato, vicissim sedere eminentius, sicut peregrino episcopo iuxta confidente collega. Hoc cum alternis basilicis vtrisque conceditur, vterque ab alterutro honore mutuo præuenitur: quia vbi præceptio caritatis dilatauerit corda, possessio pacis non fit angusta, vt vno eorum defuncto, deinceps iam singulis singuli pristino more succedant, nec nouum aliquid fiet: nam hoc ab ipsius separationis exordio, in eis qui damnato nefariæ discissionis errore vnitatis dulcedinem vel sero sapuerunt, catholica dilectio custodiuit, aut si forte Christiani populi singulis delectantur episcopis, & duorum confortium, inuitata rerum facie tolerare non possunt, vtrique de medio secedamus, & ecclesiis in singulis damnata schismatis causa, in vnitatem pacificam constitutis, ab his qui singuli in ecclesiis singulis inuenientur, vnitati factæ per longa necessaria singuli constituentur episcopi. Quid enim dubitemus redemptori nostro sacrificium istius humilitatis offerre? An vero ille de calis in membra humana descendit, vt membra eius essemus & nos, ne ipsa eius membra crudeli diuisione lanientur, de

ANNO
CHRISTI
411.

cathedris descendere formidamus? propter nos nihil sufficientius, quam Christiani fideles & obedientes simus? hoc ergo semper simus. Episcopi autem propter Christianos populos ordinamur. Quod ergo Christianis populis ad Christianam pacem prodest, hoc de nostro episcopatu faciamus. Si serui vtilis fumus, cur Domini æternis lucris pro nostris temporalibus sublimitatibus inuidemus? Episcopalis dignitas fructuosior nobis erit, si gregem Christi magis deposita collegerit, quam retenta disperferit. Nam qua fronte in futuro sæculo promissum a Christo sperabimus honorem, si Christianam in hoc sæculo noster honor impedit unitatem? Hæc propterea præstantiæ tuæ scribenda curauimus, vt & per te innotescant omnibus: postulamus vt in adiutorio Domini Dei nostri, quo admonente ista promittimus, & quo adiuuante nos implere posse confidimus, etiam ante collationem, si fieri potest, corda hominum vel infirma, vel dura, pia caritas aut sanet, aut edomet. Ac sic iam pacificis mentibus non resistamus manifestissimæ veritati, & disputationem nostram vel præcedamus concordia, vel sequamur. Neque enim desperare debemus, si recolunt, *Beatos esse pacificos, quoniam ipsi filii Dei vocabuntur*, multo dignius & facilius eos velle, vt pars Donati vniuerso orbi Christiano reconcilietur, quam vniuersus orbis Christianus a parte Donati rebaptizetur: cum præsertim de Maximiani sacrilego & damnato schismate venientes, quos etiam terrenarum potestatum iussionibus insectando emendare curarunt, tanta dilectione quæsierant, vt nec baptismum ab eis datum rescindere audent, & quosdam eorum damnatos, sine vlla honoris eorum diminutione susciperent, quosdam vero in illius discissionis societate impollutos fuisse censerent. Quorum inter se concordia non inuidemus; sed eos certe oportet aduertere, quam pie tanto studio ramum a se fractum radix catholica inquirat, si ramus ipse similiter a se paruum fragmen incisum sic colligere laborauit. & alia manu: Optamus te fili in Domino bene valere. Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Carthaginensis, huic epistolæ subscripsi. Item alia manu: Siluanus senex ecclesiæ Summenis subscripsi. Item recitauit.

Matth. 5.

XVII.

Flavius Marcellinus v. c. & spectabilis tribunus & notarius: Quoniam iustitia dictante, vel fide semel me spondisse commemini, quidquid cum vtriusque partis episcopis gesserō, in publicam transmissurum me esse notitiam, causa mihi repetendorum nascitur edictorum. Nam cum superioris forma programmatis ea digesta contineat, quibus ordinata cognitio inoffensum sequatur tramitem iudicandi, necessarium esse censueram, quid super eodem pars vtraque sentiret edicto ab vniuersis episcopis flagitare: qui dicationi meae partim per notoriam, partim per epistolam rescribentes, quid super conditionibus nuper propositis sentiant, intimarunt. Cuius vel epistola, vel notoriae quemadmodum se forma contineat, offerendum publicis obtutibus iudicavi, vt quid vel praecedentis edicti textus exegerit, vel singularum partium responsione relatum sit, vbi totius populi consideraret agnitio, qualiter se habeat examinantis intentio perspicue possit aduertere. Quo indito, item recitauit.

XVIII.

Honorabili ac dilectissimo filio v. c. & spectabili tribuno & notario Marcellino, Aurelius, Siluanus, & vniuersi episcopi catholicae. Multum nos sollicitos reddidit notoria, vel literae fratrum nostrorum, quos cupimus ad catholicam pacem a perniciose dissensione conuerti; quod edicto nobilitatis tuae, quo ipsius disputationis nostrae tranquillitati quietique prouidisti, consentire noluerunt: ne forte etiam si non omnes, aliqui tamen eorum per multitudinis tumultum seu strepitum, collationem, quae pacifica & pacata esse debet, impediant. Atque vtinam ipsos non pertinet ista cogitatio, & nos potius fallat ista suspicio: & ideo si velint omnes esse praesentes, vt cum eis visum fuerit, congregatis illuc etiam nobis, simul inde egrediamur concordem atque pacatam, & schismatica diuisione correctam, fraterno unitatis Christi vinculo obstrictam, mirantibus & gaudentibus omnibus bonis, dolente autem solo diabolo & similibus eius, pariter in ecclesiam ad gratiarum actionem, laudesque Deo reddendas ardentissima & lucidissima caritate pergamus. Quid enim magnum est, si oculus pacatus attendat, & cogitatio

ANNO
CHRISTI
411.

tatio Christiana non deserat considerare & videre, remotis humanis criminationibus seu veris seu falsis, in eis literis ecclesiam esse quarendam, vbi Christus redemptor eius innotuit? Nam sicut non audimus contra Christum eos qui dicunt corpus eius de sepulcro furatum a discipulis, sic non debemus audire contra eius ecclesiam eos qui dicunt non eam esse nisi in solis Afris, & Afrorum paucissimis sociis. Apostolus quippe dicit, quoniam veraces Christiani membra sunt Christi. Sicut ergo non credimus furto cuiusquam periisse carnem Christi mortuam de sepulcro, sic credere non debemus peccato cuiusquam viua eius membra periisse de mundo. Non est itaque difficile, quoniam caput est Christus, & corpus ecclesia, simul in euangelio commendatum videre, & caput contra calumnias Iudæorum, & corpus contra criminationes hæreticorum. Nam quod legitur: *Oportebat Christum pati, & resurgere a mortuis tertio die,* Luc. 24. contra eos est qui dicunt mortuum de sepulcro esse sublatum: quod autem sequitur: *Et prædicari in nomine eius pœnitentiam, & remissionem peccatorum, per omnes gentes, incipientibus ab Ierusalem,* Ibidem. contra eos est qui dicunt non esse ecclesiam in orbe terrarum: vt vno breui capitulo paucisque verbis, & inimicus capitis, & inimicus corporis repellatur, & si fideliter attenderit, corrigatur. Nam tenere istas inimicitias fratres nostros tanto magis dolemus, quanto magis eos constat easdem scripturas nobiscum tenere, quibus hæc apertissima testimonia continentur. Iudæi quippe qui negant resurrexisse Christum, saltem non accipiunt euangelium: isti autem fratres nostri, vtriusque testamenti auctoritate deuincti sunt; & tamen criminari nos volunt de euangelio tradito, & nolunt ei credere recitato. Sed nunc fortasse huius collationis cura suscepta diligentius perscrutati sunt scripturas sacras, & quia in eis innumerabilia testimonia repererunt, quibus promissa est ecclesia futura in omnibus gentibus & toto orbe terrarum, sicut eam reddi & præsentari cœpisse in euangelio & epistolis apostolicis, & in Actibus apostolorum videmus, vbi & ipsa loca, & ciuitates, & prouinciæ leguntur per quas creuit, incipiens ab Ierusalem, vt inde se etiam in Africam non

migrando, sed crescendo diffunderet. Non autem inueniunt aliquod testimonium diuinorum eloquiorum, vbi dictum est eam perituram de ceteris partibus mundi, & in sola Africa Donati parte mansuram: & viderunt quam sit absurdum, pro illa, quæ fuerat peritura, tot testimonia diuina recitari; pro ea vero quæ, sicut putant, fuerat Domino placitura, nullum eius testimonium reperiri. Hæc forte cogitantes, ad finiendas vanas & perniciosas, & salutem æternam contrarias inimicitias, ad locum collationis nostræ omnes conuenire voluerunt, non vt tumultus nouus oriaur, sed vt vetusta discordia finiat. Nam & illud quo in nos solent grauiter irritari, quod reges terræ, quos tanto ante prædictum est Christo Domino seruituros, leges contra hæreticos & schismaticos pro catholica pace constituunt, credimus quod aliquando cogitauerint, non esse culpandum: quia & antiqui reges non solum gentis Hebraicæ, sed etiam alienigenæ; ne quisquam contra Deum Israel, hoc est, verum Deum non tantum faceret, sed vel diceret aliquid, omnes regni sui populos præceptis minacissimis terruerunt, & maiores istorum ipsam Cæciliani causam, vnde nata est ista dissensio, ad Constantinum imperatorem per Anolinum proconsulem accusando miserunt: quod vtique non ob aliud videntur fecisse, nisi vt imperator Constantinus contra eos qui superati essent, eis qui superassent aliquid regali auctoritate decerneret, totamque ipsam causam potuerunt, & forte fecerunt ipsius collationis necessitate, archiuis publicis perscrutatis, inuenire olim esse finitam, post ecclesiastica iudicia, quibus absolutus est Cæcilianus, illo etiam imperatore iudicante, ad cuius examen rem totam & primo miserunt, & postea perduxerunt. Ibi potuerunt etiam causam Felicis Aptungensis ordinatoris Cæciliani, quem malorum omnium fontem in Concilio suo dixerant, cognoscente Æliano proconsule ex præcepto eiusdem imperatoris inuenire purgatam. Quamquam & hoc si attenderunt, &, quod facile fuerat, aduerterunt, in scripturis sanctis ecclesiam Christi permixtis zizaniis, & palea, & piscibus malis futuram esse promissam vsque ad tempus messis, ventilationis, & litoris, vtique cogitare potuerunt, etiam si malam causam

ANNO
CHRISTI
411.

Cæcilianus & coepiscopi eius habuissent, nihil eos præ-
iudicare potuisse orbi Christiano, quem Deus paucis cre-
dentibus tanto ante promisit, & nunc multis videntibus
reddidit. Nisi forte plus contra ecclesiam valuit homo
peccans, quā pro ecclesia Deus iurans; & iniquitas quod
amisit, quam veritas quod promisit. Hæc sentire quam
sit stultum & impium iam fortasse viderunt: cogitaue-
runt quoque damnatos a se Maximianistas Primiani dam-
natores per potestates terrenas etiam de basilicis curas-
se pellendos, & ibi certius exemplo suo recentiore didi-
cerunt non esse peccatum, si tale aliquid ecclesia contra
rebelles suos ab huiusmodi potestatibus postulat, & quod
aliquos ex damnatis postea receperunt, quos cum dam-
narent, aliis etiam plurimis in eadem societate schisma-
tis constitutis dilationem dederunt, quos in Maximiani
sacrilegi surculi communionem impollutos mansisse dixe-
runt, & baptismum vel a damnatis, vel a fociis eorum,
quamuis foris in schismate datum, rescindere atque ite-
rare non ausi sunt, satis utique iudicarunt, ea quæ con-
tra nos dicebant, exemplo suo esse damnata: & creden-
dum est quod iam intelligant quam sit indignum, quam
intolerabile, ut cum sedeant in cathedris episcopalibus
cum istis, & cum ipso simul Primiano damnatores eius
& damnati in causa eius, ut sit pax in parte Donati, de
Cæciliano infametur orbi Christianus, ne in pace viuat
vnitas Christi. Hæc omnia fortasse cogitantes, & Dei ti-
more permoti omnes collationis loco adesse voluerunt,
non tumultus dispositione, sed pacis. Quod enim præter-
ea se vniuersos adesse dixerunt, ut eorum numerus ap-
pareat, quoniam eos paucos esse aduersarii sui sæpe men-
titi sunt, hoc si aliquando a nostris dictum est, de his locis
dici verissime potuit, vbi nostrorum coepiscoporum &
clericorum atque laicorum longe maior est numerus, &
maxime in proconsulari prouincia: quamquam, excepta
Numidia consulari, etiam in ceteris prouinciis Africa-
nis nostrorum numero facillime superentur, aut certe,
in comparatione omnium gentium, per quas catholica
communio dilatatur, eos esse paucissimos rectissime di-
cimus. Sed nunc si numerum suum innotescere voluis-
sent, nonne ordinatius atque tranquillius innotesceret

per eorum subscriptiones, quas ut mandato suo, te cer-
nente, subiungant, edicto admonuisti? Quid sibi ergo
vult quod collationis loco omnes adesse desiderant? Si
enim pacem non cogitant, quid non perturbabunt lo-
cuturi? aut quid illic facient tacituri? Nam etiamsi cla-
mor non sit, solus susurrus ipse multorum, satis magnum
strepitum faciet, quo impediatur illa collatio. Quid est
autem quod in notoria sua ponendum putarunt, ideo se
iuste flagitasse, ut omnes adessent, quia omnes conuenti
sunt ut venirent: quasi possent eligi pauci qui adesse de-
berent nisi ab omnibus qui venissent, ut eorum electio-
ni te praesente subscriberent, ac sic in paucis omnes es-
sent, cum ab omnibus pauci electi essent. Aut ergo tu-
multus ab eis cogitatur, aut pax: quorum illud optamus,
illud cauemus: & ideo ne forte, quod absit, hoc prae-
paretur, potius quod cauemus, quam quod optamus, con-
sentimus adesse omnes illos, ut tamen a nobis tantus ad-
sit numerus, quantus tuae spectabilitati sufficere visus est:
ut tumultuosum per turbas si quid emerferit, non nisi eis
recte imputetur, in quorum parte praesens fuerit. Ad rem
quae a paucis agenda est, omnino superflua multitudo.
Si autem quod votis omnibus cupimus, quod ardentem
appetimus, quod suppliciter a Domino deprecamur,
causa unitatis faciendae illa erit necessaria multitudo,
cum voluerint, omnes aderimus, & ad tantum bonum,
illo adiuuante qui hoc donat, alacriter conuolabimus
dicentes: Fratres nostri estis, non iam eis qui nos dete-
stantur, sed qui odio finito amplectuntur, ut nomen Do-
mini honorificetur, & appareat illis in iocunditate iam
nobiscum experientibus, quam bonum sit & iucundum
fratres habitantes in vnum. & alia manu: Optamus te, fi-
li, in Deo bene valere. Item alia manu: Aurelius episco-
pus ecclesiae catholicae Carthaginensis subscripsi. Item:
Siluanus primae sedis prouinciae Numidiae subscripsi.

XIX.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Euidenter
apparuit edicto dicationis meae numero praestito, quem
ex omnium voluntate susciperent, curam negotii per-
agendam, quoniam id etiam sacratissimam legem voluif-
se eius recitatio patefecit. Et quia catholicos episcopos

ad edicti tenorem consensisse monstratum est, vtrum etiam episcopi partis alterius de hac re satisfecerint, vel vtrum nunc satisfacere velint, intimare dignentur.

XX.

Emeritus episcopus dixit: Acta est, vt arbitror, causa, & adhuc conflictantium non est statuta persona. Tibi enim, iudicum verissime, nihil aliud incumbit quam tenere veritatem. Si enim omnium negotiorum aduertamus instantiam, primo de tempore, de mandato, de persona, de causa, tunc demum ad merita negotii veniendum est. Quod si pratermissis istis, secundum forenses fasces iactantiamque illius controuersiae, quam tribunalia sibi vindicant, semper legalis nobis ritus ac sermo seruandus est, iudica vir sublimis in negotio Christiano: quia huic causae iudicat Deus, qui & nostra merita, & veri iudicis sententiam aequa ponderans libra, ne immergat, attendit. Edictis enim propositis praesentiae tuae, quantum ad iudicis voluntatem pertinet, nihil temere, nihil incongrue, nihil aduersus aliquem videmus esse prolatum, quantum ad responsiones nostras: quoniam ante causam superflue & ante merita principalis negotii superuacua esse noscuntur, neque mihi nostra propositio, neque illorum responsio officere potest, cum, saluis omnibus ante causam nunc limen ingressi iudicii, quae sint merita negotii definire valeamus. & alia manu: Emeritus episcopus recognoui.

XXI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Constat de causa nihil penitus mutilatum, cum ea tantum quae ante scripta vel gesta sunt, praeeperim recitari. Vnde quoniam certus a partibus numerus constitui debere praecipus est, vtrum edicto partitum sit, sicut superius interfatus sum, venerabilitas vestra intimare dignetur.

XXII.

Emeritus episcopus dixit: Admoniti quidem integritatis tuae edictis, omnia integra & illibata causa seruabimus. Hanc causam, si tempus, si dies patitur, intimamus. Scimus enim & edicto spectabilitatis tuae & sacri tenore rescripti, intra quatuor menses causam debere finiri. Si iste est dies, veniamus ad causam. Non possumus etenim

quidquam de meritis disceptare, nisi primo de die fuerit iudicatum. & alia manu: Emeritus episcopus recognoui.

XXIII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Ex edicto secundo diem cognoscere potuisti, qui dies Kalendarum Iuniarum videtur esse constitutus, quoniam hunc esse hodiernum etiam suggestio patefecit officii, & recitatio monstravit edicti. Superest, vtrum de ordinando negotio a vestris partibus, eligendisque personis satisfactum sit, intimetur. Siquidem in confusa multitudine, certa non possit esse persona, cum hoc constet etiam legibus definitum.

XXIV.

Emeritus episcopus dixit: Diem negotii vtrum terminus edictalis incluserit, an forma imperialis precepti, nobilitatis tuæ debet iudicio definiri. & alia manu: Emeritus episcopus recognoui.

XXV.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Ex edicto dies est constitutus, secundum formam iudicii principalis: & quoniam non est in his diutius immorandum, superest vt in electione satisfaciatis cælestibus constitutis.

XXVI.

Emeritus episcopus dixit: Forma precepti talis est, vt intra quatuor menses causa dicatur si secundum hanc formam sublimitatis tuæ edictum est constitutum, superest vt suggerente officio, in medium causa mittatur. & alia manu: Emeritus episcopus recognoui.

XXVII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Officium ad quaesita respondeat.

Nampius scriba dixit: Secundum diem edicti nobilitatis tuæ, quartus mensis conclusus est die 14. Kalendarum Iuniarum.

XXVIII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Cum partes Carthaginæ vtræque venissent, in hunc eas diem consensisse non dubium est. Siquidem nulla super hac parte videatur aut dilatio postulata, aut iudicium flagitatum.

ANNO
CHRISTI
411.

Petilianus episcopus dixit: Nos ad hanc urbem 15. Kalendarum die Iuniarum venisse, & notoria nostra signauimus, & omnem, non dico Carthaginem, sed Africam fecimus testem: qui si non adessemus, iam pars aduersa sine dubio flagitaret in contumaces dicendam esse sententiam, tempusque iam fuisse definitum, quo nec post venientibus agere quidquam, aut respondere licuisset. Si igitur, vir nobilis, mediam semper libram iudicii tui suspensam ita tenes ac regis, vt nullam in partem vergat aliquid gratiam illam, qua tibi conditionem atque præceptum imperiali auctoritate cognoscis esse permissum, vt ferre pollis in contumaces sententiam: nunc te iudiciali illo motu illa quæ pura cessura animaduertere oportebit, contra hanc partem te ferre iudicium, quæ destitit, quæ non adfuit, quæ delectata est laboribus meis, quæ in hoc quoque mihi insultauit, vt diu chorus iste sanctissimus Senatus caelestis spectaret iudicii tui auctoritatem, excubaret pene quotidie, ipsaque Dei, quæ sacra sunt, sine solitudine non gessisset. Feras igitur, quæso, iudicium, promasque sententiam, non dico acriorem, quam aduersum me ferre potueras, sed quam tibi leges & imperiale præceptum intimant, quamque præcipiunt. Non enim fas est, vt qui contra nos posses ferre iudicium, nunc contra aduersarios meos sententiam valeas denegare. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui.

XXX.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius, dixit: Sanctitatem atque peritiam tuam latere non credo, id imperiali præceptione fuisse constitutum, vt ea pars, quæ trini edicti conuentione adesse noluisset, sententiam contumacis incurreret. Perpenſa enim clementissimus imperator moderatione constituit, vt si longinquitate itineris quarto mense partes ad constitutum locum venire minime potuissent, duum mensium induciæ præstarentur. Quam quidem rem, ne alicuius partis querela videretur existere, videor custodisse: Vnde de tempore, quoniam magis forensis est quam episcopalis obiectio, quæ quidem nec in publico iudicio secundum formam imperialis præcepti præualere potuisset, cum partes vtrasque obseruasse

fat clareat, sicut superius interfatus sum, vtrum electi sint qui peragere possent ex omnium voluntate negotium, intimare dignamini.

XXXI.

Emeritus episcopus dixit: Causa praescriptio est iudicis sermo, seruari forensium usum, consuetudinemque iurgandi inter episcopos, non oportere nutare illam veritatem legum, iurisque controuersiam, ubi de fidei statu, & de totius sanctitatis disceptatione tractatur. quod quidem castis & bene credulis auribus accipimus, vir spectabilis. sed ne forte in perniciem nostram ista replentur, iusque transeat ad aduersarios iterum configendi, asseraturque nobis hoc iuris praescripto seruato: in hanc formam legis consentire debes, hoc ipsum iudicialia auctoritate desige, episcopalis nos moris regula sanctitati adesse debere, ut non praestigii iuris, neque ligaminibus cuiusque facundia, sed testamento nouo ac veteri, quod instituit Deus, quod sacrauit Dominus Christus, causa possit audiri. & alia manu: Emeritus episcopus recognoui.

XXXII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Ne quid inordinate fieri videatur, quoniam hoc & ipsum veritatis regula continetur, & legum dicat auctoritas, prius est, ut personarum numerus designetur: tunc demum ea quae partibus competunt, per eos qui firmati fuerint, rectius peragentur: ne haec inter incertas personas videantur infirma.

XXXIII.

Emeritus episcopus dixit: Cum omnes qui mandaturi sunt, ad stare videantur, magisque persona praesentium quam sermo teneatur absentium, quid est quod potest mouere iudicia cum statutis omnibus, quae primo ex lege descendunt, quaeque initium causae facere consueuerunt, tunc demum ad delectionem defensorum secundum edictum sublimitatis tuae arbitrium veniamus? & alia manu: Emeritus episcopus recognoui.

XXXIV.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Nunquam habere potuit certam multitudinem personarum, cum
hoc

hoc etiam in publicis actionibus atque corporibus soleat custodiri, vt per ordinatas atque firmatas omnia peragantur.

XXXV.

Emeritus episcopus dixit: Teneo fidem tuam, vir sublimis, nihil mihi de iuris lege præscribi, vbi agitur de fide. & alia manu: Emeritus episcopus recognoui.

XXXVI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Interlocutione mea non ius cessare debere, sed forensẽ contentionem, apertissime definiui. Neque enim possunt aliqua quæ competunt partibus denegari: sed si hoc vtrarumque partium consensus habet, vt nihil de iure publico, sed omnia ecclesiasticis regulis, id est, noui & veteris testamenti testimoniis peragantur, pars vtraque designet.

XXXVII.

Petilianus episcopus dixit: Optimus moderator. & alia manu: Petilianus recognoui.

XXXVIII.

Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Quoniam secundum nobilitatis tuæ edictum non omnes nostri collegæ adfunt, illi obtemperantes edicto, & voluntas cunctorum mandato continetur, iube hoc idem mandatum ab officio suscipi & recitari. & alia manu: Recognoui.

XXXIX.

Emeritus episcopus dixit: Si iubes, competit causã, per integritatem tuam. & alia manu: Emeritus episcopus recognoui.

XL.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Aliud constat esse quæ sit voluntas venerabilitatis tuæ, vtrum a iure publico recedi velitis, & totum diuinis legibus agitari, vestris professionibus demonstratis.

XLI.

Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Carthaginensis dixit: Inueniet hoc ipsum sublimitas tua, cum hoc mandatum fuerit recitatum. & alia manu: Recognoui.

XLII.

Marcellinus vir clarissimus tribunus & notarius dixit:
Concil. Tom. 4. X

Et hoc mandato euentiffime continetur, vt omiffa iuris publici controuerfia, omnia diuinis legibus peragantur.

XLIII.

Aurelius epifcopus ecclefie catholice Carthaginenfis dixit: Recitatio mandati fenus tuos poterit informare. & alia manu: Recognoui.

XLIV.

Petilianus epifcopus dixit: Legem Dei repudiat, qui dubitauit quod debeat profiteri. & alia manu: Petilianus epifcopus recognoui.

XLV.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Ego hæc partium volui refponfione firmari: ceterum certum eft me, quoniam imperiali præcepto omnia nunc aguntur, per quod iura conftituta funt omnino non poffe.

XLVI.

Aurelius epifcopus ecclefie catholice Carthaginenfis dixit: Legem Dei non repudiamus, cum hoc mandatum ingerimus legendum, in quo potest omnis noftra assertio perdoceri. Nec enim egredi poffumus limitem iftius mandati, quod nobis patres vel fratres noftri vniuerfalis Concilii ecclefie catholice, hic apud Carthaginem conftituti mandarunt. & alia manu: Recognoui.

XLVII.

Emeritus epifcopus dixit: Fidei caufa eft, qua & fine mandato ipfo iure agi potest. Neque enim alibi oculos habet Deus, aut deferuit cælum, ne intendat caufam fuam: quid eft quod de mandato, vel de obligatione mandati, de fubfcriptione, de nodo, de formulis, quaeritur? quid eft quod in hac caufa quaſi aut refragantis, aut non mandati iudicialis fponſio arbitrium flagitat: cum finguli quique propriam caufam, & falutis fuæ negotium gerant, fuperfluumque fit ceterorum mandatum, cum in vno conftet ecclefie tota perfona? aduertat, vir nobilis, integritas tua, quam in ifta fede iam quodam lumine coruſcare cognofcimus, veritatem ita præſidere debere, vt ſi forenſis altercatio, iurisque conſlictus in medio mittitur, proponatur: ſin autem ſimplex illa veritas qua

ANNO
CHRISTI
411

datur vita, qua renascitur sæculum, qua liberatus est mundus, in hoc iudicio spiritali altercatione conquiritur, quæso, vir sublimis, vtrumque proponant, & de vtroque vnum eligant. Aut enim merita iuris omittere non possunt, percriptionemque causarum; aut si de illis sacratissimis legibus, quibus communis reuerentia est adhibenda, patientia ipsas magis amplectar & teneam, & quasi cælestis aræ pontificatum adorem semper ac venerer, vt & tibi integro cognitori secundum institutum mentis tuæ morisque ordinem, certa sit causa iudicandi, nec fluctuet iudicium tuum, de quo est Deus & populus iudicaturus. & alia manu: Emeritus episcopus recognoui.

XLVIII.

Fortunatianus episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Catholica ecclesia quæ toto sicut terrarum orbe promissa est, diffunditur, cum aduersæ parti semper de fide obtulisset, & de actione quam nobis criminose obiiciunt, collationem, & scriptis publicis, & testimoniis multorum, & conuentione magistratuum facilius edocebitur. Sed vt omni ex parte tuta sit ipsius collationis causa, confusa non facit multitudo. Deligant igitur præsentem fratres nostri, qui volunt ex aduerso sistentes aliquos sui ordinis primarios viros, quibus totam actionis summam committant, atque adstipulationem faciant præsentium gestorum; vt si forte in assertionem eiusdem causæ defecerint, in eorum persona qui huiusmodi negotium susceperint, absque cunctatione victos eos esse & recitatio demonstret actorum. Et ideo quia non opus est multifaria dilatione causam peragere, deligant personas secundum propositi edicti tenorem, quæ collationis causam suscipiant, vt omnibus semper probata veritas luce clarius demonstretur. Nam mandatum nihil iuris & cauillationis forensis habere, eius lectione, si pars aduersa patiatur, facilius edocebitur. & alia manu: Recognoui.

XLIX.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Prosecutionem tuam cum imperiali certum est concordare præcepto, quo constitutum est, vt certus a singulis partibus numerus deligatur. Nam siue iuris, siue fidei causa

Concil. Tom. 4.

X ij

tractatur, certæ debent adstare personæ, vt quidquid actum fuerit, integrum robur obtineat.

ANNO
CHRISTI
411.

L.

Fortunatianus episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Dignetur igitur spectabilitas tua mandatum susceptum officio tradere & recitari, vt ex eo tenore pars aduersa, quia dignatur ab hoc, instructa valeat obiectis omnibus respondere, vnde possit etiam clarescere, nihil nos iure publico velle tergiuersari. & alia manu: Recognoui.

L I.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Professionem quam expectabat sanctitas vestra euidenter accepit. Patiatur ergo nunc recitari mandatum, saluo eo, vt vtraque pars me agnoscat imperialis præcepti formam custodire debere.

Fortunatianus episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Si iubet spectabilitas tua recitabo.

L II.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Vniuersa quæ a partibus offeruntur, vt omnis amputetur ambago, ab officio recitentur.

L III.

Petilianus episcopus dixit: Sine præiudicio nostro legat, saluo eo, quia hæc causatio forensis est, non legalis. Nam vt i mandato, his formulis præsumere, non est ecclesiasticæ consuetudinis, sed forensis ludi atque certaminis, & illius exercitii, quod magis argumentis quam fide aliqua sæpe subsistit. Proinde nobilitatis tuæ spectabilitatisque censura, etiam atque etiam in hoc loco morari dignentur, vt edicant vtrum lege diuina causam agi velint, & ipsam disceptationem inter partes ventilari, an omnino legibus publicis vti velint: quoniam in vtroque mihi plurima competunt. Vt si a lege discesserit, episcopum se non esse demonstrat; si vero legem tenuerit, tunc ei, vt illi qui Christianus esse desiderat, debeam respondere. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui.

L IV.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Si nullo potestatis sæcularis iudice residente inter episcopos tan-

tum hæc contentio tractaretur, tunc demum eorum erat arbitrii, & forsitan iusti, vt nihil publico velint iure tractari: me autem, cum legumlatore si sint qui me iudicem delegerunt, a legibus certum est deuiare non posse: quamuis professionem partis e diuerso venientis apertissime suscepit sanctitas vestra, in qua id expressissime cognoscitur, quod vestra prosecutio postulauit. Vnde mandatum per officium recitetur.

Petilianus episcopus dixit: legat. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui.

Romulus exceptor recitauit: Post consulatum Varanis v. c. 3. Kalendarum Iuniarum. Mandatum factum in ecclesia. & cum recitaret, Adeodatus episcopus dixit: Sine præiudicio nostro recitet.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Sæpius interfatus sum, omnia integris responsionibus recitari.

L V.

Romulus exceptor recitauit: Mandatum factum in ecclesia Carthagenensi ab vniuerso Concilio episcoporum catholicorum, præsidente Aurelio episcopo ecclesiæ Carthagenensis & Siluano primate Numidiæ. Quamuis causa ecclesiæ catholicæ aduersus omnes falsas criminationes, quibus eam vsquequaque diffusam schismatici & hæretici per suas quasque regiones vel prouincias diuisi atque separati, vaniloquis & sacrilegis infectantur erroribus, satis superque diuinis testimoniis defendatur; in Africa vero aduersus Donatistas etiam ecclesiastico atque imperiali iudicio, sicut oportebat, vel necesse fuerat, terminata sit: tamen quia id ipsum hominibus, qui ista nesciunt, quo eos ad æternam salutem Christianæ caritatis acquiramus, instantius manifestandum atque declarandum est; placuit nobis ex Dei Domini voluntate in hanc Carthagenensis ciuitatis conuenire ecclesiam, & eligere idoneos fratres collegasque nostros ad asserendam huius causæ defensionem, qui crimina falsissima ecclesiæ catholicæ, quæ toto, sicut de illa diuina testantur eloquia, terrarum orbe diffunditur, parte Donati obiecta redarguant: ecclesia quippe Christi, sanctis patribus nostris Abrahamæ, Isaac & Iacob, & populis omnibus per imitationem fidei posteris & filiis eorum, ita diuina & veridica

- voce promissa est, vt nulla humana & maledica possit voce conuinci. Ad Abraham namque ita locutus est Deus:
- Gen. 22.* *Per me iuravi, dicit Dominus, propter quod fecisti verbum hoc, & non pepercisti filio tuo amantiſſimo propter me: niſi benedicens benedicam te, & implendo implebo ſemen tuum, tamquam ſtellas cæli, & tamquam arenam quæ ſecus oram maris eſt: & hereditatem poſſidebit ſemen tuum, ciuitates aduerſariorum, & benedicentur in ſemine tuo omnes gentes terræ, quia obaudiſti vocem meam.* Ad Isaac quoque iſta de hac re verba ſunt Domini:
- Genſ. 26.* *Statuam iuſurandum meum, quod iuravi Abraham patri tuo, & ampliabo ſemen tuum tamquam ſtellas cæli, & dabo tibi & ſemini tuo omnem terram hanc, & benedicentur in nomine tuo omnes gentes terræ, pro his quæ obaudiuit Abraham pater tuus meam vocem, & ſeruauit præcepta mea, & iuſtitias meas, & legitima mea.* Ad Iacob etiam loquens, hoc idem atteſtatione præclariffima pollicetur: *Et erit ſemen tuum ſicut arena terræ, & multiplicabitur ſupra mare, & in Africum, & in Aquilonem, & ad orientem, & benedicentur in te omnes tribus terræ & in ſemine tuo.* Vnde propheta Iſaias his vocibus conſonans, iſtam eccleſiam in Spiritu ſancto futuram præuidens, ſic loquitur: *Lætare ſterilis quæ non paris, incipe & exclama quæ non parturis: quoniã multi filii deſertæ, magis quam eius quæ habet virum. dixit enim Dominus: Dilata locum tabernaculi tui, & aularum tuarum fige palos; noli parcere, longos fac funiculos tuos, & palos tuos confirma: adhuc in dexteram & ſiniſtram extenderis, & ſemen tuum gentes poſſidebit, & ciuitates deſertas inhabitabis: ne timeas, quoniam præualebis: neque verearis quod deteſtabilis fueris; conſuſionem enim in æternum obliuiſceris, ignominia viduitatis tuæ non eris memor, quoniam ego Dominus qui facio te, Dominus nomen illi, & qui liberauit te Deus Iſrael, vniuerſæ terræ vocabitur.* Item alio loco: *Et patefaciet Dominus brachium ſuum ſanctum in conſpectu vniuerſarum gentium, & videbunt omnes gentes uſque ad intima terræ ſalutem quæ a Deo eſt.* Item dicit: *Poſui te in teſtamentum generis, in lucem gentibus, vt ſit ſalus uſque in fines terræ.* Malachias etiam propheta præuidens ſacrificium primi populi ceſſaturum, & toto orbe terrarum, id eſt, a ſolis ortu uſque ad occaſum æternum ſacrificium glorificato in gentibus nomine Domini celebrandum, ita loquitur ad Iudæos: *Non eſt mihi voluntas in vobis, dicit*

Dominus omnipotens ; & sacrificium non accipiam de manibus vestris : quoniam ab ortu solis usque ad occasum clarificatum est nomen meum in gentibus , & in omni loco incensum offertur nomini meo , & sacrificium mundum : quoniam magnum est nomen meum in gentibus , dicit Dominus omnipotens. Ieremias quoque gentes ab extremo terræ venturas ad Dominum , damnatis simulacrorum superstitionibus , sic prædicit : Domine virtus mea , & adiutorium meum , & refugium meum , in die malorum . Ad te gentes venient ab extremo terræ , & dicent : Quam falsa possederunt patres nostri idola , & non est in eis utilitas ! Quia vero non in vnum aliquem terræ locum ex aliis locis ad Deum gentes venturas esse prædictum est , sed in locis suis eum adoraturas , in quem damnatis simulacris fuerant credituræ ; sic Sophonias propheta testatur : Præualebit Dominus aduersus eos , & disperdet omnes deos gentium terræ , & adorabunt eum unusquisque de loco suo omnes insulæ gentium . His atque aliis multo pluribus testimoniis legis & prophetarum asserentibus ecclesiam toto terrarum orbe diffundi , psalmi etiam diuini ita concinunt : Dominus dixit ad me : Filius meus es tu , ego hodie genui te . Postula a me , & dabo tibi gentes hereditatem tuam , & possessionem tuam terminos terræ . Item in alio psalmo de Domino Christo in figura Salomonis : Dominabitur a mari usque ad mare , & a flumine usque ad terminos finis terræ . Coram illo decident Aethiopes , & inimici eius terram lingent . Reges Tharsis & insulæ munera offerent , reges Arabum & Saba dona adducent : & adorabunt eum omnes reges terræ , omnes gentes seruient illi . Item in alio psalmo : Deus deorum Dominus locutus est , & vocauit terram a solis ortu usque ad occasum : ex Sion species decoris eius . Propterea ipse quoque Dominus Iesus , qui locutus fuerat ante per ora prophetarum , posteaquam resurrexit a mortuis , iam per os proprium sic promissit ecclesiam . Oportebat , inquit , impleri omnia quæ scripta sunt in lege & prophetis , & psalmis de me . Tunc aperuit illis sensum , ut intelligerent scripturas , & dixit eis : Quia sic scriptum est , & sic oportebat Christum pati , & resurgere a mortuis tertia die , & prædicari in nomine eius penitentiam & remissionem peccatorum per omnes gentes , incipientibus ab

Ierem. 16.

Sophon. 2.

Psal. 2.

Psal. 71.

Psal. 49.

Luc. 24.

Ierusalem; tamquam illud testimonium psalmi, quod recentissimum posuimus, verbis aliis exponeret. Nam quod ibi positum est: *Vocavit terram a solis ortu usque ad occasum*, hoc Dominus ait, *Per omnes gentes*: & quod ibi positum est: *Ex Sion species decoris eius*, hoc Dominus ait, *Incipientibus ab Ierusalem*. Quis enim nesciat Sion & Ierusalem vnā esse ciuitatem, vnde cœpit passio & resurrectio Domini Iesu Christi per orbem terrarum populis mundandis atque saluandis illustrissimo præconio prædicari? Proinde & ascensurus in cælum, præuidens vnde fuissent carnales homines pro suis diuisionibus & separationibus litigaturi, cum quæssissent ab eo discipuli audire aliquid de fine sæculi: *Non est*, inquit, *vestrum scire tempora, quæ Pater posuit in sua potestate; sed accipietis virtutem Spiritus sancti, & eritis mihi testes in Ierusalem, & in totam Iudæam & Samariam, & usque in totam terram*. Hanc auctoritatem magisterii cælestis secuti apostoli, ecclesiam commendant in toto mundo fructificantem atque crescentem, & ne se in partes membra Christi per hominum nomina diuidant, ita carnales, qui iam hoc facere cœperant, Apostolus alloquitur: *Obsecro vos, fratres, per nomen Domini nostri Iesu Christi, ut id ipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata: sitis autem perfecti in eodem sensu, & in eadem sententia. Nuntiatum enim est mihi, fratres mei, ab his qui sunt Chloes, quia contentiones sunt in vobis, & unusquisque vestrum dicit, ego quidem sum Pauli, ego autem Apollo, ego vero Cephæ, ego autem Christi. Diuisus est Christus? Numquid Paulus pro vobis crucifixus est, aut in nomine Pauli estis baptizati? Vnde & istos, quorum contra errorem, & pro quorum salute, nomine Christi elegimus, qui eorum criminationibus falsis vanisque respondeant, in sacramentis Christi fratres nostros agnoscimus, nec eorum detestamur peruersitatem, sed ipsa Christi sacramenta, in eis probamus, & rescindere non audemus. Meminimus enim per Prophetam esse præceptum: *Audite qui pauetis verbum Domini: dicite, Fratres nostri estis, his qui vos oderunt, & qui vos detestantur, ut nomen Domini honorificetur & appareat illis in incunditate*. Iam quod sequitur, ipsi sibi salubriter dicant,*

Añ. 1.

1. Corinth. 1.

Isa. 66.

dicant, vel a propheta potius quam a nobis hoc audiant; nos leniora dicimus, vt pacem potius cum correctis, quam litem cum peruersis habeamus, fratres nostros esse dicimus, vt nomen Domini honorificetur; quia ideo nos oderunt & detestantur, esse fratres nostros negant; quia nomen hominum ab eis magis quam Domini honorificatur. Ac per hoc fratres & coepiscopi nostri, quos ad eorum criminationes redarguendas elegimus, in hac collatione quæ cum eis habenda est, ecclesiam sanctam aduersus eorum obiecta defendant. Dicunt enim quod hæc ecclesia, quam in lege & prophetis, & psalmis accepimus prænuntiatam, opera saluatoris expressam, & sanguine redemptam, apostolorum laboribus disseminatam atque plantatam, incipientibus ab Ierusalem; vbi in centum viginti animas simul congregatas sanctus Spiritus venit, eosque in quos venit, linguis omnibus gentium loqui faciens, euidentissimo signo docuit ecclesiam per omnes gentes futuram, & linguis omnium gentium locuturam. Hanc ergo ecclesiam, quæ isto modo, vt prædictum & impletum est, ab Ierusalem sumpsit exordium, atque inde se in Iudæam & Samariam, aliasque orbis terræ partes apostolorum prædicatione diffudit; in quorum literis atque actibus ciuitates & prouincias inuenimus longe lateque distentas, in quas eam suis speciosis pedibus inuenerunt, vnde & in Africam cresceret: hanc vt diximus ecclesiam dicunt isti, contra quorum errorem collegis nostris collationem defensionemque mandamus, Cæcilianus episcopi quondam Carthaginensis ecclesiæ & sociorum eius, nescio quibus peccatis periisse pollutam, atque in parte Donati eius reliquias remansisse. Hanc vanam & sacrilegam criminationem hi quibus mandamus, ita redarguant & refellant, vt primitus ecclesiæ causam a causa quorundam hominum distinguant atque discernant: quoniam ecclesia permixtos malos habitura prædicta est, quousque messis tempore a tritico zizania segregentur, vel a frumentis palea ventilata discedat, vel oues ad dexteram, hædi ad sinistram, qui nunc eisdem pascuis permixti sunt, segregentur: vel mali pisces a bonis, qui nunc intra eadem retia simul trahuntur ad litus,

Concil. Tom. 4.

Y

in eodem litore, hoc est, in fine sæculi, dirimantur. Homines autem quilibet in ecclesia, si boni sunt, triticum vel frumenta eius sunt, oues eius sunt, pisces boni eius sunt: si autem mali sunt, zizania, palea, hœdi, pisces mali eius sunt. Non ergo propter eos tota messis, tota area, grex totus, piscatio tota damnata est, ne, cum ante tempus audemus quasi de malis temere iudicare, & aliis aliorum obiectare peccata, bonos propter malos sacrilega separatione deseramus: cum potius malos propter bonos pia vnitate tolerare debeamus. Vrgendi ergo sunt ii harum euangelicarum similitudinum, & tam perspicuæ veritatis inimici, vt doceant quod intendunt, ac prius ostendant, si valuerint, quomodo ecclesia, quam incipientem ab Ierusalem in scripturis sanctis per propinqua & longinqua fructificantem atque crescentem accepimus & tenemus, quorumlibet, quos accusant, contagione perierit, & in Donati parte remanserit. Si enim hoc fieri potuisse monstrauerint, tunc vtique ad causam ecclesiæ pertinebit, aliam fortasse suscipere atque discutere quæstionem, vtrum Cæcilianus eiusque collegæ vel tales fuerint, quales ab istis fuisse dicuntur, sic innotescere potuerint Christianæ, quæ iam tunc erat, vnitati vsquequaque diffusæ, vt eam vsque ad vltimas terras ipsius notionis contagione macularent & perderent. Fatentur quippe etiam ipsi neminem peccatis alienis maculari posse quæ ignorat. Vnde si demonstrare potuerint tam latam per tantas terras communionem gentiû Christianarum peccatis Cæciliani & sociorum eius contaminari ac perire potuisse, non sufficit vt ostendant tales eos fuisse quales accusando criminantur, nisi etiam ostendant vera crimina eorum omnibus innotuisse, quos ipsa contagione periisse contendunt. Si autem non potuerint demonstrare catholicam ecclesiam per omnes gentes, in quibus eam diuina commendant eloquia vllis alienis peccatis destrui potuisse, sequestrata paululum causâ Cæciliani & eorum quos cum illo accusandos esse putauerunt, quæ ad ecclesiæ causam omnino non pertinet, quoniam & si mala fuisset, eam contaminari non posse, nos quod dicimus ad earum crimina repellenda, ab eis quibus officium defensionis huius imponimus, euentissimi-

me & exemplis cumulatiuſ ostendatur, id eſt, eccleſiam Chriſti nullorum malorũ uſque in finem ſibiſmet permixtorum, non ſolum ignotorum, uerum etiam cognitorum, quaſi corruptione peſtifera poſſe inquinari atque deleri, primum exemplis prophetiſ, qui populum peccatorem, & Deum multis execrabilibus abominationibus offendentem tam ſeueris uocibus arguebant, & flagellis correptionis duros atque indomitos animos uſque ad inimicitias aduerſum ſe horribiles excitabant; nec tamen ſe ab eo populo, in quo utique etiam boni inter malos erant, corporali diſcrimine diuidebant, melius iudicantes per patientiam ferre malos, quam per calumniam relinquere bonos. Ipſe Dominus Ieſus Chriſtus exemplum ſingulare patientiæ, traditorem ſuum utique peſſimum, non ſolum cognitum in diſcipulorũ numero pertulit, uerum etiam præcognitum in diſcipulorum numerum aſſumpſit: dixit etiam diſcipulis ſuis: *Et uos mundi eſtis, ſed non omnes*, ut eo modo ſcirent munditiam ſuam aliena immunditia non poſſe ſordeſcere. Apoſtolorum temporibus, teſtis eſt apoſtolus Paulus, inter falſos fratres gemens, & quorſdam per inuidiam, quod utique diabolicum uitium eſt, Chriſtum annuntiantes in epiſtola ſua notans, quemadmodum boni malos, propter unitatem Chriſti pietate ſollicita conſeruandam, ſine vlla ſua perditione in ſacramentorum communionem tolerabant, a quorum malitia longe abhorrebant. Poſt apoſtolos etiam epiſcopi boni, quemadmodum propter unitatem Chriſti, non ſolum quolibet laicos, uerum etiam coeſcopolos tolerauerunt malos: teſtes ſunt literæ martyris Cypriani, ubi gemit auaritiã quorundam collegarum uſque ad crudelitatem ſenoris, rapinaſque fundorum; nec tamen malorum contagione factus eſt talis, ſed bonorum dilectione pertulit tales, non tantum id exemplo admonens, uerum etiam præcepto inſtruens. Nam in quadam epiſtola ſua dicit: *Etiſ uidentur in eccleſia eſſe zizania, non tamen impediri debet aut fides, aut caritas noſtra, ut quoniam eſſe zizania in eccleſia cernimus, ipſi de eccleſia recedamus.* Ipſorum etiam qui huic ueritati aduerſantur, iudicio probandum eſt quam ſit hoc uerum, qui cum Maximianum damnafſent merito ſacrilegi ſchiſmatis, ſociiſ

eius qui cum illo ab istis foras exierant, seque ab eorum
 communione separauerant, dilationem ad redeundum
 dederunt, dicentes eos illius sacrilegi furculi plantariis
 non esse pollutos. Quod quidem cum omnes vnus schi-
 smatis societas connexos teneret, quemadmodum recte di-
 ci potuerit, non inuenimus; sed tamen vel sero hinc intel-
 ligere cogantur, multo potius in vnitatem catholicam malos
 bonis tamquam paleam frumentis obesse non posse, si in
 concisione schismatica, vbi palea sola est, putatus est Ma-
 ximianus eiusdem concisionis suae socios, tantum, quia or-
 dinationi eius praesentes non fuerunt, non potuisse macu-
 lare: & videant quam inconsiderate dicant, Caecilianum,
 qualiscumque ille fuerit, & eius quoscumque collegas,
 in tot longinquis gentibus vnitatem Christianam perde-
 re potuisse, cum Maximianum arbitrentur nec Afros par-
 ticipes sui schismatis perdidisse. Sic apparebit, ad ecclesiae
 causam, cuius iniungimus defensionem, non pertinere
 Caecilianam causam, qualemlibet habeat quaestionem. Quod
 autem accusant baptismum nostrum, vel potius bap-
 tismum Christi quem habemus & ministramus, eumque in
 eis quos deceperint ingemiscendo errore rescindunt, sic
 ferendum est, quemadmodum ipsa ecclesia, cuius donum
 est. Non enim audebunt amplius baptismum accusare
 quem damus, si ab eorum criminibus ecclesia purgabitur
 quam tenemus. Sed si illud, vt assolent, obiciendum pu-
 tauerint, quod baptismum Christi etiam foris a nostra
 communione traditum agnoscimus potius quam impro-
 bamus, nec rescindere audemus; respondeatur eis,
 quantiscumque rationibus & testimoniis responderi po-
 tuerit, diuina ecclesiae dona & apud fures vel vsurpato-
 res, vel etiam raptos inuenta, agnoscenda esse potius
 quam neganda. Nam, sicut Apostolus de quibusdam di-
 cit; *quia veritatem in iniquitate detinent*: ita omnes qui ex-
 tra ecclesiam Christi habent vel ministrant baptismum
 Christi, veritatem sacramenti diuini in iniquitate deti-
 nent erroris humani. Vnde humana iniquitate correctam,
 non est veritas diuina violanda. Qui autem putant negan-
 dum esse baptismum Christi, quia eum & haeretici tra-
 dunt, possunt putare negandum esse etiam ipsum Chri-
 stum, quia eum & daemones confitentur. Et ideo ad ec-

Rom. 1.

ANNO
CHRISTI
411.

clesiam venire debent, qui extra eius communionem baptismum eius habent, non vt quod deerat, adfit, sed vt quod inerat, profit. Neque putandum est illos hinc clam diuturnum habituros esse conflictum, quandoquidem etiam de hac re suo iudicio & exemplo poterunt admone-
 ri: baptismum quippe Christi extra suam communionem in Maximiani schismate datum, in eis quos inde cum illis, quos damnauerant susceperunt, agnoscere quam rescindere maluerunt. Proinde & illud quod non recte intelligentes solent dicere: *Ne communices peccatis alienis*; neque enim hoc corporum segregatione, sed morum dissimilitudine faciendum est: in eis coguntur attendere, quemadmodum intelligendum sit, quos cum Maximiano damnato sacramenta communicantes impollutos fuisse dixerunt, & quod de baptismo solent accipere quod dictum est: *Qui baptizatur a mortuo*, & cetera huiusmodi, in eis ipsis nosse coguntur quomodo accipienda sint, quando ab illis quos cum damnarent, mortuos esse dixerunt, baptismum in schismate datum improbare, atque iterare non ausi sunt. Et quod nobis obiicere consueuerunt, quod ad eos corrigendos pro vnitatem Christi apud terrenas potestates aliquid agere cogimur, in ipsis identidem Maximianistis compellendi sunt approbare, quos cum apud iudices terrenos tamquam schismaticos suos vel hæreticos accusarent, vt de basilicis pellerent, etiam Bagaiense Concilium quo eos damnauerunt, aliquoties allegauerunt. Quæ omnia ideo dicenda sunt, vt & suo iudicio commoneantur dissensionem tandem deponere, & consumpta vel abiecta falsarum & vanarum animositate criminationum, diligere catholicam pacem, amplecti indiuiduam caritatem, sine qua nullus hominum bonus esse poterit, quidquid boni aliud habere potuerit. Quibus peractis nec ipsam Cæciliani causam volumus deserant, sed eam non tamquam ecclesiæ matris, sed tamquam episcopi fratris suscipiant: ne sicut iterum discutiatur finienda, sed vt demonstretur iam olim esse finita ecclesiasticis & publicis documentis, quorum nonnulla sufficient, si eis, cum a nobis proferuntur, fidem habere voluerint: & si noluerint, poterunt archiuis etiam contestantibus declarari: quibus appareat, & causam Cæciliani eos per Ano-

Eph. 5.

Ecd. 34.

linum proconsulem ad imperatorem Constantinum accusando misisse, & eundem imperatorem post ecclesiastica iudicia, quibus Cæcilianus fuerat absolutus, causam totam partibus præsentibus cognouisse, atque innocentem Cæcilianum, illos autem calumniosissimos iudicasse. Felicis quoque Aptungensis ordinatoris Cæciliani innocentiam, Aliano proconsuli ex præcepto eiusdem imperatoris cognoscente claruisse, quem malorum fontem in Concilio suo ipsi dixerunt. Quæcumque autem crimina quibuslibet collegis nostris, non iam more conferentium vel disputantium, sed maledicentium & litigantium obiicienda putauerint, respondendum est eis, nec eorum causas ad ecclesiæ causam, quam nunc defendendam iniungimus, pertinere; nec ipsas tamen ei discutendas auferri, sed pro temporis, quod nunc instat, necessitate differri: vt cum ecclesiæ causam, quam nunc clementissimus imperator cognoscendam & demonstrandam recenti præceptione curauit, fuerit terminata, quæcumque quibuscumque nostris obiicienda arbitrantur, apud quos voluerint iudices & nostros & suos, cum iam catholicæ vnitati fuerint sociati, vel purgata monstrantur, vel conuicta puniantur. Hæc eo modo quo conscripta sunt, & si quid vberius vel firmiter eis Dominus dederit, exequenda mandamus fratribus & coepiscopis nostris Aurelio, Alypio, Augustino, Vincentio, Fortunato, Fortunatiano, & Possidio. Quod mandatum se suscepisse testantur subscriptionibus, sicut nos mandasse testamur subscriptionibus nostris, ratum habituri quidquid, adiuuante Domino, in hac defensione peregerint. His autem adiungimus, cum quibus vbi opus fuerit consilium habeant, Nouatum, Florentium, Maurentium, Priscum, Serenianum, Bonifacium, & Scillatium; ad custodiendam vero conscriptionem gestorum, Deuterium, Leonem, Asterium, & Restitutum. Quo recitato,

LVI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Quoniam ex recitatione mandati, quod gestis præsentibus adhaerebit, claruit diuina magis testimonia, quam forensia vincula esse prolata, & edicti pariter mei tenorem fuisse seruatum, in numero scilicet deligendo, & imperialis

constitutionis formam nihilominus custoditam. Ideoque, quoniam iustitiæ ordo hoc postulat, etiam subscriptiones omnium recitentur.

L VII.

Romulus exceptor recitavit: Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Carthagini constitutus, præsentem viro clarissimo tribuno & notario Marcellino hoc mandatum suscepi & subscripsi. Item alia manu, Silvanus primæ sedis provinciæ Numidiæ, præsentem v. c. Marcellino tribuno & notario Carthagini constitutus, mandato a nobis factò consensu & subscripsi. Item alia manu: Valentius episcopus ecclesiæ Vaianensis Carthagini constitutus, præsentem v. c. Marcellino tribuno & notario mandavi & subscripsi. & reliquæ subscriptiones, quorum nomina mandato continentur.

L VIII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Has quoque subscriptiones cum mandato gesta suscipient. & adiecit: Numerus etiam subscribentium designetur.

Martialis exceptor dixit: ducenti sexaginta sex sunt.

L IX.

Petilianus episcopus dixit: Vbi sunt qui mandauerunt? & alia manu: Petilianus episcopus recognoui.

L X.

Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Opus est hoc, eligant de suis septem, & eant vbi constituti sunt in ecclesiâ, & videant illos. & alia manu: recognoui.

L XI.

Petilianus episcopus dixit: Subtilis argumenti res est, ut iudicem facerent testem. Potuerunt etenim etiam quoscunque clericos minoris loci apponere nominibus suis, & fingere illum honorem esse, quem apud se summum existimant, cum hinc potissimum dubitetur. Proinde veniant in iudicium notarii, ut a nobis singuli cognoscantur. Veremur etenim argumenta sæpe diutius requisita, quæ in perniciem simplicitatis nostræ quotidie machinantur. Hæc igitur prima res est, de qua per notoriam nostram sublimitati tuæ intimare curavimus, neque cessavimus, ut de numero primo nostro constaret, quem esse parvulum semper imperialibus auribus mentiuntur: quid-

quid enim contra nos semper elicitur, quasi contra paucissimos impetratur. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui.

LXII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Falsi crimen nec obiicere condecet sacerdotem, nec committere potuisse credendum est. Illud autem est, quod per vestram venerabilitatem scire desidero, vtrum omnes episcopos, contra quos vestra pergit intentio, quorum etiam subscriptio recitata est, possitis agnoscere.

LXIII.

Petilianus episcopus dixit: Singuli quique sedium nostrarum aduersarios facile possumus agnoscere. Sane non falsum obiecimur, sed diligentia maxima est, quod volumus & probare. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui.

LXIV.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Hoc magis de vestra iudico sanctitate, diligentia potius esse, quam vllius obiecti criminis, quod in prosecutione dicendum esse credidit sanctitas tua. Sed illud quaero, vtrum in omnibus locis & ciuitatibus vtriusque partis bini esse possint episcopi: sic enim possunt se alterutrum plene cognoscere.

LXV.

Petilianus episcopus dixit: Sapientissime ac praecie omnia prauidisti, vir nobilis. nam in plebe mea, id est, ciuitate Constantinensi, aduersarium habeo Fortunatum. In medio autem dioecesis meae, nunc institutum habeo, imo ipsi habent, nomine Delphinum. peruidet iam hinc praestantia tua, duos in vnus plebe fuisse imaginarie constitutos, vt & numerum augeant, & tamen plebium numerus non idem sit, qui sit illarum scilicet personarum. Et hoc argumenti est maximi, vt videantur nos hoc genere superare, si duo contra vnum sint constituti vel tres. Nam etiam in plebe praesentis sanctissimi collegae ac fratris mei Adeodati, id est, in ciuitate Mileuitana, ita commissa res est, vt vnum ibidem habeat aduersarium, alterum in Tuncensi ciuitate, qui ad huius scilicet plebem antiquitus pertinet, & ante biennium esse videtur constitu-

stitutus; tertius vero sit in loco, qui dicitur Ceramussa. Ergo cum vnus sit ciuitatis Mileuitanæ episcopus a partibus nostris, tres videntur ab his constituti fuisse, vt illorum numerus augetur, aut fortassis excederet numerum veritatis. Requirendum est igitur, quando actus sit illorum numerus, quam originem habuerit, vtrum hoc nouitas fecerit, an dederit antiquitas, vtrum, vt ita dixerim, contra vetustatem canam, vitiū hoc fuerit nouitatis. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui.

LXVI.

Fortunatianus episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Multiloquio ecclesiæ causam agi non debere, perspicit mecum tuæ dignationis sensus, optime cognitorum. & cum diceret: & alia manu: Recognoui.

LXVII.

Petilianus episcopus dixit: Plus scripsisti quam dixi. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui.

LXVIII.

Fortunatianus episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Verum vir grauissimus Petilianus, cum ante paululum ecclesiæ causam diuinis scripturis firmandam esse professus fuerit, atque eam diuinis testimoniis quæri debere constituerit, nunc eum per diuersa vagari in personis ordinatorum, prosecutione eius ostenditur. Atque ideo, ne illi similes videamur, decreti tenorem accepit sublimitas tua, & quid patrum statuta voluerint, eius lectione monstratum est. Conuenit præsentis, oratoriis omnibus actionibus repulsis atque prostratis, eligere nunc ex parte sua idoneos, qui possint institutæ causæ præstare rationem; omniumque consensum his actis depromere, vt, dilucescente veritate, nulli possit esse ambiguum. Siquidem confirmatis personis nulla pars audebit dicere, sententiam non posse debere consistere, quandoquidem eorum consensus actis fuerit depromptus: & ideo aut subscriptionibus quæ gerimus, se doceant confirmare, aut consensum suum singuli patefaciant, vt actio ecclesiæ possit suo ordine inchoari. & alia manu: Recognoui.

LXIX.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: De incompetenter ordinatis, quos Petilianus vir scientissimus

comprehendit, me certum est, qui ad aliam partem principali auctoritate iudex videor constitutus, non posse cognoscere. Superest, ut si numerum episcoporum, qui ab officio intra hanc splendidam Carthaginem constitutus est verum esse credit venerabilitas tua, iam nunc intimare dignetur.

LXX.

Petilianus episcopus dixit: Non intellexit e diverso consistens, quid fuerim profecutus. nam cum de numero mandantium nunc agatur, diligentiae meae maxime fuit requirere, ubi sunt illi qui praesentibus mandauerunt: deinde constare non ab re est, quod sum in tuo iudicio, vir nobilis, profecutus. Quoniam igitur & iacturam fecerunt earum rerum, quas forensibus cancellis ac legibus uti potuerant, & recitauerunt mandatum, quod non magis forense sit, sed legale, hinc agnosco debere me illis lege diuina competentium respondere. Sed, ut prius de mandatorum numero constet, & de patribus meis quanti mandauerint, vel quanti sint mandaturi, id primum peto de nobilitate tua, ut superfluum non sit, de numero vtriusque partis ferre debere iudicium celsitudinem tuam. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui.

LXXI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Euitandae quidem multitudinis causa ad hunc locum, de quorum numero dubitatur, minime conuenisse dicuntur, praesertim cum suffecerit eos praesentibus omne delegasse negotium: sed si quid super hac parte dubitationis affertur, iudiciis intimeretur.

LXXII.

Aurelius episcopus ecclesiae catholicae Carthaginensis dixit: Nos euitamus tumultum; idcirco non venerunt: sed mandatum firmissimum est, quod lectum est nobilitati tuae. Si de numero dubitatur, eant prouinciales ad Mauros, eant prouinciales ad Numidas, eant prouinciales ad Vizacenos, eant quoque ad Tripolitanos, eant ad prouinciae proconsulares, qui praesentes sunt ex numero ipsorum, & cognoscant nostros, qui huic mandato subscripserunt. & alia manu: Recognoui.

LXXIII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Non patiar rem superfluam longa partium oblectatione differri. vnde, veniant vniuersi.

LXXIV.

Aurelius episcopus ecclesie catholice dixit: Quid opus est turbis? Et nos in ciuitate diuersati sumus, & nostri collega. Ii quoque in ciuitate, vt dicunt, non hodie, sed aliquantis diebus demorati sunt. Legantur subscriptiones, & de cuius nomine dubitant, ipse veniat. & alia manu: Recognoui.

LXXV.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: In vno loco sunt omnes, aut id non potest liquido designari?

LXXVI.

Aurelius episcopus ecclesie catholice dixit: Nescimus posteaquam mandauerunt quid opus erat vt concluderentur. & alia manu: Recognoui.

Augustinus episcopus ecclesie catholice dixit: De quorum nomine dubitatur, ipsi veniant. & alia manu: Recognoui.

LXXVII.

Emeritus episcopus dixit: Impugnat se actio, & ex vna parte diuersa contentio: vnus profequitur venire debere, alter nescire se vtrum possint adesse. Concordent inter se sententiis suis, & arbitrato proprio atque secreto quid magis eligant, dicant. Operimur enim pro meritis tuis quidquid isti dixerint, quod magis putauerint eligendum. Non enim nos falsitatis crimen obiecimus, sed hoc ipsum factum volumus iudiciis approbari. Melior est enim astipulatio, que presentibus actis inditur, & veritatis fides instrumentorum veritate firmatur. Agitur enim res, de qua quis negare poterit, Non mandauit, non interfui, nescio: non enim ex me ista preecedunt, sed ex ipsis potius qui ista confingunt: habeant inter se consilium suum, arbitrioque suo definiant vniuersa, vt si volunt in presenti mandare, sicuti nos personas mandantium actis sublimitatis tue nunc in presenti insinuamus, habeant in compendio, tulerint de medio falsitatem: donamus illis vniuersa que potuerant de prescriptione

depromi, vt sublimitatis tuæ iudicio possit ex illorum, & ex nostris partibus apparere, quod possit esse mandatum. & alia manu: Emeritus episcopus recognoui.

LXXVIII.

Augustinus episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Tumultus ne fieret cauendum fuit, & hoc salubriter prouidenterque prouidisti: & quoniam metuendum est, ne, cum fuerit exorta aliqua perturbatio, nobis potius tribuatur, incertumque sit hominibus, a quorum parte potius extiterit; nihil melius & tranquillius putamus decernere nobilitatem tuam, nisi vt, recitatis omnibus nominibus, de quo dubitât, veniat. & alia manu: Recognoui.

LXXIX.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Accepistis professionem partis aduersæ; quæ cōpetunt, peragantur.

LXXX.

Emeritus episcopus dixit: Patientiam nobilitatis tuæ, intimumque secretum, quod omnibus monstrans cunctorum oculis patuit, teneo iudicii tui fidem, teneo testimonium. Pene iam peracto solis curriculo totus est transactus dies, & nullus adhuc exortus tumultus, cum tanta sacerdotū Dei multitudo consistat. Quis enim præter eos quos iudicii veritas adesse præcepit, vel mutiendo inter se, vel balbo sermone respondit? Tacito linguæ silentio expectant veridici cognitoris integram seueramque sententiam, & acclinibus, vt dixi, pene ceruicibus, in teipsum toto ore pendentes, quid de Dei causâ iudices solícite rimantur. Nullus strepitus, sermo nullus, imo ad Deum continua oratio, & ad cælum priuata vox. Vnde hic tumultus publicus de priuatis scurrilibusque sermonibus, quibus aut facile strepere, vt ex ipso vsu rixa quotidiana metus iudiciorum non timens, possit exurgere? Ad hoc Dei sacerdotes tot antistites, animæ suæ causam & fidei suæ rationem audire cupientes, tumultu superfluo & quadam rixa turbantes, ad iudicii veritatem nolentes descendere, quærunt immisissam actionem turpissime perturbare. & alia manu: Emeritus episcopus recognoui.

LXXXI.

Augustinus episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Ad mul-

ANNO CHRISTI 411.
 ta fratris mei videat nobilitas tua quam pauca respondeam. Quod si nobis voluerint respondere, causa tota cito forsitan peragetur. Metuendum est, ne ideo non fiat tumultus ab hac turba quæ præsens est, quia non hic est alia multitudo, in quam possit referri causatio. & alia manu: Recognoui.

LXXXII.

Petilianus episcopus dixit: Confiteris illos cum tumultu esse venturos. Nam hic tumultus nec fuit, nec erit a partibus nostris. & alia manu: Emeritus episcopus recognoui.

LXXXIII.

Augustinus episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Non confiteor cum tumultu esse venturos, sed timeo ne ideo adhuc quiescat multitudo præsens, quia non est in quem referat, si quid forte turbulenter extiterit, dum vtraque præsens fuerit multitudo. Petimus vt quod dictum est, fiat: de quocumque dubitatur, præsentetur. & alia manu: Recognoui.

LXXXIV.

Adeodatus episcopus dixit: Si in paucos tumultus fieri non potest, in plurimos fieri quemadmodum potest? & alia manu: Recognoui.

Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ, dixit: Iudica. & alia manu: Recognoui.

LXXXV.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Potest quidem sacerdotalis multitudo diuinam considerans vtrouque sententiam, etiam in quavis populositate præstare silentium: sed illud certum est, & ambigi nullatenus potest, paucitatem magis silentio posse præbere consensum. Vnde, ne superfluis immoremur, si de subscriptionibus aliqua est dubitatio, eos, quos nec præsentem esse, nec subscribere potuisse credit sanctitas vestra, faciam ad iudicium mox venire, vt tandem aliquando, confirmatis secundum imperiale præceptum ex vtraque parte personis, ad negotii merita veniatur.

LXXXVI.

Emeritus episcopus dixit: Ex vna parte diuersæ sententiæ concordare debent. Aut enim hic esse suos dicunt,

& adesse debebunt; aut si absentes esse profitentur, videat nobilitas tua quid de absentibus debeat iudicare. & alia manu: Emeritus episcopus recognoui.

LXXXVII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Quod praesentes praesentibus mandauerunt, prosecutione spectabilitatis vestrae tenetur expressum, eo quod omnes qui subscripserunt, a vobis & a vestris omnibus facile possint agnosci. Vnde cum subscriptiones per ordinem fuerint recitatae, de quo dubitatur, poterit mox venire.

LXXXVIII.

Adeodatus episcopus dixit: Afferro compendium diuersae parti, ne tumultus posse fieri vtrisque partibus praesentibus putent. In vno loco coepiscopi nostri consistant, ad alterum item locum suos faciant venire. Et cum recitata fuerint quaecumque loca, bini mittantur, quo possit omnis causatio, omnis tumultus amputari. & alia manu: Adeodatus episcopus recognoui.

LXXXIX.

Alypius episcopus catholicus dixit: Noua res nunc a diuersa parte flagitatur. Nam nos obedientes edictalibus praecipis, tot venimus quot fuerant edicto definiti. Sed quia & hoc non est negandum sollicitudini praesentium, quamquam de numero quaerere non sit nostrae praesentis actionis, tamen qui modo praesentes fratres nostri reperiri potuerunt, iube ut ingrediantur; si qui forte absentes fuerint, craftino eorum praesentia tuis etiam obtutibus monstrabuntur, dum tamen ne vlla dilatio causae nascatur, sicut nos certi numero adsumus electi vniuersali catholico Concilio, etiam ipsi ad asserendum confirmati, iam suscipiant omnem sarcinam causae, ut nulla dilatio quaestioni possit opponi. & alia manu: Recognoui.

XC.

Adeodatus episcopus dixit: Praeceptis nobis mandatum eorumdem ostendi vbi subscripserunt, quod nunc lectum est ab officio. & alia manu: Adeodatus episcopus recognoui.

XCI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Manda-

ANNO
CHRISTI
411. tum quod nunc ab officio recitatum est, in quo omnium
subscriptions continentur, postulantibus ostendatur.

XCII.

Petilianus episcopus dixit: Magnam nobis sollicitudinem facit ista varietas, aut hodie repræsentent numerum eorum, quos sibi dicunt mandasse quod agant, aut ipsi causam in crastinum distulerunt. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui.

XCIII.

Alypius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Non est dilata causa; hodie agenda est. & alia manu: Recognoui.

Augustinus episcopus dixit: actis offeratur, cum quo ab officio offeratur.

XCIV.

Adeodatus episcopus dixit: Hoc expectauimus, hoc desiderauimus, ut eadem gesta quibus subscripserunt, impræsentiarum sint, donec mandatores veniant. & alia manu: Adeodatus episcopus recognoui.

XCV.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Hoc necesse est, ut fiat ita, ut si sollicitudinis aliquid geritis, a vobis obsignata feruentur.

XCVI.

Petilianus episcopus dixit: Illorum præsentia nobis necessaria est, non mandatum. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui.

XCVII.

Fortunatianus episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Iam postulauimus fratres & sacerdotes nostros intromitti debere, qui præsentem inueniri potuerunt: præcipiat nobilitas tua, superfluum nodum amputari quæstionis, ut intromissi saltem vel obtutibus eorum fidem debitam ferant. & alia manu: Recognoui.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Hi venerabiles sacerdotes, qui præsentem esse dicuntur, venire dignentur. & ingressis episcopis catholicis,

XCVIII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: In omni petitioni vestra satisfactum esse cognosco. & adiecit: præsentem sunt episcopi quos ingredi voluistis; qui secun-

dum imperialis præcepti formam, & edicti tenorem, certum numerum ad peragendam causam elegisse noscuntur. Vnde, ne qua alterius possit esse dubitatio, vel forte confusio, singulis subscriptiones propriæ seligantur, ut agnitis iisdem exire dignentur.

XCIX.

Martialis exceptor ex mandato recitavit: Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Carthagini constitutus præfente v. c. tribuno & notario Marcellino, hoc mandatum suscepi, & subscripsi. Hoc modo omnes reliqui subscripserunt. Item recitavit Siluanus episcopus Summenfis ecclesiæ catholicæ. Idem dixit: Præsto sum.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Siluanus qui non suscepit collationem exeat. Quo egresso, item recitavit. Valentinus episcopus ecclesiæ Vaienensis. Idem dixit: Præsto sum.

C.

Alypius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Reddiderunt nos sollicitos, diligentiam nobis primitus ipsi incusserunt: quomodo nominantur nostri, sic etiam de ipsorum numero dubitamus. & alia manu: Recognoui.

CI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Ita fiet; consentit tamen pars diuersa, ut simul agniti exeant.

CII.

Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Carthaginensis dixit: Sed primo mandare habent & ipsi, ut appareat quia hic sunt. & alia manu: Recognoui.

CIII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Ergo placeat sanctitati vestræ, ut post impletum mandatum exeant, etiam partis vestræ venerabiles viri episcopi, & inter paucos causa peragatur, & ad quod quæsitum est, respondere dignemini.

CIV.

Primianus episcopus ecclesiæ Carthaginensis dixit: Cum & nos apud acta mandauerimus præfentes, eximus, damus locum actoribus: hic tamen in proximo erimus. & alia manu: Primianus episcopus recognoui.

CV.

CV.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Ergo vestra quoque subscriptiones iudiciis intimentur, ut illorum quoque professiones presentium requiruntur.

CVI.

Petilianus episcopus dixit: Apud acta volunt mandare. & alia manu: Petilianus recognoui.

CVII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Apud qua acta sanctitas vestra se asserit mandaturam?

CVIII.

Emeritus episcopus dixit: In iudicio pietatis tuae voluntas est nostra, si iubes ut gestis municipalibus hoc iudicio nobilitatis tuae finiatur. & alia manu: Emeritus episcopus recognoui.

CIX.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Illud nunc est, quod a vestra sanctitate ad amputandas omnes ambages necessario postulatur, ut apertissime designetis, vtrum vobis epistola mandati cum subscriptionibus recitata sufficiat, an etiam ipsos quaeritis apud acta mandare.

CX.

Petilianus episcopus dixit: Non ut profiteantur volumus, sed ut recognoscantur a nobis, qui mandasse dicuntur. & alia manu: ut superius.

CXI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Ergo subscribentium nomina per ordinem recitentur.

CXII.

Honoratus exceptor recitavit: Numidius episcopus ecclesiae catholicae Maxulit. Idem dixit: Praesto sum.

Felix episcopus dixit: Agnosco illum.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Constat vtrumque esse presentem.

CXIII.

Alypius episcopus ecclesiae catholicae dixit: Illorum etiam duorum qui iam exierunt compares prodeant.

CXIV.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Cuius civitatis est vir venerabilis episcopus? Adeodatus epi-

scopus dixit: Felix episcopus Zumen. nostræ commu-
nionis, qui contra Siluanum aget, male habet.

ANNO
CHRISTI
411.

CXV.

Alypius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Ipsi hoc
exegerunt. videantur ergo qui præsentés sunt, & qui ab-
sentes. hoc volumus constet.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Probabi-
lis excusatio est, & alius recitetur. & recitavit: Marinus
episcopus ecclesiæ catholicæ Taboren. Idem dixit: Præsto
sum. Victor episcopus ciuitatis SS. dixit: Agnosco illum.

CXVI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Vtro-
rumque præsentiam gesta retinebunt. Item recitavit: Au-
relius episcopus ecclesiæ catholicæ ciuitatis Magoma-
zien. Idem dixit: Præsto sum.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Aurelius e-
iusdem ciuitatis episcopus veniat a parte diuersa.

Salustius episcopus partis Donati ciuitatis SS. dixit:
Agnosco illum.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Etiam
hos constat esse præsentés. Item recitavit: Victor episco-
pus ecclesiæ catholicæ Libertin. Idem dixit: Præsto sum.

Ianuarus episcopus loci SS. dixit: Agnosco illum;
diœcesis meæ est.

Victor episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Neminem
illic habet.

Ianuarus episcopus partis Donati dixit: Diœcesis
meæ est.

Victor episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Cum nemi-
nem illic habeat, neque ecclesiam, neque aliquem com-
municantem, frustra mentitur, quod sit eius diœcesis.

Ianuarus episcopus dixit: Communicauerunt tibi an-
te vim tuam.

CXVII.

Petilianus episcopus dixit: In vna plebe Ianuarii col-
legæ nostri præsentis, in vna diœcesi, quatuor sunt con-
stituti contra ipsum; vt numerus scilicet augetur.

CXVIII.

Alypius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Queratur
quot annorum episcopus sit.

CXIX.

Petilianus episcopus dixit: Quatuor estis contra vnum.

CXX.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Hæc ad præsentem omnino non pertinent actionem: quæ coepta sunt perlegantur. Item recitavit: Optatus episcopus plebis Vescerit. Idem dixit: Præsto sum.

Fortunatus episcopus ciuitatis SS. D. Agnosco illum. Item recitavit. Ianuarius episcopus plebis Tunudensis. Item dixit: Præsto sum.

Victorianus episcopus ciuitatis superius dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Euangelus episcopus ecclesiæ Assuri. Idem dixit: Præsto sum.

Petilianus episcopus dixit: Noster ibi defunctus est, ipse dicat: Item recitavit: Latonius episcopus ecclesiæ plebis Tenit. Idem dixit: Præsto sum.

Securus episcopus ciuitatis SS. dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Aptus episcopus plebis Tigienensis. Idem dixit: Præsto sum. Nec habui, nec habemus episcopum Donatistam.

Primianus episcopus Carthaginensis dixit: Non illic habemus. Item recitavit: Assellicus episcopus ecclesiæ Tufurit. Idem dixit: Præsto sum.

Aptus episcopus ciuitatis SS. dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Innocentius episcopus ecclesiæ Germanienensis. Idem dixit: Præsto sum, sed aduersarium non habeo. Item recitavit: Honoratus episcopus Matharensis ecclesiæ. Idem dixit: Præsto sum, sed non contra me habeo episcopum. Item recitavit: Hilarus episcopus ecclesiæ Bofet. Idem dixit: Præsto sum, sed non habeo mecum episcopum.

CXXI.

Petilianus episcopus dixit: Noster fuit. Alypius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Et hoc nos cupimus, vt illum imitemini. Item recitavit: Secundus episcopus ecclesiæ Ruspitenensis. Idem dixit: Præsto sum, sed non habeo contra me episcopum. Item recitavit: Donatus episcopus ecclesiæ Anburenensis. Idem dixit: Præsto sum. Seruatus episcopus ciuitatis SS. dixit: Agnosco illum. Item

recitavit: Cresconius episcopus ecclesie Tubiniensis. Idem dixit: Præsto sum. Protasius episcopus ciuitatis SS. dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Restitutus episcopus plebis Nouasin. Idem dixit: Præsto sum. Felix episcopus ciuitatis SS. dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Cresconius episcopus ecclesie Cuiculiten. Idem dixit: Præsto sum. Habui contra me episcopum; exiuit de corpore. Item recitavit: Lucianus episcopus ecclesie Guiren. Idem dixit: Præsto sum, sed alium contra me non habeo. Item recitavit: Tutus episcopus plebis Melzit. Idem dixit: Præsto sum, sed alium contra me non habeo. Item recitavit: Donatianus episcopus ecclesie Telep. Idem dixit: Præsto sum. Bellicus episcopus ciuitatis SS. dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Potentius episcopus plebis Bladiensis. Idem dixit: Præsto sum. Adeodatus episcopus dixit: Quem ibi nos habemus, oculos dolet, venire non potest. Alypius episcopus ecclesie catholice dixit: Vtrum hic sit Carth. Item recitavit: Maximinus episcopus plebis Turenensis. Idem dixit: Præsto sum, sed non contra me habeo episcopum. Adeodatus episcopus dixit: Noster fuit. Item recitavit: Datianus episcopus plebis Legensis. Idem dixit: Præsto sum, sed alium contra me non habeo. Item recitavit: Urbicus episcopus plebis Tebestina. Idem dixit: Præsto sum. Perseuerantius episcopus dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Aspidius episcopus plebis Tacaratensis. Idem dixit: Præsto sum. Verissimus episcopus dixit: Agnosco illum: quatuor sunt in plebe mea, Datianus, Aspidius, Fortunatus & Octavianus. Item recitavit: Terentius episcopus Seleucianensis. Idem dixit: Præsto sum. Mescianus episcopus dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Seruus Dei episcopus plebis Tubursicen. Buræ. Idem dixit: Præsto sum. Donatus episcopus ciuitatis superius dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Dialogus episcopus Zamenfis. Idem dixit: Præsto sum. Montanus episcopus ciuitatis superius dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Urbicosus episcopus plebis Eguilguilitensis. Idem dixit: Præsto sum: sed catholica est omnis, ex vetustate. Item recitavit: Siluanus episcopus plebis Perdicensis. Idem dixit: Præsto sum. Rogatus episcopus ciuitatis SS. dixit: Agnosco illum. Item recitavit:

ANNO CHRISTI 411.
 Nauigius episcopus Dydritenfis. Idem dixit: Præsto sum.
 Honoratus episcopus ciuitatis superius dixit: Agnosco illum. Item recitauit: Romanus episcopus plebis Leptiminensis. Idem dixit: Præsto sum. Victorinus episcopus ciuitatis superius dixit: Agnosco illum. Item recitauit: Rufinus episcopus plebis Drufilianensis. Idem dixit: Præsto sum. Restitutus episcopus ciuitatis SS. dixit: Agnosco illum. Item recitauit: Donatus episcopus Tifilitensis. Idem dixit: Præsto sum; sed non habeo contra me etiam episcopum. Petilianus episcopus Donatista dixit: Exiuit de corpore. Item recitauit: Gallus episcopus Ticensis. Idem dixit: Præsto sum. Petilianus episcopus dixit: Non venit, literas misit. Item recitauit: Donatianus episcopus Montenus. Idem dixit: Præsto sum. Petilianus episcopus dixit: Ægrotat. Item recitauit: Victorianus episcopus plebis Mustitensis. Idem dixit: Præsto sum. habeo Felicianum Mustitensem, & Donatum Turensem contra me.

CXXII.

Alypius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: De nomine Feliciani vtrum in communionem sit Primiani. & alia manu: Recognoui.

CXXIII.

Petilianus episcopus dixit: Quis tibi hoc mandauit, aut ex cuius persona hoc exigis? an vis tibi imponere personam eorum qui foris sunt? & alia manu: Petilianus episcopus recognoui.

CXXIV.

Alypius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Dictum sit, ad postulata respondeat. & alia manu: Recognoui.

CXXV.

Petilianus episcopus dixit: Hoc iam internæ actionis est. & alia manu: Vt superius.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Nunc cœptus ordo teneatur: de his, si visum fuerit rationabile, postea requiretur. Item recitauit: Victorianus episcopus plebis pro Paschasio episcopo plebis Anguiensium. Idem Paschasius dixit: Præsto sum; vnitatem habeo. Item recitauit: Ferox episcopus plebis Macrinianensis Maius. Idem dixit: Præsto sum. vnitatem habeo. Pomponius

episcopus dixit, loci SS. Agnosco illum. Item recitavit: Sumnius episcopus Tigualensis. Idem dixit: Præsto sum: in diœcesi mea duo sunt, Gaianus & Priuatus. Gaianus episcopus loci SS. dixit: Agnosco illum. Alypius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Animaduertit nobilitas tua etiam in nostrorum diœcesi eos ordinasse episcopos. & alia manu: Recognoui.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Talia ab vtrisque partibus constat obiecta. Si hæc vultis diligenter inquiri, ad hanc causam superfluo venisse noscemur. Item recitavit: Felix episcopus plebis Segermiten. Idem dixit: Præsto sum. Restitutus episcopus loci superioris dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Secundus episcopus plebis Magarmeliten. Idem dixit: Præsto sum. Felix episcopus loci SS. dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Vincentianus episcopus plebis Feraditēsis maioris. Idem dixit: Præsto sum, vnitatem habeo. Item recitavit: Placentinus episcopus plebis Madaurēsis. Idem dixit: Præsto sum. Donatus episcopus loci superioris dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Rusticianus episcopus plebis Tabracensis, idem dixit: Præsto sum. Clarentius episcopus loci superius dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Octavianus episcopus plebis Reslianensis. Idem dixit: Præsto sum, vnitatem habeo. Item recitavit: Benenatus episcopus plebis Simittensis. Idem dixit: Præsto sum, nec habeo alium, nec hæreticos. Petilianus episcopus dixit: Exiit de corpore. Item recitavit: Timianus episcopus plebis Vtinen. Idem dixit: Præsto sum. Petilianus episcopus dixit: Habet Felicem, sed absens est. Item recitavit: Filolocius episcopus plebis Adrumetina. Idem dixit: Præsto sum. Victorinus episcopus ciuitatis superius dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Adeodatus episcopus plebis Belaliten. Idem dixit: Præsto sum, non habeo nec episcopum, nec hæreticos, vnitatem habeo. Item recitavit: Felix episcopus plebis Viscensis. Idem dixit: Præsto sum: episcopum contra me non habeo. Victor episcopus ciuitatis Taboren. dixit: Proxime recessit. Ego tibi interuenio. Item recitavit: Victor episcopus plebis Infitensis. Idem dixit: Præsto sum, vnitatem habemus. Item recitavit: Fuscinius episcopus plebis Eliensis. Idem

dixit: Præsto sum, non contra me habeo episcopum. Item recitavit: Honorius episcopus plebis Cellensis. Idem dixit: Præsto sum. Castus episcopus dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Maximianus episcopus Aquen. Regionum. Idem dixit: Præsto sum, in patria mea non habeo alium episcopum. Item recitavit: Antonius episcopus plebis Carpitensis. Idem dixit: Præsto sum. Veratianus episcopus dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Fortunatianus episcopus plebis Neapolitensis. Idem dixit: Præsto sum. Ampelius episcopus ciuitatis superius dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Pannonius episcopus plebis Puppitensis. Idem dixit: Præsto sum. Victorianus episcopus dictæ ciuitatis superius: Agnosco illum. Item recitavit: Ianuarianus episcopus plebis Tubulbacensis. Idem dixit: Præsto sum. vnitas est catholica, non contra me habeo episcopum in ciuitate mea. Item recitavit: Gratianus episcopus plebis Metenensis. Idem dixit: Præsto sum. Fortunatianus episcopus partis Donati ciuitatis superius dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Victor episcopus plebis Bahannensis. Idem dixit: Præsto sum. vnitatem habeo. Item recitavit: Quotvultdeus episcopus plebis Centurien. Idem dixit: Præsto sum. Cresconius episcopus partis Donati ciuitatis superius dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Fortunatus episcopus plebis Capfen. Idem dixit: Præsto sum. Cæser episcopus partis Donati ciuitatis superius: Agnosco illum. Item recitavit: Cresconius episcopus plebis Temonianensis. Idem dixit: Præsto sum. Ibi in eodem loco vbi ago, non contra me habeo episcopum. Montanus episcopus ecclesiæ Cathauguritenensis. Idem dixit: Præsto sum. vnitatem habeo. Item recitavit: Iocundus episcopus plebis Sufetulensis. Idem dixit: Præsto sum. Titianus episcopus partis Donati ciuitatis superius dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Victor episcopus plebis Bartanēsis. Idem dixit: Præsto sum. Honorius episcopus partis Donati ciuitatis superius dixit: In mala quæ fecit mihi modo illum didici. Item recitavit: Victor episcopus Cullitensis. Idem dixit: Præsto sum. Fidentius episcopus ciuitatis superius dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Palatinus episcopus Bosetenensis. Idem dixit: Præsto sum. Felix episcopus ciuitatis su-

perius dixit: Agnosco illum. Item recitauit: Quodvult-
deus episcopus Giuirtenfis. Idem dixit: Præsto sum. E-
uafius episcopus ciuitatis superius: Agnosco illum. Item
recitauit: Siluanus episcopus Carianēsis. Idem dixit: Præ-
sto sum. vnitas est illic. Item recitauit: Æmilianus episco-
pus Aggeritenfis. Idem dixit: Præsto sum. Candorius epi-
scopus ciuitatis superius dixit: Agnosco illum. Item reci-
tauit: Priuatus episcopus plebis Vfilensfis. Idem dixit: Præ-
sto sum. non contra me habeo episcopum: presbyterum
illic habet. Item recitauit: Maius episcopus Plenius Amu-
darfensfis. Idem dixit: Præsto sum. patria mea catholica
est. Item recitauit: Victor episcopus plebis Vuazensfis. I-
dem dixit: Præsto sum. Secundinus episcopus plebis supe-
rius: Agnosco illum. Item recitauit: Cresconius episco-
pus plebis Tituli. Idem dixit: Præsto sum. Victor episco-
pus loci superius dixit: Agnosco illū. Item recitauit: Mi-
lichus episcopus plebis Tagamutensfis. Idem dixit: Præsto
sum: omnes catholici sunt. Item recitauit: Speratus epi-
scopus plebis Ammadoren. Idem dixit: Præsto sum. Cre-
scientianus episcopus ciuitatis superius dixit: Agnosco il-
lum. Item recitauit: Aurelius episcopus plebis Namnu-
lit. Idem dixit: Præsto sum, non habeo contra me episco-
pum. Habet deum diaconus episcopi Primiani Cartha-
ginensfis dixit: Exiuit de corpore. Item recitauit: Venu-
stus episcopus plebis Turudensfis. Idem dixit: Præsto sum.
Adeodatus episcopus dixit: Non ibi habemus. Item re-
citauit: Honoratus episcopus Abiddensfis. Idem dixit:
Præsto sum, episcopum contra me non habeo ibi. Item
recitauit: Gududus episcopus Aniusensfis. Idem dixit:
Præsto sum. Donatus episcopus eiusdem loci dixit: Ag-
nosco illum. Item recitauit: Sabratius episcopus plebis
Turretamallumensfis. Idem dixit: Præsto sum. Iurata epi-
scopus ciuitatis SS. dixit: Agnosco illum. Item recitauit:
Fortunatus episcopus ecclesiæ Vndefitensfis. Idem dixit:
Præsto sum. Cresconius episcopus dixit: Agnosco illum:
Item recitauit: Seuerus episcopus plebis Vtimari. Idem
dixit: Præsto sum, vnitas est illic. Item recitauit: Paska-
sius episcopus plebis Tiiucensfis. Idem dixit: Præsto sum,
sed vnitas est illic. Item recitauit: Valerius episcopus ple-
bis Vtinicensfis. Idem dixit: Præsto sum, episcopum non
habeo.

habeo. Habet deū diaconus dixit: Fuit illic, exiuit de corpore. Item recitauit: Urbanus episcopus plebis Theodal. Idē dixit: Præsto sum, catholica est, vnitas est. Item recitauit. Victor episcopus plebis Migirp. Idē dixit: Præsto sum. Gloriosus episcopus loci superioris dixit: Agnosco illum.

CXXVI.

Fortunatianus episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Cum episcoporum sit petita collatio, miramur nescio qua impudentia præsentem diaconum episcopi personam velle suscipere, & collationem quam Deo fauente cœpimus inchoare, studio contentionis perturbare. Vnde cohibeat se a tali actione: quia non decet rebus feriis non necessaria commiscere. & alia manu: Recognoui.

CXXVII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Superflua prosequitur sanctitas tua, cum constet præsentem ad id fuisse delectum, vt cognosceret singulos, non studium disputationis arriperet. Item recitauit: Lucianus episcopus plebis Tuneyensis. dixit: Præsto sum. vnitas est illic. Item recitauit: Donatus episcopus plebis Sayensis. Idem dixit: Præsto sum. vnitas est illic. Item recitauit: Rufinianus episcopus plebis Muzuenensis. Idem dixit: Præsto sum: omnis catholica est. Item recitauit: Victor episcopus plebis Trisipensis. Idem dixit: Præsto sum. Felicianus episcopus dixit: Agnosco illum. Item recitauit: Adeodatus episcopus plebis Bencennensis. Idem dixit: Præsto sum. Catholica est ab origine. Item recitauit: Faustinus episcopus plebis Sillitenensis. Idem dixit: Præsto sum. Possidonius episcopus loci superioris dixit: Agnosco illum. Item recitauit: Felix episcopus plebis Aptungitensis. Idem dixit: Præsto sum. Catholica est omnis. Item recitauit: Geta episcopus plebis Iubaltianensis. Idem dixit: Præsto sum. non habeo contra alium. Item recitauit: Ianuarius episcopus plebis Cenculianensis. Idem dixit: Præsto sum; non est illic episcopus alius, catholica est. Item recitauit: Iulianus episcopus plebis Tasfaltensis. Idem dixit: Præsto sum: vnitas est, catholica est omnis illic. Adeodatus episcopus dixit: Annus est ex quo mortuus est. Item recitauit: Crescentianus episcopus plebis Arenensis. Idem dixit: Præsto sum. vnitas est apud me. Item recitauit: Licentius episcopus

plebis Zattarenfis. Idem dixit : Præſto ſum. Catholica eſt ibi. Item recitauit : Malcus epiſcopus plebis Maſculitenfis. Idem dixit : Præſto ſum. Vitalis epiſcopus loci ſuperioris dixit : Agnoſco illum. Item recitauit : Marianus epiſcopus plebis Rufinianus. Idem dixit : Præſto ſum : vnitatem catholicæ habet. Item recitauit : Tertiolus epiſcopus plebis Cillitenfis. Idem dixit : Præſto ſum. Donatus epiſcopus loci ſuperioris dixit : Agnoſco illum. Item recitauit : Sopater epiſcopus plebis Tambalenfis. Idem dixit : Præſto ſum. Fauſtinus epiſcopus dixit : Agnoſco illum. Item recitauit : Paulus epiſcopus plebis V-zittarenfis. Idem dixit : Præſto ſum , non habeo ex illa parte. Habet deum diaconus dixit : Exiuit de corpore. Item recitauit : Ianuarius epiſcopus plebis Aptucenſis. Domnicus epiſcopus eccleſiæ catholicæ dixit : Hic eſt , commotus eſt corporis infirmitate. Item recitauit : Viçtor epiſcopus eccleſiæ Vticenſis. Idem dixit : Præſto ſum. Gedudus epiſcopus ciuitatis ſuperioris dixit : Agnoſco illum. Item recitauit qui ſupra : Procericio epiſcopus plebis Vculenſis. quo accedente , idem dixit : Præſto ſum , omnis catholica eſt. Item recitauit : Baſilius epiſcopus plebis Altiburitenſis. Idem dixit : Præſto ſum. Auguſtalis epiſcopus dixit : Agnoſco illum. Item recitauit : Viçtor epiſcopus plebis Vinenſis. Idem dixit : Præſto ſum. Habet deum diaconus dixit : Non ibi habemus , exiuit de corpore , ante annos quinque. Item recitauit : Fruçtuofus epiſcopus plebis Abziritenſis. Vincentius epiſcopus eccleſiæ catholicæ dixit : Hic eſt Carthagini. ſenſit ſibi. Adeodatus epiſcopus dixit : diœceſis eſt Felicianiatenſis , preſbyterum ibi habet. Item recitauit : Publianus epiſcopus plebis Bazarididac. Idem dixit : Præſto ſum , vnitas eſt. Item recitauit : Caſſianus epiſcopus plebis Vamaccorenſis. Idem dixit : Præſto ſum. Donatus epiſcopus ciuitatis ſuperioris dixit : Agnoſco illum : preſbyter meus fuit. Item recitauit : Treſconius epiſcopus plebis Zaraitenſis. Idem dixit : Præſto ſum. Rogatus epiſcopus loci ſuperioris dixit : Agnoſco illum. Item recitauit : Felix epiſcopus Villæ Regenſis. Idem dixit : Præſto ſum. non habeo contra me epiſcopum modo ; exiuit de corpore. Viçtor epiſcopus dixit : Conſtat me modo fuiſſe ordinatum. Item

recitavit: Primulus episcopus plebis Tamagriftenfis. Idem dixit: Præsto sum. Saturninus episcopus ciuitatis superioris dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Adeodatus episcopus plebis Satafensis. Idem dixit: Præsto sum. Urbanus episcopus loci superius dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Faustianus episcopus plebis Tamogadensis. Idem dixit: Præsto sum. Gaudentius episcopus loci superius dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Auitus episcopus plebis Lamafuensis. Idem dixit: Præsto sum. Ianuarius episcopus ciuitatis superioris dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Sextilius episcopus plebis Affabensis. Idem dixit: Præsto sum. Marcianus episcopus dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Marcianus episcopus Idierenfis. Idem dixit: Præsto sum. Martialis episcopus dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Crispulus episcopus ecclesie Voliten. Idem dixit: Præsto sum. Quod vult deus episcopus dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Germanus episcopus Gypsariensis. Idem dixit: Præsto sum. Fidentinus episcopus dixit: Agnosco illum. Rogatus episcopus Gaguaritenfis. Idem dixit: Præsto sum. vnitatem habet. Adeodatus episcopus dixit: Noster fuit, a nobis illo transiit. Item recitavit: Quadratus episcopus plebis Gegitenfis. Idem dixit: Præsto sum. nunquam ibi fuit episcopus. Item recitavit: Gregorius episcopus Tamamallensis. Idem dixit: Præsto sum. Lucius episcopus dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Lucius episcopus ciuitatis Tagaratensis. Idem dixit: Præsto sum. Quintus episcopus dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Felicianus episcopus plebis Cufru- ten. Idem dixit: Præsto sum, episcopum alium non habeo.

CXXIX.

Primianus episcopus dixit: Ille qui fuit damnatus est & nobis, & ab illis, cum scirent illum reum; & ipsi confirmauerunt, adhuc alter non est ordinatus. & alia manu: Primianus episcopus recognoui. Item recitavit: Bonifacius episcopus Cenensis. Idem dixit: Præsto sum. Vinde- mius episcopus dixit: Agnosco illum. Item recitavit: Adeodatus episcopus plebis Bazaritana. Idem dixit: Præsto sum. est quidem in corpore constitutus Calipotius, sed cum videret vniuersum populum ad ecclesiam catholicam fuisse conuersum, discessit. Item recitavit:

Concil. Tom. 4.

Bb ij

Niuentius episcopus Tunugabensis. Idem dixit: Præsto sum. non ibi habeo contra me episcopum.

ANNO
CHRISTI
411.

CXXX.

Primianus episcopus dixit: Damnatus est in causa adulterii, tamen illic fuit vsque ad annum præsentem. Item recitauit: Sabinus episcopus Tuccensis. Idem dixit: Præsto sum. Adeodatus episcopus dixit: in dioecesi mea est ordinatus, ex presbyterio meo est. Sabinus episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Cum sæpe a ciuibus meis peteret vt eos in communionem ecclesiæ catholicæ susciperem, rogauerunt etiam vt eis episcopus daretur. Petierunt me, & ordinatus sum. Adeodatus episcopus dixit: Quem habuit decessorem, edicat in cuius locum successit.

CXXXI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Constat non ibi fuisse catholicam. Adeodatus episcopus dixit: Non. Itē recitauit: Marianus episcopus Vtzipparitanor. Idem dixit: Præsto sum. nunquam ibi habui alium. Item recitauit: Victorius episcopus plebis Larenensis. Idem dixit: Præsto sum. Honoratus episcopus dixit: Agnosco illum.

CXXXII.

Hilarus exceptor dixit: Quoniam codices impleuimus, & alii nobis subrogandi sunt exceptores, iubeat nobilitas tua, e corpore nostro alios subrogari nobis custodibus datis. Vitalis notarius ecclesiæ catholicæ dixit: Hoc & ego suggero, quod & exceptor nobilitati tuæ. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Dentur nunc notariis, qui codices se impleffe confirmant, & exceptoribus ab vtraque parte custodes. Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Carthaginensis dixit: Iam nos delegisse custodes, mandato ipso narrauimus, ex ipsis etiam duos offerimus custodes. & alia manu: Recognoui. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Eorum nomina qui nunc offeruntur edicito. Alypius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Deuterium & Restitutum. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Congruum est, vt ficuti & alii subrogati sunt exceptores, sic dentur & ab alia parte custodes. Primianus episcopus Carthaginensis dixit: Damas custodes Victorem Hipponiensem, & Marinianum Oenfem collegas nostros.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Quoniam ex vtraque parte episcopi custodes videntur appositi, singulorum (sicut coeperat) officium nomina subscriptionelque recitare debet, & ad susceptas tabulas ad maiorem diligentiam alterutrum signet sollicitudo custodum, ut iisdem presentibus reseratae, describi possint, atque ea quae gesta sunt schedarum serie contineri. Cumque ab utrisque partibus tabulae susciperentur atque signarentur, recitatum est: Innocentius episcopus Lamiggigen- sis coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi, & subscripsi Carthagini. Quare idem dixit: Praesto sum. Iunianus episcopus dixit: Nec ego illum no- ui, nec ipse me. & recitavit: Rufinianus episcopus Bo- nuften. coram v. c. tribuno & notario Marcellino, su- pra scripta mandavi, & subscripsi Carthagini. quare idem dixit: Nunquam illic fuerunt Donatistae. Primianus epi- scopus Carthag. dixit: Ipse fuit noster, sed populos ha- bemus quibus ordinare... Rufinianus episcopus ecclesiae catholicae Bonuften- sis dixit: Nunquam habuit. & reci- tatum est: Laodicius episcopus plebis Clypiensis coram v. c. tribuno & notario Marcellino supra scripta mandavi & subscripsi Carthagini. Quare idem dixit: E parte ad- uersa est Geminius. & recitavit: Donatus episcopus ple- bis Buritan. coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagini. quare cum recitauisset, idem dixit: Neminem illic habent Donati- stae. & recitavit: Candorius episcopus plebis Mulliten- sis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius man- dau, & subscripsi Carthagini. quare Marcellinus episco- pus dixit: Agnosco illum. & recitavit: Isaac episcopus plebis Vtinensis coram v. c. tribuno & notario Marcel- lino superius mandavi & subscripsi Carthagini. Felicia- nus episcopus dixit: Agnosco illum. & recitavit: Quin- tus pro Victore episcopo Tuburbitanorum minorum co- ram v. c. tribuno & notario Marcellino subscripsi, eum superius mandasse presentem Carthag. Maximinus epi- scopus dixit: Agnosco illum. & recitavit: Felix episco- pus Tubien. coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi. Idem dixit: catholica est

sola. & recitavit: Felix episcopus Abbirmaius, coram
 v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi &
 subscripsi Carthagini. quare idem dixit: Catholica est
 sola. & recitavit: Augendus episcopus plebis Villa Mag-
 nensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino supe-
 rius mandavi & subscripsi Carthagini. quare idem dixit:
 Catholica est tantum. Primianus episcopus Carthaginen-
 sis dixit: Ipse est qui iam dudum ad illam partem transiit.
 & recitavit: Lucidus episcopus plebis Marcellianensis &
 Bazitensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino su-
 perius mandavi & subscripsi Carthagini. quare idem di-
 xit: Catholica est, & notario Marcellino superius man-
 davi & subscripsi Carthagini. quare idem dixit: E diuer-
 so est. Restitutus episcopus dixit: Agnosco illum. & re-
 citavit: Aufidius episcopus plebis Tignicensis coram v. c.
 tribuno & notario Marcellino superius mandavi & sub-
 scripsi Carthagini. quare idem dixit: E diuerso habeo Iulia-
 num. Iulianus episcopus dixit: Agnosco illum. & recitavit:
 Fortunatus episcopus plebis Abbenzēsis coram v. c. Mar-
 cellino tribuno & notario superius mandavi & subscripsi
 Carthagini. quare idem dixit: Vnitatem habeo. Optatus
 episcopus dixit: Non habemus episcopum, presbyterum
 habemus. & recitavit: Trifolius episcopus plebis Abo-
 rensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius
 mandavi & subscripsi Carthagini. quare idem dixit: No-
 men si illic auditum fuerit Donatistarū, lapidatur. & reci-
 tavit: Quintus pro Paulino Zurense præsente literas ne-
 sciente coram v. c. Marcellino tribuno & notario supe-
 rius mandavi & subscripsi Carthag. quare & accedente e-
 piscopo Paulino catholico idem dixit: Catholica est. Ha-
 bet deum diaconus Primiani episcopi dixit: Presbyter est
 illic noster, diœcesis est nostra. & recitavit: Lucrus epi-
 scopus plebis Nigrensium maiorum coram v. c. tribuno
 & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Car-
 thagini. quare idem dixit: Vnitas est. Habet deum dia-
 conus dixit: Presbyterum habet. & recitavit: Fidentius
 episcopus plebis Cefalensis coram v. c. tribuno & nota-
 rio Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagi-
 ni. quare idem dixit: Vnitatem habeo. Valentinianus di-
 xit: Modo exiit de corpore. Fidentius dicebatur. & re-

citavit: Cresconius episcopus plebis Rufucensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagini. quare idem dixit: Vnitatem habeo. Habet deum diaconus dixit: Non habemus. & recitavit: Ambibius episcopus plebis Pisitenfis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino, superius mandavi & subscripsi Carthagini. quare idem dixit: Habeo Felicem e diuerso. Valentinianus diaconus dixit: Felix dicitur, literas misit excusationis, senectutis causa. & recitavit: Rogatianus episcopus Tigimma plebis Tigimmensis coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagini. Quare idem dixit: E diuerso mihi est Victorianus. & accedente Victoriano dixit: Agnosco illum. & recitavit: Stephanus episcopus plebis Simuaritensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: Vnitas est illic, ecclesia est illic. Habet deum diaconus dixit: Diocesis mea est Cypriani Aficcenni. Cyprianus dicitur episcopus qui illic intendit, Adfinar. & recitavit: Serotinus episcopus plebis Turuzitensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagin. quare idem dixit: Nunquam habuit nec habet. Habet deum diaconus dixit: Presbyter est illic Cattus. Serotinus episcopus ecclesie catholice dixit: Illic est. sed superfluo. & recitavit: Maiorinus episcopus plebis Zemtensis coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagini. quare idem dixit: Catholica est, nec habuit, nec habet. & recitavit: Thomas episcopus plebis Cubdensis coram v. c. tribuno & notario Marcellino supra scripta mandavi & subscripsi Carthagini. quare idem dixit: E contra neminem habemus. & recitavit: Restitutus episcopus plebis Muzucensis coram v. c. tribuno & notario Marcellino mandavi & subscripsi Carthagini. quare idem dixit: E contra Idaxius nobis est. & accedente Idaxio episcopo, idem dixit: Agnosco illum. & recitavit: Antonius episcopus plebis Mutugenensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagini. quare idem dixit: E diuerso Splendonius est. & accedente Splendonio episcopo idem dixit: Agnosco

illum. & recitauit : Priuatianus episcopus plebis Vigefelitenfis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit : E diuerso est mihi Donatus Cillitenfis. & accedente Donato Cillitenfi episcopo idem dixit : diaconos illic habeo, vicina plebs agit : dioecesis mea est. Priuatianus episcopus ecclesiae catholicae dixit : Vbi conueniunt? Donatus episcopus dixit : Et loca & memorias martyrum tamen prohibuisti, Candidum non habui presbyterum. Inde Priuatianus episcopus ecclesiae catholicae dixit : Et vbi agebatur? & recitauit : Aemilianus episcopus ecclesiae Benefensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagini. quare idem dixit : Non habeo neminem e diuerso. Valentianus diaconus dixit : Maximianus dictus est, hodie de corpore exiit. Aemilianus episcopus ecclesiae catholicae dixit : Triennium habeo ex illo quo ordinatus sum, nullum illic scio. Valentianus diaconus dixit : Mittatur, & videant illum. & recitauit : Litorius episcopus plebis Suauenfis coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagini. quare idem dixit : Vnitas est illic. omnis catholica est. Habet deum diaconus partis Donati dixit : Non habemus. & recitauit : Benenatus episcopus plebis Hospitenfis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagini. quare idem dixit : In loco meo alius non est episcopus. Lucullus episcopus dixit : Persecutio semper me fugauit. & recitauit : Leontius episcopus plebis Musertitenfis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare Habet deum diaconus partis Donati dixit : Cresconius nunc ordinatus est contra. & recitauit : Siluanus episcopus plebis Macrianenfis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagini. quare idem dixit : Neminem habet, catholica est. & recitauit : Eunomius episcopus plebis Marazanenfis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagini. quare idem dixit : E diuerso est mihi Habet deum. Habet deum episcopus dixit : Praedecessor meus ad Marazanensem locum ordinatus est. is postquam in cathedram fedit,

ANNO
 CHRISTI
 411.

fedit, expulsus est. Eunomius episcopus ecclesie catho-
 licæ dixit: Nunquam fedit. Habet deum episcopus dixit:
 Ego etiam non admissus, in tertio milliario in ciuitate
 conqueui. Eunomius episcopus ecclesie catholice dixit:
 Nunquam fuerunt Donatista, nec sunt, nec aliquando
 sederunt cathedram. Habet deum episcopus dixit: Modo
 oppressi sunt. & recitauit: Barbarus episcopus plebis Hier-
 pinianensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino
 subscripsi Carthagine. idem dixit: Non habeo nemi-
 nem contrarium. Valentinianus diaconus dixit: Mœco-
 pius dicebatur episcopus, exiuit de corpore. & recitauit:
 Secundianus episcopus plebis Hermianensis, coram v. c.
 tribuno & notario Marcellino superius mandauit & sub-
 scripsi Carthagine. quare idem dixit: Contra mihi est Ma-
 ximianus episcopus. & accedente Maximiano episcopo
 idem dixit: Agnosco illum. & recitauit: Postumianus
 episcopus plebis Tagorensis, coram v. c. tribuno & no-
 tario Marcellino superius mandauit & subscripsi Car-
 thagine. quare idem dixit: Catholica est, vnitatis. & re-
 citauit: Barbarianus episcopus plebis Creperulensis, co-
 ram v. c. tribuno & notario Marcellino superius man-
 dauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: Catho-
 lica est tantum. Valentinianus diaconus dixit: Non habemus.
 & recitauit: Felix episcopus Caniopitanorum, co-
 ram v. c. tribuno & notario Marcellino superius manda-
 uit & subscripsi Carthagine. quare Valentinianus diaconus
 dixit: Presbyterum habemus nomine Restitutum. & re-
 citauit: Victor episcopus plebis Tibaritensis, coram v. c.
 tribuno & notario Marcellino superius mandauit & sub-
 scripsi Carthagine. quare idem dixit: E diuerso est Vi-
 ctorianus episcopus. accedente Victoriano episcopo i-
 dem dixit: Agnosco eum. & recitauit: Gennadius epi-
 scopus plebis Membressitensis, coram v. c. tribuno &
 notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Car-
 thagine. quare idem dixit: E diuerso mihi est. Restitu-
 tus episcopus plebis Simingitensis, coram v. c. tribuno &
 notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Car-
 thagine. quare Habet deum diaconus dixit: Non ha-
 bemus. & recitauit: Octavius episcopus plebis Vtinu-
 nensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino su-

perius mandavi & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: E contrario mihi est Bonifacius. & accedente Bonifacio episcopo dixit idem: Agnosco illum: & recitavit: Victorinus episcopus plebis Tabudesenensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino, suprascripta mandavi & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: E diverso est Argutus. & accedente Arguto episcopo, idem dixit: Agnosco illum. & recitavit: Maximinus episcopus plebis Ene-
rensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagine: quare idem dixit: Catholica est, vnitatem habeo. Quod vult deus episcopus dixit: Habet episcopum; sed male habet. & recitavit: Reginus episcopus plebis Tigillauensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagine. quare Flavianus episcopus dixit: De itinere reuertit Donatus, causa ægritudinis. & recitavit: Quintus pro Cresconio episcopo Centenariensi præ-
sente v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagine. eo quod infirmitatis causa præpediatur, mandante ipso subscripsi Carthagine. quare Quod vult deus episcopus dixit: Etiam ipse male habet. & recitavit: Felix episcopus plebis Izirianensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: E diverso est mihi Satorus. & accedente Saturo episcopo, idem dixit: Presbyter meus erat. & recitavit: Felicianus episcopus plebis Feraditensis minoris, præsentem v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: Catholica est. Valentinianus diaconus dixit: Non habemus. & recitavit: Romanus episcopus plebis Megapolitanae, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: E diverso non habeo. Felix episcopus dixit: Presbyterum habemus Maximianum: Præsto est. & recitavit: Restitutus episcopus plebis Cincaritensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: E diverso mihi est Campanus episcopus: & accedente Campano episcopo idem dixit: Agnosco illum. & recitavit: Nados episcopus plebis Sa-

ANNO
CHRISTI
411.

bratenfis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: E diuerso habui, modo non habeo. & recitauit: Cultafius episcopus plebis Mataritanenfis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: Vnitas est. Habet deum diaconus dixit: Habuimus Ruficianum; modo exiuit de corpore. & recitauit: Octavianus episcopus plebis Vcimaius, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: Vnitatem habeo. Saluianus episcopus dixit: Senis Victoriani diœcesis est, presbyterum habet Ianuarium: & recitauit: Safargius episcopus plebis Lampuensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. Valentinianus diaconus Primiani episcopi dixit: Senis Carteri est plebis; sed absens est, pedibus laborat: propterea venire non potuit. & recitauit: Victorinus episcopus plebis Tabudensis, pro Gorgonio confacerdote meo, qui infirmitate detinetur, plebis Liberaliensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino mandante ipso subscripsi Carthagine. quare idem Gorgonius dixit: Basilicam mihi deposuerunt hæretici; solus sum. Protasius episcopus dixit: Habemus illic Victorem episcopum: & recitauit: Fortunatus episcopus loci Casensis, Calanensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino supra scripta mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: solus sum. Verissimus dixit: presbyter est ibi Victorinus. & recitauit: Theasius episcopus plebis Memblofitensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: Sola vnitas est illic ecclesiæ catholicæ. Saluianus episcopus dixit: Tempore persecutionis succubuit illic episcopus qui illic fuit. & recitauit. Probanus episcopus plebis Trofimianensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: solus sum. Valentinianus diaconus dixit: Presbyterum habet. & recitauit: Dulcitus episcopus plebis Tacapitensis, præfente v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: Valentinianus diacono-

nus dixit: Felix dicitur; hic est, sed male habet. Item recitavit: Catulinus episcopus plebis Gittenfis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: Vnitas est. Valentinianus diaconus episcopi Primiani dixit: Non habemus. & recitavit: Villaticus episcopus plebis Sinnipfensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: Vnitas est. & recitavit: Hilarianus episcopus plebis Hiltensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare & accedente Victore episcopo idem dixit: Modo sum illic ordinatus, non me nouit. Hilarianus episcopus ecclesie catholice dixit: Non habet. & recitavit: Ianuarianus episcopus ecclesie Gispensis maius, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: Non habemus. & recitavit: Seuerianus episcopus Ceramunensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: Catholica est omnis. Haber deum diaconus episcopi Primiani dixit: Habemus senem Adeodatum. Seuerianus episcopus ecclesie catholice dixit: Ostendat illum. Adeodatus episcopus dixit: In plebe mea est Mileuitana, Ceramussa.

CXXXIV.

Seuerianus episcopus ecclesie catholice dixit: Omnis ab origine catholica est ibi, nunquam ibi fuerunt Donatista. Adeodatus episcopus dixit: In plebe mea est; per violentiam inde exclusit omnes, & presbyteros. Seuerianus episcopus ecclesie catholice dixit: Mentitur teste Deo. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Illud sanctitas tua simpliciter dignetur edicere, vtrum in ea plebe episcopus nunc sit. Adeodatus episcopus dixit: In plebe mea est, circumcirca meum est totum, etiam mei terrore succubuerunt omnes, qui in eodem loco constituti erant. Seuerianus episcopus ecclesie catholice dixit: Mentitur. & recitavit.

CXXXV.

Dominicus episcopus plebis Bullensis Regionum, praesente v. c. tribuno & notario Marcellino superius man-

ANNO
CHRISTI
411.

daui & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: E diuerso mihi est Felix, sed vnus est qui illic communicat. & accedente Felice episcopo idem dixit: Agnosco illum. & recitauit: Valentinianus episcopus Vaiensis, pro confacerdote meo Regino ecclesie Vegesfaltenensis, qui hic apud Carthaginem infirmitatis causa detinetur, presente v. c. tribuno & notario Marcellino subscripsi. quare Alypius episcopus ecclesie catholice dixit: Male habet. Habetdeum diaconus dixit: Gauinius preesto est. & recitauit: Reparatus episcopus plebis Sufasaitensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: Non habet, fuit ibi. Habetdeum diaconus dixit: Modo recessit. & recitauit: Proculus episcopus plebis loci Serrensis coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: Vnitatem habeo. Valentinianus diaconus dixit: Non habemus. & recitauit: Publicius episcopus Gratianopolitane plebis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: E diuerso Deuterius est, solus sine plebe. Deuterius episcopus dixit: Quia & domos deiecisti, & persecutionem mihi fecisti. & recitauit: Maximianus episcopus plebis Suboabburitensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: E diuerso habeo Germanum. & accedente Germano episcopo idem dixit: Agnosco illum. & recitauit: Pompeianus episcopus Sucardensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare Alypius episcopus ecclesie catholice dixit: Hic est, sed ægrotat. & recitauit: Fortunatus episcopus plebis Rufuccuritanæ, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: E diuerso mihi est Optatus. & accedente Optato episcopo idem dixit: Agnosco illum. & recitauit: Victor episcopus plebis Bartimisiensis coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: Catholica est. Habetdeum diaconus dixit: Non habemus. & recitauit: Restitutianus episcopus plebis Sululittensis, coram v. c. tribuno &

notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: Omnis catholica est, omnes catholicos habemus. Valentinianus diaconus dixit: Non habemus. & recitavit: Helpidius episcopus plebis Aquensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagine. Quare idem dixit: E diuerso mihi est Reparatus episcopus. & accedente Reparato episcopo idem dixit: Ipse est, agnosco illum. & recitavit: Victor episcopus plebis Malianensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: E diuerso mihi est Nestorius. & accedente Nestorio episcopo, idem dixit: Agnosco illum. & recitavit: Ego Restitutus episcopus petitem de me a Victore episcopo Mamillensi coram v. c. tribuno & notario Marcellino subscripsi eum suprascripta me mandasse. quare idem dixit: E diuerso est Serenianus. & accedente Sereniano episcopo idem dixit: Agnosco illum. & recitavit: Victor episcopus plebis Tabaicariensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: E diuerso est Marcianus. & accedente Marciano episcopo, idem dixit: Agnosco illum. & recitavit: Victor episcopus plebis Timicitensis coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: Habeo Optatum e diuerso. & accedente Optato idem dixit: Ipse est. & recitavit: Bonifacius episcopus plebis Vallitensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: Non habeo. Valentinianus diaconus dixit: Defunctus est ante annos septem; Restitutus dictus est. & recitavit: Quintus subscripsi, pro Limeniano episcopo plebis Traprurensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino subscripsi eum presentem Carthagine mandasse. quare idem dixit: Catholica est. Habet deum diaconus dixit: Contra non habemus. & recitavit: Proculus episcopus plebis Ginefitensis salariae, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: Catholica est. Habet deum diaconus dixit: Habet presbyterum Lillybium. & recitavit: Auxilius

ANNO
CHRISTI
411.

episcopus plebis Nurconensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: Vnitatem possidemus, quod omnes sciunt Casarienses. hic est Seuerinus, dicat. Seuerinus episcopus dixit: Nunquam habuit. & recitauit: Mensurius episcopus plebis Medefessitensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare Valentinianus diaconus dixit: Modo exiuit de corpore. & recitauit: Honorius episcopus pro Ianuario fratre & coepiscopo meo plebis Casafmedianensis, Carthagini constitutus, praesente v. c. tribuno & notario Marcellino, superius mandauit, & pro eo subscripsi. quare & accedente Ianuario episcopo catholico, idem dixit: E diuerso est mihi Aemilianus. Et recitauit: Adeodatus episcopus plebis Simidiccensis, coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: Catholica est. Habet deum diaconus dixit: Non habemus. & recitauit: Ego Restitutus episcopus pro Solemmio collega meo plebis Tigifitensis, praesente v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: E diuerso est Paschasius. & accedente Paschasio idem dixit: Agnosco illum. & recitauit: Lampadius episcopus plebis Tifeditensis coram v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: E diuerso... Agnosco illum. & recitauit: Cyprianus episcopus plebis Tuburbitanor. maior. praesente v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: E diuerso est Rufinus. & accedente Rufino, idem dixit: Agnosco illum. & recitauit: Donatianus episcopus plebis Zellenensis, praesente v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandauit & subscripsi Carthagine. quare idem dixit: E diuerso habeo Natalicum. Et accedente Natalico episcopo, idem dixit: Agnosco illum.

CXXXVI.

Alypius episcopus ecclesiae catholicae dixit: Tagastenus Carthagini constitutus praesente v. c. tribuno & notario Marcellino hoc mandatum suscepi, & subscripsi. quare idem dixit: Vtinam quemadmodum Tagastis an-

tiqua vnitate gaudet, ita etiam de ceteris locis gaudeamus.

CXXXVII.

Petilianus episcopus dixit: Mala est vnitas innocentiae & criminis, non posse vtraque iuxta misceri. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui. & recitauit:

CXXXVIII.

Augustinus episcopus ecclesiae Hipponiensis Regionum dixit: Carthagini constitutus praesente v. c. tribuno & notario Marcellino, hoc mandatum suscepi & subscripsi. quare & accedente Macrobio episcopo idem dixit: Agnosco illum. & recitauit: Vincentius episcopus ecclesiae Culufitenfis Carthagini constitutus, praesente v. c. tribuno & notario Marcellino hoc mandatum suscepi & subscripsi. quare idem dixit: Catholica est. Habet deum diaconus dixit: Habuit; sed modo communicauit ipsis. & recitauit: Fortunatus episcopus ecclesiae Constantinensis Carthagini constitutus, praesente v. c. tribuno & notario Marcellino, hoc mandatum suscepi & subscripsi. quare idem dixit: E diuerso habeo Petilianum.

CXXXIX.

Petilianus episcopus dixit: Ipse est ecclesiae persecutor, in eadem ciuitate vbi ego episcopus sum. Aurelius episcopus ecclesiae catholicae Carthaginensis dixit: Et paulo ante iaculatus es iniuriam, & non recepisti. Fortunatus episcopus ecclesiae catholicae dixit: In eadem ciuitate ab haereticis omnia altaria confraeta sunt. Petilianus episcopus dixit: Persecutorem ea esse acta contineant. loco suo audies quae mereris. Et recitauit: Fortunatianus episcopus ecclesiae Siccensis, Carthagini constitutus praesente v. c. tribuno & notario Marcellino hoc mandatum suscepi & subscripsi. quare idem dixit: Vnitatem ecclesiae Siccensis noui, episcopum quidem tantum nomine audiui. & recitauit: Possidius episcopus ecclesiae catholicae Calamensis, Carthagini constitutus praesente v. c. tribuno & notario Marcellino hoc mandatum suscepi & subscripsi. Petilianus episcopus dixit: Crispinus proximo tempore exiuit de corpore. & recitauit: Florentinus episcopus ecclesiae catholicae Hyppensis Zaritorenfis, Carthagine constitutus coram v. c. tribuno & notario Mar-

ANNO CHRISTI 411. Marcellino superius mandavi & subscripsi. quare idem dixit: E diuerso est Victor. Habet deum diaconus dixit: Custos datus est codicum.

CXL.

Petilianus episc. dixit: Iam dudum inter defensores quibus mandatum est, aduerti nomen Fortunatiani & Fortunati retineri. nunc quoque ipsos mandatores esse recitari percipio. quæ est ista diuersitas? Nemo vnquam sibi mandauit.

CXLI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Vtrum eorum qui causam peragendam susceperunt, par atque similis sit subscriptio, recitetur. & recitauit: Fortunatus episcopus ecclesiæ Constantinensis, Carthagini constitutus præsentem v. c. tribuno & notario Marcellino hoc mandatum suscepi & subscripsi. quare item recitauit: Fortunatianus episcopus ecclesiæ Siccensis, Carthagini constitutus, præsentem v. c. tribuno & notario Marcellino, hoc mandatum suscepi & subscripsi. Quo recitato,

CXLII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Peruidet sanctitas vestra subscriptionibus suis eos de suscepto mandato fuisse professos. vnde cetera per ordinem relegantur. & recitauit: Serenianus episcopus Miditensis, Carthagini constitutus præsentem v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi. quare idem dixit: Catholica est. Peregrinus Sufetensis episcopus dixit: Presbyterum illic habeo Victorem; diocesis mea est. Victor episcopus dixit: Adsum, scriptum sit, si ipse Florentius bene me agnoscit, qui me persecutus est innocentem, quem apprehendit, & in custodiam officii dedit necandum; vbi triennium temporis feci.

CXLIII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Ista suo ordine cum putaueris peragentur. & recitauit: Nouatus episcopus ecclesiæ Sitifensis, Carthagini constitutus præsentem v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi. quare idem dixit: E diuerso habeo Marcianum. & accedente Marciano episcopo idem dixit: Agnosco persecutorem meum. & recitauit: Maurentius episcopus ecclesiæ Tubursicensis, Cartha-

gini constitutus præfente v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi. quare idem dixit: E diuerso Ianuarianum habeo. & accedente Ianuario, idem dixit: Agnosco illum. & recitauit: Bonifacius episcopus ecclesiæ Cataquensis, Carthagini constitutus præfente v. c. tribuno & notario Marcellino superius mandavi & subscripsi Carthagini. quare idem dixit: E diuerso Speratus est mihi. & accedente Sperato, idem dixit: Agnosco illum. & recitauit: Squillacius episcopus ecclesiæ Scillitenfis Carthagini constitutus præfente v. c. tribuno & notario Marcellino die superiori mandavi & subscripsi. quare idem dixit: E diuerso Donatum habeo. & accedente Donato episcopo, idem dixit: Agnosco illum. & recitauit: Priscus episcopus ecclesiæ Quidiensis Carthagine constitutus præfente v. c. tribuno & notario Marcellino die superiori mandavi & subscripsi. quare idem dixit: Non habeo Donatistas. qui illic fuit cum paucis parentibus suis, cum ipsis conuersus est. Honoratus episcopus dixit: episcopus noster qui Zicensibus succubuit in persecutione: presbyteri nostri sunt illic. & recitauit: Deuterius episcopus Cæsariensis, Carthagine constitutus præfente v. c. tribuno & notario Marcellino die superiori mandavi. quare Fortunatianus episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Custos est tabularum. Valentinianus diaconus episcopi Primiani dixit: Emeritus est illic. & accedente Emerito idem dixit: Agnosco eum. & recitauit: Restitutus episcopus Tagorensis Carthagini constitutus, præfente v. c. tribuno & notario Marcellino die superiori mandavi. quare Fortunatianus episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Etiam ipse custos est tabularum. Valentinianus diaconus episcopi Primiani dixit: Non habemus. & recitauit: Leo episcopus municipii Moptensis, Carthagine constitutus præfente viro clarissimo tribuno & notario Marcellino die superiori mandavi & subscripsi. quare idem dixit: Habeo Felicem. & accedente Felice, idem dixit: Agnosco illum. & recitauit: Asterius episcopus plebis Vicensis, Carthagine constitutus coram viro clarissimo tribuno & notario Marcellino mandavi & subscripsi. idem dixit: In ipso mecum alius episcopus non est. & accedente

ANNO CHRISTI 411. Urbano episcopo, idem dixit : Deus videt, quia non illum noui.

CXLIV.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit : Iamdudum me obtulisse sanctitati vestrae sat certum est, ut competenti reuerentia sedentes omnia tractaretis : siquidem mihi onerosum esse non nescio, tot venerabilibus viris stantibus residere. vnde vel nunc multitudine sequestrata, sedere dignamini.

CXLV.

Petilianus episcopus dixit : Agimus gratias honorificentiae tuae, vir nobilis, quod talis ac tanta est tua praesentia, ut benemeritis viris antiquissimisque sacerdotibus & tot persecutionum palmis florentibus, hanc benignitatem praestare digneris, ut grauissima senectus, quae ornata est & annis & meritis suis, sedendo sese reficiat, ne stando diutius laborare videatur, ne hic quoque labor oneret modicas vires senectutis. Sed quoniam vires Dominus subministrat, ipsamque reuerendam senectutem facit esse fortiolem, non erubescimus, non veremur, non euitamus, te residente, vir nobilis, licenter assistere. Siquidem hoc nec Christus Dominus noster vitauerit, cum ante praesidem stetisse dignatus est, quanto magis nos non recusamus, cum tu honorificus, tu iustus, tu reuerens, tu benignus, hanc offeras gratiam, quae tibi a Domino remuneratore dignissimis praemiis frequentissime referatur? Id autem nobis expedit, id necesse est, ut cum causa peroratur, cum prius incipitur, ut etiam personae constent, stare singulos deceat, quibus subire contigit disputationis examen. & alia manu : Petilianus episcopus recognoui.

CXLVI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit : Quoniam oblata recusat sanctitas vestra, pars illa tractanda est, ut quia, sicut voluit vestra religio, vniuersorum qui subscripserant demonstrata praesentia est, secundum formam caelestis oraculi, sponsonis quoque vestrae memores, deligatis idoneos vestrae scilicet assertionis actores, quibus disputantibus, atque multitudinis sicut ante placuit confusione seclusa, plene possint vniuersa cognosci.

Concil. Tom. 4.

Dd ij

CXLVII.

Emeritus episcopus dixit: Res iuuanda est, mandatum persona praesens est, mandatum quoque ferimus. sed ut actorum fides etiam cum nostra subscriptione adstipuletur, & professio recitabitur, & quae in placito subscripta sunt, actis haerebunt. & alia manu: Emeritus episcopus recognoui.

CXLVIII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Susceptum mandatum ab officio recitetur. & cum tradidisset, Rufinianus subscriba recitauit: Post consulatum Varanis v. c. octauo Kalend. Iunii Carthag. Ianuarius, Primianus, Felix, Donatus, Candorius, Optatus, Donatianus, Antonianus, Victorianus, Fortis, & ceteri, Primiano, Petiliano, Emerito, Protasio, Montano, Gaudentio, Adeodato coepiscopis nostris praesentes praesentibus salutem. Mandamus vobis ecclesiae Dei causam, defensoresque vos facimus aduersus traditores persecutoresque nostros, qui nos in iudicio v. c. spectabilis tribuni & notarii Marcellini, per supplicationem suam proposito edicto inquietare voluerunt, ut eorum intentionibus respondeatis. Quidquid egeritis pro statu sanctae ecclesiae, ratum nos habituros, nostra subscriptione profiteamur. & alia manu: Optamus vos in domino bene valere, & nostri memores esse. quare,

CXLIX.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Subscriptiones huius quoque mandati relegantur. Rufinianus scriba recitauit: Ianuarius episcopus Casensis Nigrensis huic mandato nostro subscripsi. Item alia manu: Primianus episcopus Carthaginensis huic mandato subscripsi. Item alia manu: Felix urbis Romae episcopus huic mandato subscripsi. Item alia manu: Donatus episcopus Botriensis huic mandato subscripsi. Item alia manu: Florinus episcopus Putizienensis subscripsi. Item alia manu: Candorius episcopus Aggeritensis subscripsi. Item alia manu: Antonianus episcopus Lamsortensis subscripsi. quare,

CL.

Possidius episcopus ecclesiae catholicae dixit: Nouerimus etiam ipsorum praesentiam. Recognoui.

CL I.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Tam mandatum quam subscriptiones eidem coherentes gestis præsentibus inferentur. Ad pleniorē autem fidem pars utraque designet, vtrum nihil de mutuis mandatis vocetur in dubium.

CL II.

Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Carthaginensis dixit: Secundum subscriptiones mandati singuli accesserunt nostrorum, & professi sunt mandasse se nobis, etiam ipsi hoc faciant, vt subscriptionibus recitatis, singuli profiteantur mandauisse se, huicque mandato subscripsisse. & alia manu: Recognoui.

CL III.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Ideo transire iussi sunt singuli, vt de præsentia, non de professione constaret. Subscriptiones enim tantum posse sufficere, nulli vocatur in dubium. Vnde nunc illud quæritur, vtrum vtrarumque partium mandata vtriusque partibus placere videantur.

CL IV.

Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Carthaginensis dixit: Sed volumus vt suis subscriptionibus respondeant. Per incolumitatem tuam cognoscant mandauisse se: quia non interfuit sublimitas tua cum isti subscriberent. Quod clanculo fecerunt, publice profiteantur. & alia manu: Recognoui.

CL V.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Iusta poscuntur, licet subscriptiones certum sit posse sufficere.

CL VI.

Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Carthaginensis dixit: Ipsi nos sollicitiores reddiderunt.

CL VII.

Rufinianus scriba recitauit: Ianuarius episcopus Casensis dixit. & cum recitaret: Ianuarius ego & mandauit & subscripsi. Scriptum sit itaque, me non habere aduersarium aliquem de parte ipsorum, in plebe mea. Rufinianus scriba recitauit: Primianus episcopus Carthaginis. Et recitauit: Primianus episcopus Carthaginis dixit: Man-

D d iij

daueram : sed ego hoc mandatum suscepi. Rufinianus scriba recitavit : Felix episcopus vrbis Romæ, ... & recitavit : Felix episcopus vrbis Romæ dixit : Et mandavi & subscripsi. Possidius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit : Vbi est Felix? & alia manu : Recognoui.

CLVIII.

Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit : Esto, quia vrbis Romæ episcopum se dicit, quare præiudicatur absenti? & alia manu : Recognoui.

CLIX.

Petilianus episcopus dixit : Quæ ratio huc eum detulerit nullus ignorat. Nobilitatem omnem hic esse Romanam nec ipsi nescitis. Idem igitur turbo, eademque necessitas eum huc detulit, vt non dissentire videretur a nobis. & ipse mandavit. & alia manu : Petilianus episcopus recognoui.

CLX.

Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Carthaginensis dixit : Potuimus & nos transmarinos conducere, quorum nomina adderemus mandato. & alia manu : Recognoui.

CLXI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit : Licet & sanctitas vestra plenius recognoscat, & imperiâli sit auctoritate definitum, inter Africanarum prouinciarum episcopos me tantum debere cognoscere, tamen hoc quoque sine præiudicio episcopi vrbis Romæ, licet ex superfluo, libenter indulgeo.

CLXII.

Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Carthaginensis dixit : Abundat nos absenti præiudicasse. & alia manu : Recognoui.

CLXIII.

Petilianus episcopus dixit : In omnibus hoc sequantur & teneant, se pro absentibus & transmarinis nihil esse locuturos. & alia manu : Petilianus episcopus recognoui.

Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Carthaginensis dixit : Abundat nos Innocentium dixisse vrbis Romæ esse episcopum. & alia manu : Recognoui.

Rufinianus scriba recitavit : Donatus episcopus Bo-

ANNO
CHRISTI
411.

ANNO CHRISTI 411. trianensis. Idem dixit: Et mandavi & subscripsi. Scriptum sit me non habere contrarium. Rufinianus scriba recitavit: Florianus episcopus Putizienensis. & cum recitavit: Primianus episcopus Carthaginiensis dixit: Hic apud Carthaginem infirmatus est: timens exitum suum, perrexit: iam subscripserat. & recitavit: Candorius episcopus Aggeritensis. & cum recitasset, idem dixit: Mandavi & subscripsi: habeo contrarium. & recitavit: Antonianus episcopus Lamsortensis. Idem dixit: Mandavi & subscripsi: non illic habeo aduersarium. & recitavit: Datianus episcopus Tamicensis. Idem dixit: Mandavi & subscripsi: aduersarium ibi non habeo. & recitavit: Victorianus episcopus Abissensis. & cum recitasset, idem dixit: Mandavi & subscripsi: aduersarium habeo in dioecesi mea. & recitavit: Natalicus episcopus Tzellenensis. & cum recitasset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. Maximinus episcopus ecclesie catholice dixit: Dioecesis est Mizoni episcopi, presbyteros habet, & abundantem populum, quam ipse. & recitavit: Fortis episcopus Cedienensis. & cum recitasset, idem dixit: Mandavi & subscripsi, aduersarium non habeo.

CLXIV.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Quoniam longum est ire per singulos, hi decem qui se mandasse professi sunt, actis edicant vtrum coram ipsis omnium sit facta subscriptio, & praebeant in ea quae sunt gesta, consensum.

CLXV.

Petilianus episcopus dixit: Magno quidem compendio vtitur magnificentia tua, vir nobilis, vt decem patres collegaue nostri, qui iam se mandasse subscripsisseque professi sunt, etiam ceteros patres subscripsisse testentur. Equidem hoc ad eam rem vel maxime proficit, ne tempus huiusce diei vltius producat. Sed tamen hoc expedit causa, vt singuli quique se & mandasse & subscripsisse profiteantur. Propterea vt etiam illud non taceant se amulos non habere: lucrum enim videtur his cedere, qui multos se aduersum nostros habere per hanc prouinciam ostenderunt, si in prouincia Numidia non ostendamus, eos penitus non habere, aut habere certe, sed raris locis. Omnis enim intentio nostra, vir nobilis, sicut me-

minisse dignaris, de numero sapissime causata est, atque in eodem vehementissime hæret. Et quamquam nobis multitudinem pax nutriat & conferuet, illis multitudinem bella conquirant, dum absentibus nobis, aut in locis, aut in ciuitatibus nostris, aut in dioecesibus passim multas imagines erigunt, vt numerosi esse videantur: tamen etsi par sit vtriusque aduersitatis numerus, maior meus debet videri, qui & me absente perstitit, & cum ipse sit cardinalis atque authenticus, nec æmulatione multiplici superatur. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui.

CLXVI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Desiderio vestro satisfacere volui in omnibus inquirendis, ceterum constat nullam mihi de numero cognitionem fuisse mandatum.

CLXVII.

Petilianus episcopus dixit: Nobis hoc saluum sit, quod non debuimus reticere.

CLXVIII.

Fortunatianus episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Potuimus quidem numerositates catholicæ ecclesiæ toto orbe diffusæ, quantum ad causam pertinet, in Africa demonstrare, nisi hoc totum actionis pondus consisteret. Verum quia nescio quibus moratoriis actionibus vir grauius utitur Petilianus, amputatis superfluis, ad causæ iam initium veniatur, significantes insinuantisque nobilitati tuæ, vanum in nos præiudicium sua propositione voluisse depromere. & cum diceret: alia manu: Recognoui,

CLXIX.

Petilianus episcopus dixit: Iniuriam facis vane; reponetur tibi: & quamquam reponere non liceat, tecum habeto. & alia manu: Recognoui.

CLXX.

Fortunatianus episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Quo diceret excusationis tendiculas prætendens ante diem cognitionis se quasi calorum senatum partis Donati episcopi obseruasse diuturno labore fuisse confectos: cum a nostra parte omnino semper audientia flagitata sit. sed idcirco diem tempusque obseruauimus, vt & in hoc obedientia

ANNO CHRISTI 411.
dientia catholicae ecclesiae monstratur. & cum diceret, & alia manu: Recognoui,

CLXXI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Secundum edicti tenorem utraque partes his tantum in iudicio remanentibus quibus constitit cognitionem fuisse ab omnibus mandatam, iuxta professiones suas causam tractare debent.

CLXXII.

Fortunatianus ecclesiae catholicae episcopus dixit: Ut causa cognosci possit, decernat sublimitas tua, superfluum & circumstantem nobis exire multitudinem. & alia manu: Recognoui.

CLXXIII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Hoc fieri necesse est: illud autem prius est, ut decem ab utraque parte fateantur se in subscribentium consensisse personas. & licet ad vestram petitionem eorum fuerit praesentia procurata, tamen ne quid vobis denegatum esse videatur, uniuersorum subscriptiones ex ordine relegantur.

CLXXIV.

Alypius episcopus ecclesiae catholicae dixit: Respondent, utrum omnium subscriptiones, quae mandato continentur, hic apud Carthaginem sint conscriptae. & alia manu: Recognoui.

CLXXV.

Emeritus episcopus dixit: Quantum ex prosecutione cognoui, opus erat, ut e nostris partibus professio promeretur. patientia iudiciorum tuorum quae manum dat omnibus, libenter annuit, ut & ii qui subscripserunt professionem suam praesenti ad stipulationem inserant gestis. Petimus prudentiam tuam ut cum subscriptio coeperit recitari, eosdem digneris audire. & alia manu: Emeritus recognoui.

CLXXVI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Subscriptiones omnium, sicut iusseram, recitentur. Rufinianus scriba recitauit: Optatus episcopus Rufuccuritenensis: & cum recitaret, Optatus episcopus dixit: Mandavi & subscripsi. & recitauit: Pomponius episcopus Macrianiensis.

fis. & cum recitaret, idem dixit: Mandauī & subscripsi.
 Donatianus episcopus Baguaniensis. & cum recitaret, idem
 dixit: Mandauī & subscripsi. & recitauit: Priuatus epi-
 scopus Azugensis. & cum recitaret, idem dixit: Mandauī
 & subscripsi: aduersarium in plebe mea non habeo. Am-
 pelius episcopus ecclesie catholice dixit: Perfectam vni-
 tatem ex conuersione sua cognoscens, rectissimam fidem
 mecum frater meus Primulus loquitur episcopus. Episco-
 pus enim tunc fuit partis Donati, nunc conuersus demon-
 strat cum plebe integram fidem ex sua conuersione. vni-
 tas illic perfecta est: non solum in ipsa ciuitate, verum
 etiam in omnibus dicecesibus.

CLXXVII.

Aurelius episcopus ecclesie catholice Carthaginensis
 dixit: Rogamus recitentur nomina que iam dudum de
 subscriptione recitauit. Donatianum dixit Bagaiensem,
 & Priuatum Vagensem. & alia manu: Recognoui.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Denuo
 hæc nomina, de quibus dubitatio nascitur, recitentur. &
 recitauit: Donatianus episcopus Bagaiensis, Priuatus epi-
 scopus Vagensis. Alypius episcopus ecclesie catholice di-
 xit: Absit fallacia. Rogatus episcopus dixit: Ianuarianus
 dicitur, non Priuatus.

CLXXVIII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Vultum
 tamen ipsum esse cognoscis.

CLXXIX.

Rogatus episcopus dixit: Ianuarianum scio, Priuatum
 nescio. & recitauit: Donatus episcopus plebis Celerinen-
 sis. & recitauit. Idem dixit: Ego mandauī & subscripsi:
 aduersarium omnino nec habui, nec habeo in plebe
 mea. & recitauit: Victor episcopus Hipponiensis Diar-
 ryltor. & cum recitaret, idem dixit: Et mandauī & sub-
 scripsi. & recitauit: Sarmentius episcopus Cernamufen-
 sis. & cum recitauit, idem dixit: Et mandauī & subscri-
 psi: teneant gesta, quia in plebibus meis aduersarium non
 habeo. Primianus episcopus Carthaginis dixit: Iamdu-
 dum de duobus fuit causa: idcirco & illi non sunt men-
 titi, nec nostri. Nam est Auzagga vbi fuit Ianuarianus,
 qui nunc defunctus est: alia Auzagga, vbi est Priuatus,

ANNO
CHRISTI
411.

qui nunc viuit. & alia manu: Primianus recognoui.

CLXXX.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Satis episcopali veritate rem de qua error fuerat natus, iudiciis intimare dignatus es. vnde nunc cetera perlegantur. & recitauit: Perseuerantius episcopus Teuestensis. & cum recitaret, idem dixit: Et mandauit & subscripsi. & recitauit: Pancratius episcopus Badiensis. & recitauit, idem dixit: Et mandauit & subscripsi. & recitauit: Maximianus Serteitenensis episcopus. & cum recitaret, idem dixit: Et mandauit & subscripsi. & recitauit: Seuerinus episcopus Castellanus. & cum recitaret, idem dixit: Et mandauit & subscripsi. & recitauit: Colonicus episcopus Tinistensis. & cum recitaret, idem dixit: Et mandauit & subscripsi, & traditores apud me non habeo. Et recitauit: Felix episcopus Moptensis. & cum recitaret, idem dixit: Et mandauit & subscripsi. Et recitauit: Secundinus episcopus Iucundianensis. & cum recitaret, idem dixit: Et mandauit & subscripsi: aduersarios in ecclesia non habeo. & recitauit: Donatus episcopus Vageatensis. & recitauit, idem dixit: Et mandauit & subscripsi.

CLXXXI.

Alypius episcopus ecclesie catholice dixit: Scriptum sit istos omnes in villis vel in fundis esse episcopos ordinatos, non in aliquibus ciuitatibus. Recognoui.

CLXXXII.

Petilianus episcopus dixit: Sic etiam tu multos habes per omnes agros dispersos: imo crebros vbi habes, sane & sine populis habes. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Scripta sint, quae ab vtrisque partibus insinuata videntur esse iudiciis. & recitauit: Rogatianus episcopus Idassensis... & recitauit. idem dixit: Et mandauit & subscripsi: non habeo aduersarium. Aurelius episcopus ecclesie catholice Macomadiensis dixit: Habeo presbyterum in ecclesia. Florentianae episcopi fuerunt tres catholici, iam decesserunt: non potuimus adhuc ordinare presbyterum illic habemus Florentinum. & recitauit: Germanus episcopus Zugabbaritenensis. & cum recitaret, idem dixit: Et mandauit & subscripsi. & recitauit: Rogatianus episco-

pus Villamagnensis. & cum recitaret, idem dixit: Mandau & subscripsi: aduersarium non habeo. & recitauit: Presbyter Manilius Bazienus pro episcopo meo. & cum recitasset,

ANNO
CHRISTI
411.

CLXXXIII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Pro quo episcopo? Petilianus episcopus dixit: Lumine captus est. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui. Alypius episcopus ecclesie catholice dixit: Respondeatur vtrum presens sit, pro quo subscriptum est. & alia manu: Recognoui. Primianus episcopus dixit: Loquamur veritatem, oculis captus est, venire non potuit, presbyterum suum direxit. & alia manu: Primianus episcopus recognoui. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Sed nomen ipsius debuit subscriptione teneri.

CLXXXIV.

Alypius episcopus ecclesie catholice dixit: Testatum sit, etiam absentum nomina velle inferere, vt etiam nobis liceat omnes catholicos episcopos, qui per infirmitatem vel per aliquam occupationem adesse non potuerunt, gestis inferere. & alia manu: Recognoui. & recitauit: Donatus episcopus Apissanensis. & cum recitauit, idem dixit: Et mandau & subscripsi: aduersarium non habeo.

CLXXXV.

Petilianus episcopus dixit: Quoniam profecutio partis aduersae contestata monstratur, aliquos se absentes habere, nos quoque non tacemus, aliquantos nostros multis necessitatibus aut aduersis valetudinibus præpeditos non venisse, aliquantas etiam cathedras nunc esse viduatas, quibus adhuc episcopi ordinati non esse monstrantur. etiam hoc acta contineant. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui.

CLXXXVI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Quantum ad confirmationem mandati pertinet, sufficit in vtraque parte eorum numerus sacerdotum, qui eidem mandato subscripsisse monstrantur. vnde reliqua perlegantur, superfluis absentum causationibus sequestratis. & recitauit: Quintasius episcopus Vaiensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi.

Alypius episcopus ecclesie catholice dixit: obliteretur ergo subscriptio absentum. & alia manu: Recognoui. & recitavit: Ianuarius episcopus Lamasbensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. Item recitavit: Felix episcopus Nouasennensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Martialis episcopus Idicrensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Gedudus episcopus Vticensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Vrbanus episcopus Sarafensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Donatus episcopus Cillitensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Liberalis episcopus loci Nasaitensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi: nec habui aduersarium, nec habeo aduersarium, nec habebo permittente Deo. item recitavit: Maximianus episcopus Ermianensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Fortunatianus episcopus Vesceritensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Peregrinus episcopus Sufetensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Donatus episcopus Merferobitensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Gauinus episcopus Vegeselitensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Veratianus episcopus Carpitensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi qui sum successor Faustianiani, qui in vnitatem veritatis fuerat ordinatus a Donato: postmodum vero temporibus Macarii, illic emerferunt traditores. item recitavit: Gaianus episcopus Tigualensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Rogatus episcopus Perdicensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Victorinus episcopus plebis Leptiminensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Martinianus loci Tibuzabetensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Quintianus episcopus a Lacudulce. Valentinia-

nus diaconus episcopi Primiani dixit: Male habet. item recitavit: Pelagius episcopus Vanarionensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi: aduersarium non habeo. item recitavit: Victorianus episcopus Tibaritenfis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Primulianus episcopus Mandasumitenfis. cumque accessisset, idem dixit: Consensi & subscripsi. item recitavit: Fortunatianus episcopus Metenfis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Felicianus episcopus Vtinensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Florentinus episcopus a Tubufubtu. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Marcus episcopus Midicensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi: aduersarium non habeo. Alypius episcopus ecclesie catholice dixit: Vnde es? quae est autem ciuitas tua? Marcus episcopus dixit: Secusta Prura Amidicca. Nouit Melimelimenia Nusata Prura. item recitavit: Donatus episcopus Cresfimenfis. cumque accessisset. idem dixit: Mandavi & subscripsi: aduersarium non habeo. item recitavit: Victorianus episcopus Puppittenfis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. Item recitavit: Datiuus episcopus Nouapetrenfis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi: & aduersarium non habeo, quia illic est Domnus Marculus, cuius sanguinem Deus exiget in die iudicii. item recitavit: Maximinus episcopus dixit. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Cresconius episcopus Legensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi: aduersarium ibi nec habui, nec habeo. item recitavit: Valentinianus episcopus Inucen. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Gaudentius episcopus Zertenfis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi: aduersarium non habeo. Aurelius episcopus ecclesie catholice Macomaziensis dixit: Est ibi presbyter catholicorum. Gaudentius episcopus dixit: Non habeo aduersarium in plebe mea. item recitavit: Bonifacius episcopus Vrugitenfis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Donatus epi-

ANNO
 CHRISTI
 411.

scopus Bamaccorensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi, & nullum habeo aduersarium in plebe, nisi solum Abeffalonem. Aurelius episcopus ecclesie catholice Macomadiensis dixit: Hic est episcopus presens Cassianus. item recitauit: Restitutus episcopus Drusilianensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Flauianus episcopus Pauzerensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Clarentius episcopus Tabracensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. Item recitauit: Recargentius episcopus Lamigigenensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi: aduersarium non habeo. Aurelius episcopus Macomadiensis dixit: Illic est Crescentianus presbyter. item recitauit: Pascasius episcopus Tuggensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Castus episcopus Cellensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Aptus episcopus Tuzuritenensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Victor episcopus Rotariensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi: aduersarium non habeo. Aurelius episcopus ecclesie catholice Macomadiensis dixit: Episcopum illic habuimus: occidistis illum & inuasistis.

CLXXXVIII.

Adeodatus episcopus dixit: Dicit episcopum occisum, accuset, doceat, intendat. & alia manu, Adeodatus episcopus recognoui. Aurelius episcopus ecclesie catholice Macomadiensis dixit: Et rebaptizauerunt illum hominem nonagenarium episcopum. Victor episcopus Azurenensis ecclesie catholice dixit: Dicit se non habere? ego ecclesiam illic habeo, quod te non fugit. item recitauit: Calipodius episcopus Vazaritanensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Benenatus episcopus Cazenensis Bastalensis mandauit & subscripsi, & non habeo aduersarium. item recitauit: Honoratus episcopus Adquesirensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Felix episcopus Mazulitanensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Marcianus

episcopus Sitifensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Ianuarius episcopus Numidiensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi, & traditores non habeo. Fortunatianus episcopus ecclesie catholice Siccensis, dixit: Vnde es? Ianuarius episcopus dixit: Numidia est: Mauretanea est Cæsariensis. Reparatus episcopus ecclesie catholice Sifaitensis dixit: Diocesis mea est, illic presbyterum habeo, illic tecum vigilauit. item recitauit: Campanus episcopus Cincaritenensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Cresconius episcopus Cæsarianensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi: æmulum non habeo. Nouatus episcopus Sitifensis ecclesie catholice dixit: Habet contra se catholicum presbyterum, clericos abundantes, & populos ex cœtu Donatistarum. hic est presbyter & diaconus, hic in hac ciuitate Carthagine, quem prædauit, quem torfit, quem suspendit: ecclesiam autem catholicam prædauit, pecuniam sustulit, frumenta deportauit, carpenta duxit, vt Noritensis iste, quia est illic ecclesia catholica. Hoc sum profecutus.

CLXXXIX.

Adeodatus episcopus dixit: Hæc omnia documentis agenda sunt: faciat periculum, qui mendacium in iudicio promit. & alia manu: Adeodatus episcopus recognoui. Nouatus episcopus ecclesie catholice dixit: Iube presbyterum loci intromitti.

CXC.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Ad præsentem cognitionem ista non pertinent, quæ mihi mandata est: reliquorum subscriptio relegatur. Saluianus episcopus dixit: Nobis præscriptum est dudum, quo dicerent, de episcopis agitur, non de presbyteris.

CXCI.

Fortunatianus episcopus ecclesie catholice dixit: A nostris partibus propterea respondetur, quia ibi catholica denegatur: Vnde impudentiæ vestræ satisfactum fuisse, præsentia gesta loquentur. & alia manu: Recognoui.

CXCII.

Adeodatus episcopus dixit: Agimus tibi gratias, quod
semper

ANNO CHRISTI 411.
semper facis iniuriam. & alia manu: Adeodatus episcopus recognoui.

CXCIII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Ista in tempus aliud referuentur, nunc quod delegatum est sacro iudicio, peragatur. item recitavit: Felicissimus episcopus Obbensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Rufinus presbyter pro episcopo meo Iuliano Milensi, subscripsi.

CXCIV.

Fortunatianus episcopus ecclesie catholice dixit: Respondeatur, vtrum pro presente subscripserit. & alia manu: Recognoui.

CXCV.

Adeodatus episcopus dixit: Iulianus aegritudine prepeditur: sed ne videretur aliquo pacto defuisse, presbyterum misit, per quem suam absentiam excusaret: & ipse pro illo subscribit. & alia manu: Recognoui.

CXCVI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Probabilis & rationabilis excusatio est.

CXCVII.

Fortunatianus episcopus ecclesie catholice dixit: Etiam hoc testatum esse volumus, quia pro absente subscripsit. & alia manu: Recognoui. item recitavit: Optatus episcopus Timicitensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Victorianus Tigimmentensis episcopus. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Honorius episcopus Vartanensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Martinus episcopus Siccesitensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Vindemius episcopus Acenis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Donatus episcopus Tanudaiensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Possidius episcopus Sililitensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Reparatus episcopus Aquisensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Honoratus epi-

scopus Larenfis. cumque accessiffet, idem dixit: Mandau
 ui & fubfcripsi. item recitauit: Proficientius epifcopus
 Macomazenfis. cumque accessiffet, idem dixit: Licet
 non habeam aduerfarium, Mandau & fubfcripsi. For-
 tunatianus epifcopus ecclefie catholice dixit: De qua
 Macomadia? Proficientius epifcopus dixit: Rufficiana.
 Item recitauit: Pafchafius epifcopus Dufitenfis. cumque
 accessiffet, idem dixit: Mandau & fubfcripsi. item reci-
 tauit: Antonianus epifcopus Druenfis. cumque accessif-
 fet, idem dixit: Mandau & fubfcripsi. item recitauit:
 Ianuarius epifcopus Aquæ Albenfis. cumque accessiffet,
 idem dixit: Mandau & fubfcripsi. item recitauit: Cre-
 fcens epifcopus Icofitenfis. cumque accessiffet, idem di-
 xit: Mandau & fubfcripsi. item recitauit: Pafchafius e-
 pifcopus Turenfis. cumque accessiffet, idem dixit: Man-
 dau & fubfcripsi. item recitauit: Victor epifcopus Orien-
 fis. cumque accessiffet, idem dixit: Mandau & fubfcri-
 psi. item recitauit: Marcianus epifcopus Tabazagenfis.
 cumque accessiffet, idem dixit: Mandau & fubfcripsi. i-
 tem recitauit: Cresconius epifcopus Siguitenfis. cumque
 accessiffet, idem dixit: Mandau & fubfcripsi. Sicut ad-
 uerfarium non habeo, fic nunquam habeam. Item reci-
 tauit: Datiuus epifcopus Vifenfis. cumque accessiffet,
 idem dixit: Mandau & fubfcripsi. item recitauit: Quod-
 vultdeus epifcopus Nebbitenfis. cumq; accessiffet, idem
 dixit: Mandau & fubfcripsi. item recitauit: Constantius
 epifcopus Rufubiccarienfis. cumque accessiffet, idem di-
 xit: Mandau & fubfcripsi. item recitauit: Auguftalis e-
 pifcopus Altiburitenfis. cumque accessiffet, idem dixit:
 Mandau & fubfcripsi. item recitauit: Saturninus epifco-
 pus Tamagriftenfis. cumque accessiffet, idem dixit: Man-
 dau & fubfcripsi: Item recitauit: Simplicius epifcopus
 Tibilitenfis. cumque accessiffet, idem dixit: Mandau &
 fubfcripsi: aduerfarium non habeo. Aurelius epifcopus
 ecclefie catholice Macomadienfis dixit: Ipfe eft epifco-
 pus, qui rebaptizatus eft, & factus eft Audiens.

CXC VIII.

Adeodatus epifcopus dixit: Hoc cognitioni feruan-
 dum eft, agnouit veritatem. item recitauit: Verianus e-
 pifcopus a Turre alba. cumque accessiffet, idem dixit:

ANNO
 CHRISTI
 411.

Mandaui & subscripsi. item recitauit: Verissimus episcopus Tacaratensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandaui & subscripsi. item recitauit: Seruatus episcopus Amphorenensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandaui & subscripsi. item recitauit: Martialis episcopus Vatarbensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandaui & subscripsi: aduersarium non habeo. item recitauit: Donatus episcopus Tamascaninensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandaui & subscripsi. item recitauit: Quadratianus episcopus plebis Sicilibbensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandaui & subscripsi: item recitauit: Saturnus episcopus Sitenensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandaui & subscripsi. item recitauit: Iunior episcopus Rufficadiensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandaui & subscripsi. item recitauit: Miggin episcopus Edistianensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandaui & subscripsi. item recitauit: Fidentius episcopus Dianensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandaui & subscripsi. item recitauit: Geminius episcopus Clypiensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandaui & subscripsi. item recitauit: Marcianus episcopus Assabensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandaui & subscripsi. item recitauit: Rogatianus episcopus a vico Ateri. cumque accessisset, idem dixit: Mandaui & subscripsi. item recitauit: Donatus episcopus Bucconienensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandaui & subscripsi: aduersarium non habeo. item recitauit: Donatus episcopus Tegulatensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandaui & subscripsi. item recitauit: Donatus episcopus Zicensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandaui & subscripsi. item recitauit: Felix episcopus Magarmelensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandaui & subscripsi. item recitauit: Marcellinus episcopus Mullitenensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandaui & subscripsi. item recitauit: Benenatus episcopus a Casis Siluanæ. cumque accessisset, idem dixit: Mandaui & subscripsi. item recitauit: Rufinus episcopus Labdensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandaui & subscripsi. Item recitauit: Victor episcopus Dionysianensis. Primianus episcopus Carthaginis dixit: Ægrotat. Item recitauit: Benenatus episcopus Mesarfeltenensis. cumque accessisset,

idem dixit: Mandauī & subscripsi: & aduersarium non habeo. Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Macomadiensis dixit: Habes: persecutio tua plurimos ciues euerit: Lucianus ibi fuit episcopus, adhuc ordinari habet. item recitauit: Gloriosus episcopus Migirpensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Iunianus episcopus Lamiggigensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Paulus episcopus Siccensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Felicianus episcopus Aquænouensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Æmilianus episcopus Verronensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Secundinus episcopus Vuaziensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Bellicius episcopus Telleptensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. Item recitauit: Lucius episcopus Habensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Bebianus episcopus Dufensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Bonifacius episcopus Vtummenis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Restitutus episcopus Membressitenis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Cresconius episcopus Aquensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi, & traditorem in plebe mea non habeo. Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Macomadiensis dixit: Habemus ibi presbyterum. nam & episcopus ibi fuit, modo defunctus est, & in loco eius necdum est ordinatus. item recitauit: Victor episcopus Curubitenis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Satorus episcopus Byzaciensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Florentinus episcopus Furnitenis. cumque accessisset. idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Æmilianus episcopus Cafensis Medianensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Victor episcopus Gratianensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Lu-

ANNO
CHRISTI
411.

culus episcopus ab Hospitiis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. duo aduersum me habeo, & ordinauerunt modo vnum. item recitauit: Romanus episcopus Lesuitensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Restitutus episcopus Segermitensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Cresconius episcopus ab Horrea Aninicensi. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Faustinus episcopus Tabaiensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. Item recitauit: Primilianus episcopus Lucimagnensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi, aduersarium non habeo. item recitauit: Maximianus episcopus Bennefensis. Primianus episcopus Carthaginis dixit: Hodie exiuit de corpore. Item recitauit: Donatus episcopus Tifeditensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Urbanus episcopus Talensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Innocentius episcopus Guzabetensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi: aduersarium non habeo. item recitauit: Felix episcopus Tuzummenensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi. item recitauit: Leontius episcopus Rusticianensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi: aduersarium non habeo. Terentius episcopus ecclesie catholice dixit: Iste rebaptizabat post partem Donati: rebaptizatus est postea, & sic est ordinatus.

CXCIX.

Adeodatus episcopus dixit: Serua partibus quæ competunt. item recitauit: Euasius episcopus Girbitensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauī & subscripsi.

CC.

Fortunatianus episcopus ecclesie catholice Siccensis dixit: Felix Zummenensis quomodo absens subscribere potuit doceatur. & alia manu: Recognoui.

CCI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Videtis quid a partibus vestris flagitetur: quæritur enim quis nomine istius qui impræsentiarum videtur minime consti-

tutus subscripserit mandato. Adeodatus episcopus dixit: Expecta, hoc queritur. & alia manu: Adeodatus episcopus recognoui. Optatus episcopus dixit: Felix Lambiensis infirmatur. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Cuius loci Felix episcopus subscripserit, officium aperte demonstret. & recitavit: Felix Zummenfis. Alypius episcopus ecclesie catholice dixit: Subscriptionis falsitatem deprehensam fuisse testatum sit. Et alia manu: Recognoui. Adeodatus episcopus dixit: Hic error est, non falsitas. & alia manu: Recognoui. Alypius episcopus ecclesie catholice dixit: Magnus error, nesciuit unde esset. & alia manu: Recognoui. Possidius episcopus ecclesie catholice dixit: Quis sub eius nomine subscripserit, saltem hos notarius eorum edicat, ut superius. Alypius episcopus ecclesie catholice dixit: Sufficit, non nos pretermisisse ista, ut superius. Petilianus episcopus dixit: Felix quidam Lambiensis, collega noster, hic aegrotat, sed & alii duo, id est Flavianus & Donatus idem, non mediocri aegritudine retinentur. credo quod alicui mandauerit pro se subscribi ille Felix: & in nomen sedis vel loci factus est error: quem aut simpliciter accipiant, aut facimus huius nominis iacturam. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Accepistis prosecutionem, quam vobis aeterno posse sufficere. unde patimini ut reliqua perlegantur. & recitavit: Ianuarius episcopus de Tubursicu Numidiarum. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Securus episcopus Tenitensis urbis. cumque accessisset, idem dixit: Hic sum, & mandavi & subscripsi: item recitavit: Donatus episcopus Arensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi: & traditores in plebe mea non habeo. item recitavit: Marinianus episcopus a Borea. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Montanus episcopus a Cemeriniano. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi: aduersarium non habeo. Fortunatianus episcopus ecclesie catholice dixit: Constantinam habemus illic ecclesiam & presbyterum Terentium. item recitavit: Donatianus episcopus Carcabianensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Iustus

ANNO
 CHRISTI
 411.

episcopus Niciben. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. Item recitauit: Felix episcopus Tagaraensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Victor episcopus Eguizetensis, cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Ianuarius episcopus Harran. . Celtenfis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Cresconius episcopus Pudētianensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. Traditores vero in plebe mea & omni diœcese mea non habeo. Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Macomadiensis dixit: Episcopum ibi habebamus Memmianum, reuerentissimum virum, postea alterum Memmianum illi ordinauimus. defuncti sunt, ordinamus aliū. Adeodatus episcopus dixit: Cui? Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Macomadiēsis dixit: Remotis vobis ordinamus: ipsi deposuerunt basilicas, ipsi tulerunt ornamenta ecclesiæ, ille qui loquitur quatuor basilicas deposuit vno loco. item recitauit: Ianuarius episcopus Aptucensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi: Victor episcopus ecclesiæ catholicæ Libertinensis dixit: Vnitas est illic, publicam non latet conscientiam. item recitauit: Fidentius episcopus Cullitensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Saturninus episcopus Gazabianensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Vitalis episcopus Masculitensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Macomadiensis dixit: Iste Vitalis diaconus fuit catholicus in ciuitate Sitifensi: rebaptizatus, factus est presbyter: proiectus est causa adulterii, & factus est postea episcopus. Petilianus episcopus dixit: Accusatoris loco stare voluisti. & alia manu: Recognoui. Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Macomadiensis dixit: Non accusatoris loco, sed purgationis. item recitauit: Rufinus episcopus Turbubitenfis. cumque accessisset: Mandau & subscripsi. item recitauit: Cresconius episcopus Baiesitensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Saturninus episcopus Victorianensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item reci-

tavit: Lucianus episcopus Burugiatis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Maximus episcopus Abitinensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Victor episcopus Gibbensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi: item recitavit: Victorianus episcopus Tunusudensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi, item recitavit: Cresconius Aufugrabensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Fortunatianus episcopus Asemsalensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Salustius episcopus Zertensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Hilarus episcopus Sullitensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. & cum recitasset: Victor episcopus Taborensis diocesis. Susceperam quidem mandatum; sed quia beatissimus pater & princeps noster Primianus nunc suscepit, me necesse est mandare his actis. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Voluntatem tuam gesta retinebunt. item recitavit: Argutus episcopus Tabudensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Felix episcopus Manazensis Regionum. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Macrobius episcopus Ipponinensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Maximinus episcopus Vzabirensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. Item recitavit: Cresconius episcopus Silemsilensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. Traditores non habeo in plebe mea. Aurelius episcopus ecclesie catholice Macomadiensis dixit: Presbyterum habemus qui interuenit.

CCII.

Adeodatus episcopus dixit: Interuenit, dixisti. si ubique vestros spargere velitis, iam videmini habere nobiscum partem, in his locis ubi Christiani sunt. & alia manu: Recognoui. item recitavit: Gaudentius episcopus Niguzubitensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Cresconius episcopus Sinitensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi.

scripsi. item recitavit: Curraſius epiſcopus Fiſſanenſis. cumque acceſſiſſet, idem dixit: Mandauſi & ſubſcripſi. item recitavit: Speratus epiſcopus Cataquenſis. cumque acceſſiſſet, idem dixit: Mandauſi & ſubſcripſi. item recitavit: Fortunatus epiſcopus Venſanenſis. cumque acceſſiſſet, idem dixit: Mandauſi & ſubſcripſi. item recitavit: Ianuarius epiſcopus Centurionenſis. cumque acceſſiſſet, idem dixit: Mandauſi & ſubſcripſi. item recitavit: Comparator epiſcopus Maſtaritenſis. cumque acceſſiſſet, idem dixit: Mandauſi & ſubſcripſi. item recitavit: Creſconius epiſcopus Banzarenſis. cumque acceſſiſſet, idem dixit: Mandauſi & ſubſcripſi; traditorem non habeo in plebe mea. item recitavit: Viſtor epiſcopus Hiltenſis. cumque acceſſiſſet, idem dixit: Mandauſi & ſubſcripſi. item recitavit: Viſtor epiſcopus Titulitenſis. cumque acceſſiſſet, idem dixit: Mandauſi & ſubſcripſi. item recitavit: Felix epiſcopus Voſeten. cumque acceſſiſſet, idem dixit: Mandauſi & ſubſcripſi.

CCIII.

Palatinus epiſcopus eccleſiæ catholicæ dixit: Diaconus fuit & rebaptizatus eſt. Adeodatus epiſcopus dixit: Serua partibus quæ competunt. & alia manu: Adeodatus epiſcopus recognoui. item recitavit: Rogatus epiſcopus Zaraitenſis. cumque acceſſiſſet, idem dixit: Mandauſi & ſubſcripſi. Creſconius epiſcopus eccleſiæ catholicæ dixit: Diaconus catholicus erat, & rebaptizatus eſt. Adeodatus epiſcopus dixit: Serua partibus quæ competunt. item recitavit: Maximinus epiſcopus Tuburbitenſis. cumque acceſſiſſet, idem dixit: Mandauſi & ſubſcripſi. item recitavit: Donatus epiſcopus a Medianas Zabunior. cumque acceſſiſſet, idem dixit: Mandauſi & ſubſcripſi.

CCIV.

Viſtor epiſcopus eccleſiæ catholicæ dixit: Probet ſe acceſſiſſe ad vnam domum quam dicit. Nouatus epiſcopus eccleſiæ catholicæ Sitifi dixit: Scriptum ſit me Medianas Zabunior. habere preſbyterum: ipſe hodie tenet plebem & baſilicam: vnitatem habeo, nullus illic eſt Donatiſtarum. Supra corpus epiſcopi catholici preſbyterum ordinaui, & Deo volente ordinabitur illic epiſcopus: epiſcopus autem Donatiſtarum in eodem loco non eſt.

Adeodatus episcopus dixit: Contra hæc serua quæ competunt. & alia manu: Adeodatus episcopus recognoui.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Quæ partibus competunt, salua erunt. item recitauit: Felix episcopus Vzalenfis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Seruandus episcopus Casis Fauensibus. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi: traditorem non habeo. item recitauit: Felix episcopus Putiensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi.

CCV.

Petilianus episcopus dixit: De mandato constet, non de causa, quæ postea est ventilanda. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui.

CCVI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Ista frequentius interlocutus sum, superflue in his creditis immorandum. item recitauit: Messianus episcopus Seleucianensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Liberantius episcopus Tifanienensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Cresconius episcopus Aduocatenfis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Donatus episcopus Scillitenfis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Urbanus episcopus Bicensfis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Victorinus episcopus Adrumetensfis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Maximus episcopus Canianensfis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Ampelius episcopus Neapolitanus. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Maximus episcopus Macrenfis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Idaxius episcopus Muzucensfis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Restitutus episcopus Flumenpiscensfis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Tertullus episcopus Cilibiensfis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. Ia-

ANNO
CHRISTI
411.

nuarius episcopus Narenfis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. Item recitauit: Honoratus episcopus Tufdritensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Crescentilianus episcopus Lambiritensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi, & profiteor me traditores non habere. Aurelius episcopus ecclesie catholice Macomadiensis dixit: Superflue profiteris: episcopus ibi fuit, proxime defunctus est, ordinandus erit illic alius. item recitauit: Habet deum episcopus Aurufulianensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Burcaton episcopus Gemellensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi: traditorem non habeo, nec vnquam habui. item recitauit: Ianuarius episcopus Betagbarenfis. cumq; accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Donatianus episcopus Lamzellensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi: traditorem autem nec habeo, nec habui, nec habiturus sum. Aurelius episcopus ecclesie catholice Macomadiensis dixit: Rufus episcopus ibi fuit noster, Lamzelli in basilica nostra positus est Gildo. scriptum sit, dum expectatur electio. Ceterum in nomine Christi ordinabitur illic episcopus. item recitauit: Celer episcopus Capsensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Cresconius episcopus Mustitensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit. item recitauit: Donatus episcopus Tubursicensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Quodvult deus episcopus Cessitensis.

CCVII.

Petilianus episcopus dixit: In itinere defecit. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui. Fortunatianus episcopus ecclesie catholice dixit: Qui in itinere dicitur defecisse, quemadmodum inuenitur subscripsisse doceatur. & alia manu: Recognoui. Petilianus episcopus dixit: Non de ipso dictum est, calumniose agis: de altero suggestum est. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui. Fortunatianus episcopus ecclesie catholice dixit: De quo? Petilianus episcopus dixit: Qui decessit in via. & alia manu: Vt superius. Alypius episcopus ecclesie catho-

Concil. Tom. 4.

Gg ij

licæ dixit: Recitentur nomina, vt eadem agnoscat. & alia manu: Recognoui. Fortunatianus episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Si in via defecit, quomodo subscripsit? & alia manu: Recognoui. Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Carthaginis dixit: Clericus pro mortuo subscripsit. & alia manu: Recognoui. Alypius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Eligat sibi, vt ostendam quomodo mentiat. & alia manu: Recognoui. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Doceatur quomodo is qui in itinere dicitur defecisse, subscripserit. Alypius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Recitetur vtrum clericus ex nomine suo subscripserit, an ex nomine defuncti. & alia manu: Recognoui. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Recitetur, cuius nomine subscripserit qui in itinere dicitur defecisse. & recitauit: Quod vult deus episcopus Gessitensis æger subscripsi. Fortunatianus episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Aduertit nobilitas tua, nullius clerici nomen pro defuncti nomine subscripsisse, sed tamquam viui mortui nobis qui in via iuxta eorum professionem dicitur defecisse, subscriptionem obtulisse. & alia manu: Recognoui. Petilianus episcopus dixit: Quid si & iste moriatur, qui æger subscripsit? quasi hodie non vnus defecit. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui. Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Carthaginis dixit: Sed in itinere defecisse dixisti. & alia manu: Recognoui. Alypius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Sufficiunt ista deprehensa, cetera subsequantur. & alia manu: Recognoui. Petilianus episcopus dixit: Nihil reprehendisti, argumentaris contra veritatem. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui. Alypius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Tu dixisti. & alia manu: Recognoui. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Si verum est, vt asseritis, quod in itinere defecit, constat eius subscriptionem falsissime recitatam: sin vero ipse subscripsit, non potuit in itinere deperire. Petilianus episcopus dixit: Non est humanum mori? non etiam morientes testamentis suis subscribunt? & alia manu: Petilianus episcopus recognoui. Alypius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Humanitatis est mori, sed inhumanitatis est fallere. & alia manu... Petilianus episcopus dixit:

ANNO
CHRISTI
411.

Non est hoc fallere, quia potuit reuertens in itinere mori. mandatum adhuc modo accipio, dico quod moueat. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui. Fortunatianus episcopus ecclesie catholice dixit: Mandatorum dies prolatus a partibus recitetur, vt appareat de nomine defuncti, quæ pars in mendacium profilierit. & alia manu: Recognoui. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Mandati diem pandat officium. Rufinianus scriba dixit: Recitato sicut præcepit sublimitas tua die mandati. & recitauit: Post consulatum Varanis viri clarissimi octauo Kalendas Iunias Carthagine. & cum recitasset, Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Cetera perlegantur. Rufinianus scriba recitauit: Ianuarianus, Primianus, Felix, Donatus, Candorius, Optatus, Antonianus, Donatianus, Victorianus, Fortis, & ceteri; Primiano, Petiliano, Emerito, Protasio, Montano, Gaudentio, Adeodato coepiscopis nostris præsentibus salutem. Et recitauit: Aurelius episcopus ecclesie catholice dixit: Iamdudum ipse subscripsit, modo dixit clericus subscripsit, modo episcopus. & cum diceret, alia manu: Recognoui: Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Aduertitis, præsentibus peragendi negotii dedisse mandatum. Quomodo igitur hic qui præsens in hac vrbe se inter ceteros sine dubio mandasse professus est, & in itinere dicitur defecisse, & in hac vrbe subscripsisse mandato? Adeodatus episcopus dixit: Octo dies emensi sunt, vt mandatum confectum est. is qui mandauit, de cuius nomine nunc agitur, cum ægrotare cœpisset, ad propria remeans, in itinere defecit. & alia manu: Adeodatus episcopus recognoui. Vincentius episcopus ecclesie catholice dixit: Dicat quo in loco defecit. & alia manu: Recognoui. Adeodatus episcopus dixit: Non noui locum. & alia manu: Vt superius. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Quoniã probabilis est vestræ sanctitatis prosecutio, qua eum hic fuisse & ægrum ad propria remeantem defecisse testaris, saltem hoc docere te cõuenit, vt vtrum in hac vrbe fuerit sub Dei testificatione designes. Fortunatianus episcopus ecclesie catholice dixit: Si præcipit sublimitas tua, Petiliani viri grauissimi prosecutio recitetur, vt ex lectione

cognoscant vniuersi, quam non vere nunc dicatur eum repedantem de Carthagine in itinere defecisse, quia aliter eum eius profecutio demonstraui. & alia manu: Recognoui. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Legatur profecutio postulata: cumque ex codice legeretur, Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Nihil mihi videtur amplius de hac parte quærendum, nisi vt sub testificatione diuina vtrum hic præsens fuerit de quo agitur, simplici professione pandatur. Emeritus episcopus dixit: Quid si se alius pro eodem opposuit? & alia manu: Emeritus episcopus recognoui.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: De hoc Dei erit, etiam sine sacramenti interpositione, circa fallentes omni ex parte iudiciū. vnde reliqua subscribentium nomina relegantur. & recitauit: Quod vult deus episcopus Voliten. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Donatus episcopus Atturren. Rutunda. idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Victorius episcopus Selendetensis. Crescentianus episcopus dixit: Hic est, ægrotat. item recitauit: Crescentianus episcopus Ammederensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Felix episcopus Bullensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Cresconius episcopus a Cibaliana. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi: item recitauit: Iurata episcopus a Turre Tamallen. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Liberalis episcopus Milidien. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Donatus episcopus Auzageren. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Victor episcopus Villaregensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Donatus episcopus Buzen. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Lucius episcopus Tamallen. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Quintus episcopus Tagaratensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Datianus episcopus Teleptensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandauit & subscripsi. item recitauit: Megafius

ANNO
CHRIST
411.

ANNO
CHRISTI
411.

episcopus Tucaborensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Honoratus episcopus Immitensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Vitalis episcopus Virensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Plutianus episcopus Masilianensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Faustinus episcopus Naraggaritenensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Felicianus episcopus Viltensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Felix episcopus Boncarensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Felix episcopus Telenensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi, item recitauit: Secundus episcopus Arenensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi; aduersarium in plebe mea non habeo. item recitauit: Iulianus episcopus Tignicensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi: item recitauit: Splendonius episcopus Mutigennensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Serenianus episcopus Mammilensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi: item recitauit: Saluianus episcopus Leptit. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Reparatus episcopus Vindensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Leontius episcopus Præsidienensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Titianus episcopus Sufetulensis, cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Nestorius episcopus Malianensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Donatus episcopus Ancusensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Flauus episcopus Cissitenensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Maximinus episcopus Turreblansis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Miggin episcopus Vagalitenensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandau & subscripsi. item recitauit: Donatianus episcopus Capfen-

ANNO CHRISTI 411.

sis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Marcianus episcopus Cebaruffensis. cumque accessisset, idem dixit: Licet aduersarium non habeam, tamen mandavi & subscripsi. item recitavit: Restitutus episcopus Laritensis. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. item recitavit: Victorinianus episcopus Aqueus. cumque accessisset, idem dixit: Mandavi & subscripsi. Asellius episcopus ecclesie catholice municipii Tusurrinensis dixit: Sub testificatione omnipotentis Dei, & Iesu Christi saluatoris nostri, dico nos sic esse de Arzugibus profectos, die tertio Kalendarum Maiarum: presbyter fuit, non episcopus: in via ordinatus est, sed hac factione qua valet est illic episcopus, in adulterio detectus. adhuc pendet cognitio.

CCVIII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Episcopum sufficit ordinatum. Hac parte transita, reliqua percurrat officium. & recitavit: Faustinus episcopus Nationensis. cumque accessisset, idem dixit: Aduersarium non habeo, mandavi & subscripsi. item recitavit: Marcianus episcopus. . . . Eminentius episcopus in itinere remansit: Felix Nouasinnensis subscripsi pro eo. Alypius episcopus ecclesie catholice dixit: Quomodo presentibus mandauerunt? Felix Nouasinnensis episcopus dixit: Ipse me rogauit in itinere, & ego pro ipso subscripsi.

CCIX.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Licet hoc lectum atque dictum sit, quod presentibus mandauerunt, tamen ne mora superflua conteratur, reliqua percurrat officium. & recitavit: Martialis episcopus Idicricensis pro Felice Garbenfi & Iusto Formensi, qui in itinere causa infirmitatis detenti sunt, pro eis subscripsi. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Etiam hoc superiori constat esse consimile: & adiecit: Aliud recitetur. Marcianus episcopus ecclesie catholice dixit: Felix episcopus Garbensis de domo sua non exiit. & recitavit: Cresconius episcopus Sigguitanae dixit: Gaudentius collega noster, episcopus loci Tigisitenensis, infirmitatis causa in itinere remansit: pro eo subscripsi.

CCX.

Fortunatianus episcopus ecclesie catholice dixit: Testatum sit actis sublimitatis tue, ideo hac fieri ut maior videatur eorum numerus episcoporum: quamuis nec sic catholicis possit æquari. & alia manu: Recognoui. Item recitauit: Donatus episcopus Sucardensis. Marinianus episcopus dixit: Hic est, in ciuitate, sed ægrotat.

CCXI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Ut statui, lecta in seriem referentur actorum. Quoteni autem sint vtriusque partis episcopi, quorum subscriptio recitata est, cancelatim pandat officium.

CCXII.

Alypius episcopus ecclesie catholice dixit: Adhuc sunt presentes collegæ nostri, qui subscriptiones suas mandato non indiderunt; occupati enim fuerant, vel infirmitate vel necessitate, vel etiam postea superuenerunt. ii etiam iube ut cogniti accedant. & alia manu: Recognoui.

CCXIII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Interim eorum numerus, qui subscripserunt, ab officio demonstratur. Rufinianus scriba dixit: Excepta ea pagina quæ errorem habet in subscriptione Donatistarum, inuenimus nomina contineri. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Ipsa autem pagina quot nominibus continetur? Alypius episcopus ecclesie catholice dixit: Sed annumeratis etiam absentibus. & cum diceret, & alia manu: Recognoui. Rufinianus scriba dixit: Sex, ac sic efficiuntur omnes ducenti septuaginta nouem.

CCXIV.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Alterius quoque partis quot episcopi recitati sunt, intimetur. Rufinianus scriba dixit: Catholice partis episcopi secundum subscriptionem huic breui insertam, efficiuntur ducenti sexaginta sex, exceptis his quos dicunt necdum subscripsisse.

CCXV.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Nunc quot sunt ii, quos subscripsisse testantur, edicere non mo-

rentur. Alypius episcopus ecclesie catholice dixit: Trans-
eant, & cognoscantur, viginti sunt. & alia manu: Re-
cognoui. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit:
Ergo si adfunt, suam debent singuli demonstrare pre-
sentiam. Cumque Apronianus episcopus accessisset,
Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Cuius es
ciuitatis episcopus? Apronianus episcopus ecclesie ca-
tholice dixit: Mazacensis. Marcellinus v. c. tribunus &
notarius dixit: Mandato cui per absentiam non subscri-
psisti consentis? Apronianus episcopus ecclesie catho-
licae Mazacensis dixit: Consentio. item & accedente
Maximino Suffeto episcopo, Marcellinus v. c. tribunus
& notarius dixit: Consentis tu quoque mandato? idem
dixit: Consentio & mando. Item accedente Victore e-
piscopo Aiurenfi, idem dixit: Mando & consentio. I-
tem accedente Felice episcopo Ficense, idem dixit: Man-
do & consentio. Item accedente Felice episcopo Ma-
crianensi, idem dixit: Mando & consentio. Item acce-
dente Lucio episcopo Oliuensi, idem dixit: Mando &
consentio. Item accedente Tertulliano episcopo Hire-
nensi, idem dixit: Mando & consentio. Item acceden-
te Ioanne Gummitensi episcopo, idem dixit: Mando &
consentio. Item accedente Ampelio Vagense, idem di-
xit: Mando & consentio. Item accedente Primulio e-
piscopo Vagense, idem dixit: Mando & consentio. Aly-
pius episcopus ecclesie catholice dixit: Diu obseruauit
Seuerus, sed nunc infirmitate discessit. Item, accedente
Regino episcopo Tigillabensi, idem dixit: Mando & con-
sentio. Alypius episcopus ecclesie catholice dixit: Del-
finus episcopus hic est, sed infirmitate detinetur. Nam &
Faustinianus episcopus Ruficcadensis hic est, in hac ci-
uitate, sed male habet, & Felix Sertirtensis pedem dolet.
Item accedente Victore episcopo Abitinensi, idem di-
xit: Mando & consentio. Item accedente Aenea episco-
po a Turburnit. idem dixit: Mando & consentio. Item
accedente Annibonio episcopo Abbiritensi, idem dixit:
Mando & consentio. Item accedente Felice episcopo
Nouensi, idem dixit: Mando & consentio. item acce-
dente Argyrio Sitipensi, idem dixit: Mando & consentio.
Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Quot sunt

ANNO
CHRISTI
411.

ANNO
 CHRISTI
 411.

isti quorum professio nunc processit, edicat officium. Nampius scriba dixit: Viginti sunt. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Omnium episcoporum partis vtriusque claruit & certa esse mandata, & firmas ad stare personas. Et ideo debent egredientes reliqui eis iam præstare secretum, quibus omne negotium crediderunt. Alypius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Scriptum sit ducentos viginti esse absentes, quos aut infirmitas, aut atas, aut certe necessitas detinuit. & alia manu: Recognoui. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Scriptum erit. Petilianus episcopus dixit: Scriptum sit multo plures absentes esse, & iam cathedras viduatas, quibus episcopi ordinandi sunt. & alia manu: Vt superius. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Hoc quoque gesta retinebunt. Fortunatianus episcopus ecclesiæ catholicæ Siccensis dixit: Quia de viduatis cathedris dixit sanctissimus Petilianus, nos quoque sexaginta quatuor vacuas habere his gestis intimamus. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Etiam hoc hæret publicis monumentis, & alii exeant. Quibus egressis,

CCXVIII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Vtrum ii tantum adsint qui a partibus secundum imperiale præceptum electi esse noscuntur, edicat officium. Rufinianus scriba dixit: Partis ecclesiæ catholicæ secundum formam edicti tot stant, id est, decem & octo, id est, septem actores, septem consilarii, & quatuor ad chartas. Etiam ex parte Donati adsint decem & octo, septem actores, septem consilarii, & quatuor ad chartas.

CCXIX.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Edicat officium, quantum diei iam videatur emensum. Rufinianus scriba dixit: Exemptæ sunt horæ vndecim diei.

CCXX.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Quoniam diei pene omnem partem constat emensam, idcirco vtrum ex communi consensu negotium differri placeat, intimetur. Ab vtrisque partibus dictum est, Placet: quoniam iam iste dies videtur emensus.

CCXXI.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: In quem diem hæc ipsa comperendinatio differatur, pars vtraque designet.

CCXXII.

Alypius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Sicut editum nobilitatis tuæ præscripsit, crastino intermisso, propter descriptionem schedarum, perendie, si præcipis, obseruabimus. & alia manu: Recognoui. Adeodatus episcopus dixit: Etiam nos consentimus, vt perendino die negotium peragatur. & alia manu: Adeodatus episcopus recognoui.

CCXXIII.

Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Sicut partibus placuit, interiecto die negotium repetetur. illud autem vtræque partes obseruare debent, vt designatos custodes exceptoribus atque codicibus in describendis schedis inuigilare faciant, quatenus fideliter omnia conscribantur. Alios quoque binos, vt quaterni sint, sicut dispositum est, his qui nuper exceperunt, adhibete custodes.

CCXXIV.

Alypius episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Alii duo præsentés sunt, sicut iam & officium suggestit, id est, fratres nostri Leo & Asterius. & alia manu: Recognoui. Primianus episcopus dixit: Damus etiam nos custodes tabularum quatuor. Duos iam dedimus, duos nunc subrogamus, id est, Veratianum & Victorem, præsentés collegas nostros. & alia manu: Petilianus episcopus recognoui. Marcellinus v. c. tribunus & notarius dixit: Etiam istis aduersantibus, id quod postea exceptum est, signatis nunc tabulis crastino describetur. & alia manu: Edantur. Item alia manu: Hilarus & Martialis exceptores edicimus.